

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิต
ของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประภัสสร วาริศรี

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิต
ของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประภัศร วาริศรี

ดุษฎีนิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ กังวล)

วันที่ ๒๙ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๖๒

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ ๒๙ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๖๒

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ชัยพิบูลย์)

วันที่ ๒๙ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๖๒

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.นิโรจน์ สิ้นณรงค์)

วันที่ ๒๙ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๖๒

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๖๒

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ชื่อผู้เขียน	นางสาวประภัสสร วาริศรี
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ กังวล

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์คือ 1) วิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ตัวแบบ Data Envelopment Analysis: DEA ในการวิเคราะห์ข้อมูล หน่วยวิเคราะห์คือสถาบันการเงินชุมชนประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 88 แห่ง ใช้วิธีการทางเศรษฐมิติที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับระดับความมีประสิทธิภาพคือ แบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีการทางเศรษฐมิติที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับระดับความมีประสิทธิภาพคือ แบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ หน่วยวิเคราะห์คือสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 400 คน 3) ศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตจากแนวคิดการวัดคุณภาพชีวิต หน่วยวิเคราะห์ คือ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 400 คน และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้งสามขนาด ได้แก่ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสหกรณ์เครดิตยูเนียน ขนาดใหญ่มาก มีระดับประสิทธิภาพมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.85 ส่วนขนาดใหญ่มีระดับประสิทธิภาพมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43.48 และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดกลางมีระดับประสิทธิภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 78.57 โดยมีค่าประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยกรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Variable Return to Scale: VRS) อยู่ในระดับมาก คือ 0.7540 เมื่อพิจารณาผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงานภายใต้ข้อสมมุติ VRS พบว่าผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่เป็นผลตอบแทนต่อขนาดของ

การดำเนินงานที่ลดลง รวมทุกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยมีจำนวนถึง 61 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 69.32 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการผลิต ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เมื่อนำเข้ามาในสัดส่วนหนึ่งแล้วก่อให้เกิดผลผลิต ออกมาในสัดส่วนที่น้อยกว่า สะท้อนให้เห็นว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่ใช้ปัจจัยการผลิตไม่เหมาะสมหรือไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในอนาคต สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงควรปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการใช้ปัจจัยการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อพัฒนาให้ผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (Increasing Return to Scale: IRS)

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ใช้วิธีการทางเศรษฐมิติที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับระดับความมีประสิทธิภาพคือแบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือ ปัจจัยด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก

ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี 2) คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี 3) คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและจิตใจ ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตโดยรวม พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ถึงร้อยละ 64.00 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ส่วนผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน และคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้รับการปลูกฝังในเรื่องของจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน คณะกรรมการสามารถบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ดี โปร่งใส มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของสหกรณ์ ควรมีการเชื่อมโยงกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่นๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างสหกรณ์เป็นการสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีการป้องกันความเสี่ยงและรักษาสภาพคล่องโดยการสำรองเงินฝากและลงทุนในสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงและมีความเสี่ยงต่ำ ควรเพิ่มศักยภาพบุคลากรของสหกรณ์เครดิตยูเนียนทุกฝ่าย ด้วยการอบรม ประชุมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการและพัฒนาทักษะเฉพาะทางให้กับทุกฝ่าย

คำสำคัญ: สถาบันการเงินชุมชน, การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ, คุณภาพชีวิต

Title	AN EFFICIENCY ANALYSIS OF THE COMMUNITY FINANCIAL INSTITUTES IN NORTHEASTERN THAILAND AND QUALITY OF ITS MEMBERS
Author	Miss Prapassorn Wareesri
Degree	Doctor of Philosophy in Applied Economics
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Acting Sub Lt. Dr. Surachai Kungwon

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) analyze operational efficiency and factors that affect operational efficiency; 2) explore quality of life of members and the development pathway for operational efficiency of the community financial institutes in northeastern Thailand.

The exploration of operational efficiency of the community financial institutes in northeastern Thailand applied Data Envelopment Analysis or DEA for data analysis. To explore credit union microfinance institutions, the research exerted the specific random sampling to select five credit unions in northeastern Thailand. (88 institutes). According to the research, it was found that the credit union sizes which were very large, large, and medium had a highest efficiency as the very large credit unions had a highest efficiency at 42.85%; the large size had a highest efficiency at 43.48%, and the medium size had a highest efficiency at 78.57%. The Variable Return to Scale (VRS) mean was at a high level or 0.7540. Regarding the return of the operation under VSR hypothesis, it was revealed that the return towards the size of the large credit union was regarded as Decreasing Return to Scale: DRS, including 61 institutes or 69.32% which implied that outputs increased by less than proportional change in inputs which indicated the unsuitability or efficient uses of factors of production.

According to factors influencing the operational efficiency of credit unions based on econometrics to explore the relationships of variables and level of efficiency, the research applied Ordered Probit Model. Based on the study, factors that affected

the operational efficiency of the credit unions were benefit management and members' welfare.

With regards to the analysis of quality of life of the members, it was found that their stability, economy, career, and education mostly were at a low level bad and so was their quality of life on the physical environment. Most of their social relationships and physical mental health were not at a high level. As a whole, most of the members (64%) had a low quality of life.

Regarding the study on pathway development for operational efficiency of microfinance institutions and members' quality of life in northeastern Thailand, it was discovered that the members should have the opportunity to express their opinions and they should be educated on the intention of the credit union. The committee could manage the credit union well with accountability knowledge about the roles and mission of the union. It should have a connection with other credit unions as a mean to help each other and strengthen their finances. Risk and flexibility must be protected and conserved by reserving deposits and investing assets which contain high flexibility and low risk. The competency of personnel should be enhanced by training, seminars, and meetings in order to develop their specific skills.

Keywords: community financial institutes, operational efficiency, quality of life

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ กังวล ประธานกรรมการ
ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ
ชัยพิบูลย์ คณะกรรมการที่ปรึกษา ที่ให้ความรู้ คำแนะนำในการจัดทำดัชนีพันธด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ปัญญาวดี (ผู้ล่วงลับไปแล้ว) ที่ได้ให้ความรู้
คำแนะนำในการจัดทำดัชนีพันธมาตั้งแต่เริ่มต้นทำดัชนีพันธนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความ
อนุเคราะห์เรื่องเวลาในการศึกษาในครั้งนี้

ท้ายสุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดาครอบครัวที่เป็นกำลังใจ เป็นแรงกระตุ้น ส่งเสริม
และสนับสนุนในการเรียนตลอดมา

ประภัสสร วาริศรี

พฤษภาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
สารบัญภาพผนวก	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	10
แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชน	10
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน	15
แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ	30
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	37
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
กรอบแนวคิดในการวิจัย	63
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	64
สถานที่ดำเนินการวิจัย	64
ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
การทดสอบเครื่องมือ	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	72

บทที่ 4 ผลการวิจัย

80

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของสถาบันการเงินชุมชนในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ

80

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

88

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของ

สถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

96

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ

103

ส่วนที่ 5 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของ

สถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

109

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

120

สรุปผลการศึกษา

120

อภิปรายผลการศึกษา

126

ข้อเสนอแนะ

131

บรรณานุกรม

133

ภาคผนวก

138

ภาคผนวก ก แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

การดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

139

ภาคผนวก ข แบบวัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ

145

ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างการศึกษาแนวทางการพัฒนา

ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิก

สถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

151

ภาคผนวก ง รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

155

ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย

158

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรไทยแยกตามรายภูมิภาค ปี พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2556	2
2	ข้อมูลครัวเรือนที่ไม่ออมเงินและจำนวนคนที่เป็นหนี้ในระบบแยกตามภูมิภาค ปี พ.ศ. 2556	3
3	อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	28
4	เกณฑ์ชี้วัดขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	29
5	ประเภทของตัวชี้วัดที่ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	40
6	สรุปตัวแปรจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพสถาบันการเงินชุมชนด้วยวิธี Data Envelopment Analysis (DEA) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	50
7	สรุปตัวแปรจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน	56
8	องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน	60
9	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพ	65
10	จำนวนสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด	70
11	แสดงตัวแปรผลผลิต (Input) และตัวแปรปัจจัยการผลิต (Output)	73
12	การแบ่งระดับคุณภาพชีวิต	78
13	สินทรัพย์รวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	81
14	ทุนเรือนหุ้นรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	82
15	ทุนดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	83
16	เงินรับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	84
17	รายได้หลักของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	86
18	จำนวนสมาชิกสามัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	87
19	ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (CRS)	88
20	ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Variable Return to Scale: VRS)	91

ตารางที่		หน้า
21	ระดับประสิทธิภาพสหกรณ์เครดิตยูเนียนและผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงาน ภายใต้ข้อสมมติ VRS	93
22	ปัจจัยการผลิตส่วนที่ต้องลดลงของสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยเฉลี่ย	94
23	ตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ (Ordered Probit Model)	96
24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านโครงสร้างและกระบวนการ การทำงาน	97
25	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการบริหารทรัพยากร และเงินทุน	99
26	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการพัฒนาขีดความ สามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	100
27	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และสวัสดิการแก่สมาชิก	101
28	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	102
29	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	104
30	ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	107
31	สรุปแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและ คุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	115

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	63
2	สินทรัพย์รวมเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	81
3	ทุนเรือนหุ้นรวมเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	82
4	ทุนดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	83
5	เงินรับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	85
6	รายได้หลักของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	86
7	จำนวนสมาชิกสามัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด	87
8	ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (CRS)	89
9	ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (VRS)	91
10	สรุปภาพรวมผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน และคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	127

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวกที่

หน้า

1

ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

157

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ความยากจนถือเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากรัฐบาลของแต่ละประเทศต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและหาทางแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชากรในประเทศ นิยามของคนจนหรือความยากจน ไม่ได้จำกัดเฉพาะคนจนที่ขัดสนทางเศรษฐกิจหรือด้านรายได้ในการยังชีพเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความยากจนเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความขัดสนในหลายๆ ด้านที่มีผลทำให้ขาดศักยภาพในการดำรงชีวิต ทั้งการขาดการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อย การขาดทรัพยากร ขาดที่ดินทำกินหรือที่ดินทำกินมีขนาดเล็ก การขาดการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การขาดข้อมูลข่าวสาร ความรู้ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการมีภาระการพึ่งพาสูง ตลอดจนไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐและความช่วยเหลือต่างๆ ของรัฐ อันนำไปสู่ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม นั่นคือ ความยากจนหมายรวมถึงทั้งความจนด้านรายได้ ความจนโอกาส และความจนด้านสิทธิ ซึ่งเป็นลักษณะที่มักเกิดขึ้นอย่างเชื่อมโยงถึงกัน เป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557: ระบบออนไลน์)

สำหรับประเทศไทยปัญหาคความยากจนก็เป็นปัญหาที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต้องประสบและต้องหานโยบายต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน ที่เป็นปัญหาพื้นฐานที่เชื่อมโยงสู่ปัญหาอื่นในสังคมมากมาย โดยเฉพาะประชากรในชนบทของประเทศไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนยากจน ที่มีลักษณะคือ คนที่มีรายได้ต่ำกว่าที่จะยังชีพให้มีมาตรฐานได้ ไม่มีรายได้เพียงพอ หรือไม่สามารถสนองความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นขั้นต่ำ สำหรับอาหารที่มีคุณค่า ที่อยู่อาศัยและเครื่องอุปโภคบริโภคที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพในเกณฑ์มาตรฐานได้ คนที่มีรายได้หรือมีความสามารถในการตอบสนองความต้องการในชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของคนในสังคมเดียวกัน รวมถึงคนที่ไม่มีสิทธิหรือโอกาสที่จะได้รับบริการพื้นฐาน เช่นการศึกษา โอกาสในการประกอบอาชีพ บริการทางสาธารณสุขและบริการอื่นๆ ทัดเทียมกับคนอื่นๆ โดยสาเหตุของความยากจนในชนบทที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการขาดการเข้าถึงบริการทางสังคม สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงของประชาชนในชนบท เนื่องจากบริการพื้นฐานของรัฐทั้งสถานศึกษา สถานพยาบาล และอื่นๆ กระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่ คนชนบทจึงมีโอกาสเข้าถึงได้น้อยกว่าและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อไปใช้บริการสูงกว่าคนในเขตเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนชนบท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557: ระบบออนไลน์)

ความยากจนกระจุกตัวอย่างแน่นหนาอยู่ในเขตชนบท โดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีคนจนคิดเป็นร้อยละ 54.0 ของคนจนทั้งประเทศ ภาคเหนือมีคนจนคิดเป็นร้อยละ 22.5 ของคนจนทั้งประเทศ (สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม, 2554: ระบบออนไลน์) จะเห็นได้ว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่ยากจนที่สุดของประเทศไทย และเมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึง พ.ศ. 2556 พบว่าในปี พ.ศ. 2546 ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพียง 16,460 บาท ในขณะที่รายได้เฉลี่ยระดับประเทศเท่ากับ 21,131 บาทต่อคนต่อปี และในปี พ.ศ. 2556 มีรายได้เฉลี่ยเพียง 57,359 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งเป็นรายได้เฉลี่ยที่ต่ำกว่าของประชากรในภูมิภาคอื่น และต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยระดับประเทศที่มีค่าเท่ากับ 64,977 บาทต่อคนต่อปี ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประชากรในภูมิภาคนี้เป็นประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำกว่าภูมิภาคอื่นๆและต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยระดับประเทศทุกปี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรไทยแยกตามรายภูมิภาค ปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ.2556

(หน่วย : บาท)

ภาค	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
กลาง	27,303	31,565	34,079	37,258	39,820	49,483	61,167	54,816	58,824	63,131	73,198	78,412
ตะวันออกเฉียงเหนือ	16,460	22,307	26,514	30,120	33,101	38,713	48,130	43,119	45,672	49,079	55,047	57,359
ใต้	20,937	25,320	28,108	30,787	34,600	43,176	51,220	47,309	49,738	56,954	62,485	66,237
เหนือ	17,690	22,438	26,844	30,980	34,334	42,033	48,432	47,897	51,172	55,437	61,971	65,844
รายได้เฉลี่ยระดับประเทศ	21,131	26,092	29,433	32,734	35,909	43,715	55,283	47,237	50,285	54,660	61,514	64,977

หมายเหตุ รายได้เฉลี่ยต่อคนในพื้นที่หนึ่งๆ เป็นรายได้รวมของทุกครัวเรือนในพื้นที่นั้นหารด้วยจำนวนคนทั้งหมดในพื้นที่

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2557)

นอกจากการที่รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีจะต่ำกว่าประชากรในภาคอื่นๆ ของประเทศแล้ว จากข้อมูลของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยยังพบว่า ในปี พ.ศ. 2556 ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้ในระบบ และจำนวนครัวเรือนที่ไม่ออมเงินอยู่ในระดับสูง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลครัวเรือนที่ไม่ออมเงินและจำนวนคนที่เป็นหนี้ในระบบแยกตามภูมิภาค
ปี พ.ศ. 2556

ลำดับที่	ภูมิภาค	ครัวเรือนที่ไม่ออมเงิน		ประชากรที่เป็นหนี้ในระบบ	
		จำนวน	ร้อยละของ	จำนวน	ร้อยละของ
		ครัวเรือน	ครัวเรือน	ประชากร	ประชากร
1	เหนือ	64,474	29.47	46,891	16.39
2	กลาง	37,060	16.94	31,939	11.16
3	ตะวันออกเฉียงเหนือ	71,703	32.78	182,072	63.62
4	ใต้	45,530	20.81	25,268	8.83
รวมทุกภูมิภาค		218,771	100.00	286,170	100.00

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2557) และจากการคำนวณ

จากตารางที่ 2 พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครัวเรือนที่ไม่ออมเงินจำนวน 71,703 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 32.78 ของจำนวนครัวเรือนที่ไม่ออมทั่วประเทศ และมีจำนวนประชากรที่เป็นหนี้ในระบบจำนวน 182,072 คน คิดเป็นร้อยละ 63.62 ของประชากรที่เป็นหนี้ในระบบทั้งประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครัวเรือนที่ไม่ออมเงินและจำนวนประชากรที่เป็นหนี้ในระบบสูงที่สุดในประเทศ อันมีสาเหตุเนื่องมาจากมีรายได้ต่ำไม่เพียงพอจกบรายจ่าย จึงไม่สามารถออมเงินได้ และขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนในระบบจึงต้องจัดหาเงินโดยการเป็นหนี้ในระบบ

นอกจากปัญหาความยากจนของประชากรแล้ว จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการวัด Human Achievement Index (HAI) เป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตในระดับภาพกว้างอย่างหนึ่ง ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้มีความสอดคล้องกับรายงานความจำเป็นพื้นฐาน โดยพบว่า คุณภาพชีวิตของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะด้านสุขภาพ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าคะแนนด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ เช่นเดียวกับ องค์ประกอบด้านรายได้ พบว่า 5 จังหวัดที่มีตัวชี้วัดด้านรายได้ที่พิจารณาจากความยากจน (Poverty incidence) ต่ำสุดของทั้งประเทศเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สกลนคร สุรินทร์ นครพนม หนองบัวลำภู และยโสธร

(ดุขฎี อายุวัฒน์, 2556) แนวทางการแก้ไขปัญหาคะยากจนของประชากรนั้น ประเทศที่กำลังพัฒนาหลายประเทศได้ใช้สถาบันการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาคะษฐกิจและกะยากจน โดยสถาบันการเงินเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์และอุปทานของเงิน มีบทบาทต่อการกำหนดปริมาณเงินในระบบกะษฐกิจ สถาบันการเงินโดยทั่วไปได้ยึดแนวทางตามหลักกะษฐศาสตร์การเงินบางส่วน จึงเกี่ยวข้องกับบทบาทลักษณะหน้าที่และอิทธิพลของเงิน รวมทั้งระบบสินเชื่อของสถาบันการเงินที่มีผลต่อกิจกรรมทางกะษฐกิจและปัญหาคะยากจน สถาบันการเงิน (Financial Institution) ยังถือเป็นกลไกอันสำคัญ เพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการรวบรวมเงินออมจากประชานทั่วไป และทำการจัดสรรเงินออมให้แก่ผู้ประกอบการหรือผู้ที่ต้องการเงินสำหรับลงทุน เพราะในช่วงเวลาหนึ่งๆ ผู้ออมและผู้ต้องการใช้เงินออมเพื่อการลงทุนอาจจะเป็นบุคคลคนละคนกัน การลงทุนในประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยเงินออมและสถาบันการเงินเป็นสื่อกลางที่สำคัญ (สมโภชน์ วัลยะเสวี, 2549) เมื่อระบบเงินออม ไปสู่ระบบการลงทุนโดยผ่านสื่อกลางสถาบันการเงิน เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพสำหรับผู้ประกอบการในชุมชน นักกะษฐศาสตร์จึงได้นำหลักกะษฐศาสตร์การเงินมากำหนดรูปแบบและจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน เช่น ในประเทศบังคลาเทศ องค์กรการเงินในชุมชนของประเทศนี้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2526 (สฤณี อาชวานันทกุล, 2555: 84) โดยรูปแบบของธนาคารหมู่บ้าน (Grameen Bank) เพื่อใช้เป็นองค์กรทางการเงินสำหรับการแก้ไขปัญหาคะยากจนในชนบท จนประสบความสำเร็จตามแนวคิดของ มุฮัมมัด ยูนุส (Muhammad Yunus) โดยเริ่มศึกษาปัญหาคะยากจนในชนบทที่สถาบันการเงินของรัฐหรือเอกชนขนาดใหญ่ไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง คนยากจนในชนบทจึงไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยที่เป็นธรรมได้ จึงไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะลงทุนหรือเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ นอกจกนั้นคนยากจนยังไม่มีสิ่งหามทรัพย์ที่จะสามารถนำไปเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมเงินได้ ดังนั้น มุฮัมมัด ยูนุส จึงได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเงินออมขนาดเล็กในชุมชนและปล่อยเงินกู้แก่สมาชิกกลุ่มผู้ที่ยากจนโดยใช้สมาชิกในกลุ่มด้วยกันค้ำประกันเงินกู้ โดยใช้หลักทฤษฎีการออมและการลงทุนในทางกะษฐศาสตร์ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคะยากจนและการดำเนินงานของกลุ่ม และสามารถพัฒนากลุ่มเงินออมขนาดเล็กให้เป็นธนาคารหมู่บ้านได้

สถาบันการเงินขนาดเล็ก (Microfinance Institution : MFI) หรือสถาบันการเงินชุมชน (Community Bank) เป็นองค์กรทางการเงินในชุมชนหรือระบบบริการทางการเงินรายย่อยที่มีเป้าหมายและรูปแบบการให้บริการทางการเงินแก่บุคคลในชุมชนที่มีความขัดเจน เหมาะสมกับสมาชิกกลุ่มเป้าหมายทั้งรายคนและรายกลุ่มที่ประกอบอาชีพต่างๆ รวมถึงกลุ่มสตรีซึ่งขาดแคลนทางด้านเงินทุน สามารถดำเนินการระดมเงินทุนจากชุมชน ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์เงินฝากออมทรัพย์ แล้วจัดสรรเงินฝากออมทรัพย์ส่วนหนึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สินเชื่อหรือเงินให้กู้แก่สมาชิกที่ต้องการเงินทุน โดยมีความยึดหยุ่นในเรื่องหลักค้ำประกันให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันสามารถค้ำประกันเงินกู้ซึ่ง

กันและกันในรูปแบบของเงินกู้ค่าประกันร่วมกลุ่ม (กิตติชัย นวลทอง, 2551) สถาบันการเงินขนาดเล็กหรือสถาบันการเงินชุมชนจึงเป็นองค์กรทางการเงินที่สามารถเข้าถึงประชากรกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการธนาคารพาณิชย์หรือธนาคารขนาดใหญ่ของรัฐได้ ซึ่งเป็นภาระหน้าที่โดยตรงที่รัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนในชนบทกลุ่มนี้ รัฐจึงควรให้การสนับสนุนองค์กรการเงินของชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง สถาบันการเงินชุมชน (Microfinance) เป็นรูปแบบหนึ่งของการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชุมชน ที่ประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและความยากจนเป็นหลักซึ่งถือเป็นปัญหาพื้นฐาน และมีความเชื่อมโยงกับปัญหาอื่นๆ จึงทำให้สถาบันการเงินชุมชนได้รับความสนใจอย่างมาก โดยการส่งเสริมจากภาครัฐ เพื่อให้เป็นสถาบันการเงินของชุมชน คนในชุมชนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ดำเนินกิจกรรมตอบสนองความต้องการและจัดปัญหาความยากจนของคนในชุมชน

สหกรณ์เครดิตยูเนียนถือเป็นสถาบันการเงินชุมชนประเภทหนึ่ง ที่ก่อตั้งขึ้นมาเนื่องจากปัญหาความยากจนในชุมชนเป็นหลักใหญ่ ผู้อาศัยในชุมชนมีความต้องการเงินทุนประกอบอาชีพ จึงได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อระดมทุนให้กับ ผู้ที่เดือดร้อน ต่อมาได้ปรับการดำเนินงานให้เหมาะสมในรูปแบบของเครดิตยูเนียน หลักการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน กำหนดขึ้นมาจากได้ปรัชญาแห่งการร่วมมือกัน คุณค่าของความยุติธรรมความเสมอภาคและการช่วยเหลือตนเอง แม้การปฏิบัติจะแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของโลก แต่หัวใจของการดำเนินงานก็คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง ที่แสดงออกโดยการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับตนเองและชุมชน

ถึงแม้ว่าสถาบันการเงินชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างโอกาสและช่วยเหลือคนยากจน แต่ในอดีตที่ผ่านมาพบว่าการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนเป็นจำนวนมากที่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทำให้สถาบันการเงินชุมชนหลายแห่งเกิดการขาดสภาพคล่อง และสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนลดน้อยลง ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ขาดความเข้มแข็งในการเป็นที่พึ่งของชุมชน การขาดประสิทธิภาพการจัดการ สมาชิกไม่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ปัญหาภาวะผู้นำ และสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจต่อเป้าหมายและผลประโยชน์ที่แท้จริงต่อกิจกรรม (บุญช่วย อุณชัยศรี และจากรัฐ จงพุมศิริ, 2548) คำถามที่เกิดขึ้นคือในปัจจุบันการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนโดยเลือกศึกษาสถาบันการเงินชุมชนที่ได้รับความสนใจและมีการขยายตัวอย่างสูง คือสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนและแนวทางการ

พัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่ยากจน มีรายได้ต่ำต่อหัวต่อปีต่ำที่สุด และเป็นพื้นที่นอกระบบมากที่สุด และครัวเรือนมีการออมน้อยที่สุดตามข้อมูลข้างต้น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนำสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้นต่อไป เพื่อให้ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทยและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ และการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน นอกจากนี้ภาครัฐยังสามารถนำข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชากรมาใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากร และทำให้มีฐานข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อยอดในการศึกษาด้านสถาบันการเงินชุมชนและสหกรณ์เครดิตยูเนียน และเป็นการส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารและสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน สามารถนำไปใช้ในการวางแผน การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
2. ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทยและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ และการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
3. ภาครัฐสามารถนำข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชากรมาใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรต่อไป

4. ทำให้มีฐานข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อยอดในการศึกษาด้านสถาบันการเงินชุมชนและสหกรณ์เครดิตยูเนียน และเป็นการส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ได้แก่ รายได้หลัก จำนวนสมาชิกสามัญ สิ้นทรัพย์รวม ทุนเรือนหุ้นรวม ทุนดำเนินงาน เงินรับฝากจากสมาชิก โดยใช้ข้อมูลระหว่างรอบปีบัญชี ปี พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2559 เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนการศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน 4 ด้านโดยมุ่งเน้นไปทางด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน ด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน และด้านการจัดสรรผลประโยชน์สวัสดิการแก่สมาชิก โดยใช้ข้อมูลปี พ.ศ. 2560 และการศึกษาคุณภาพชีวิต มีปัจจัยที่ใช้วัดคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสุขภาพและจิตใจ ในปี พ.ศ. 2561

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเลือกจากจังหวัดที่มีจำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียนสูงที่สุด 5 อันดับแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 21 แห่ง จังหวัดมหาสารคามจำนวน 19 แห่ง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 15 แห่ง จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 19 แห่ง และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 14 แห่ง รวมทั้งสิ้น 88 แห่ง ซึ่งมีจำนวนเกินครึ่งของสหกรณ์เครดิตยูเนียนรวมทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ บุคคลที่เป็นสมาชิกสามัญสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศึกษาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกจาก 3 ส่วน จำนวน 15 คน คือ 1) จากหน่วยงานภาครัฐ คือ สหกรณ์จังหวัด 5 คน จาก 5 จังหวัด

คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี
 2) จากฝ่ายบริหารของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียน จาก 5 จังหวัดคือ
 จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี
 และ 3) จากฝ่ายดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน จาก 5 จังหวัด
 คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถาบันการเงินชุมชน หมายถึง สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นสหกรณ์ซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยความ
 สมัครใจ ความไว้วางใจเชื่อใจมารวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน
 หรือประกอบอาชีพในโรงงานบริษัทหรือ สถาบันการศึกษาเดียวกัน มีความปรารถนาจะช่วยเหลือซึ่ง
 กันและกันโดยวิธีการนำเงินของตนเองมาสะสมไว้เป็นกองทุน สมาชิกทุกๆ คน จะต้องสะสมเงินตาม
 ความสามารถของตนเองเป็นประจำและสม่ำเสมอ ตามที่สหกรณ์กำหนด เมื่อสมาชิกมีความจำเป็น
 หรือเดือดร้อนสมาชิกสามารถกู้ยืมได้สหกรณ์เครดิตยูเนียน จึงเป็นสหกรณ์ที่มุ่งหวังในการให้สมาชิก
 ช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยมีสมาชิกเป็นเจ้าของสหกรณ์ บริหารโดยสมาชิกและ
 เพื่อสมาชิก

ประสิทธิภาพ หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงถึงความสามารถของหน่วยการผลิตที่จะทำให้ได้รับผลผลิตสูงสุดจาก
 ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ (Output-Oriented Measure) หรือการใช้ปัจจัยการผลิตที่ต่ำที่สุดเพื่อให้ได้
 ผลผลิตคงที่ในระดับหนึ่ง (Input-Oriented Measure) และประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร
 (Allocative Efficiency) ซึ่งเป็นการวัดความสามารถของหน่วยผลิตในการเลือกสัดส่วนของปัจจัยการ
 ผลิตที่เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดทางด้านราคาของปัจจัยการผลิตเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สินทรัพย์รวม หมายถึง สิ่งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนอันมีมูลค่า ซึ่งสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็น
 เจ้าของหรือสามารถถือเอาประโยชน์ได้จากกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ สิทธิ
 เรียกร่อง มูลค่าที่ได้มา รายจ่ายที่ก่อให้เกิดสิทธิและรายจ่ายของงวดบัญชีถัดไป

ทุนเรือนหุ้นรวม หมายถึง จำนวนเงินค่าหุ้นที่สมาชิกได้ชำระมูลค่าแล้ว หรือมูลค่าหุ้นรวม
 ทั้งหมดของสมาชิกภายในปีนั้น

ทุนดำเนินงาน หมายถึง เงินหรือสินทรัพย์ที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินกิจการเพื่อหาผลประโยชน์
 เพื่อความอยู่รอดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

เงินรับฝากจากสมาชิก หมายถึง จำนวนเงินที่รับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
 ทั้งหมดภายในปีนั้น

คุณภาพชีวิต หมายถึง คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ โดยวัดทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสุขภาพและจิตใจ

โครงสร้างและกระบวนการทำงาน หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการทำงานของ คณะกรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เช่น การกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ความเสียสละและเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวม ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และมีการตัดสินใจได้อย่าง สมเหตุสมผล เป็นที่ยอมรับของสมาชิก และโครงสร้างและกระบวนการทำงานของสมาชิก ในแง่ของ ความรู้ความเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน การมีส่วนร่วม ของสมาชิกในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงวินัยในการออม และการส่งคืนเงินกู้ตามกำหนด

การบริหารทรัพยากรและเงินทุน หมายถึง การบริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียนในแง่ความ โปร่งใส มีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงิน สมาชิกสามารถตรวจสอบได้ เอกสารหลักฐาน ทางการเงินครบถ้วน เป็นปัจจุบัน รายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกรับทราบ มีประสิทธิภาพใน การบริหารการเงิน เช่น ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาได้รับผลกำไร การปล่อยกู้ให้สมาชิกและ ดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจอื่นร่วมด้วย รวมถึงการพิจารณาแหล่งเงินทุน การระดมเงินทุนของสหกรณ์ เครดิตยูเนียน

การพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง การพัฒนาความรู้ศักยภาพ ของฝ่ายบริหารเช่น ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสหกรณ์ เครดิตยูเนียน องค์กรภายนอกหรือเครือข่ายอื่นๆ ฝ่ายดำเนินงานเช่น ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน ได้รับการอบรม สัมมนา ดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน และสมาชิกมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยน ระหว่างสมาชิกด้วยกัน หรือสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่น

การจัดสรรผลประโยชน์สวัสดิการแก่สมาชิก หมายถึง การจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลให้แก่ สมาชิก ผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง/ทุนดำเนินงาน จัดสรรผลกำไรเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกและ ชุมชน รวมถึงจัดสวัสดิการเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการตรวจเอกสารไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ (Data Envelopment Analysis : DEA)
4. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชน

1. ความหมายของสถาบันการเงินชุมชน

สถาบันการเงินชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนในชุมชนชนบทซึ่งขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาระบบการเงินที่สนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก จากกองทุนหมู่บ้านที่มีความพร้อมสู่การเป็นธนาคารหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนชั้นรากหญ้าเข้าสู่แหล่งเงินทุนอย่างยั่งยืน

สุวิทย์ คุณกิตติ (2548) ได้ให้ความหมายของสถาบันการเงินชุมชน หมายถึง สถาบันการเงินของชุมชนที่จัดตั้งขึ้น โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้บริการทางการเงินที่สามารถตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งขาดโอกาสในการเข้าถึงและใช้บริการทางการเงินของสถาบันการเงินทั่วไป ตามวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน และรูปแบบ ซึ่งทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้ โดยมีแนวความคิดจากเงินทุนที่ได้จากสมาชิก ได้แก่ เงินรับฝาก เงินหุ้น หรือเงินสนับสนุนจากภาครัฐ รวมไปถึงเงินกู้ยืมจากแหล่งอื่น นำมารวมกันตั้งสถาบันการเงินชุมชนแล้วบริหารจัดการเงินทุนเหล่านั้นให้เกิดผลกำไร นำผลกำไรที่ได้มาพัฒนาสถาบันการเงิน จัดสรรสวัสดิการให้แก่ชุมชน และแบ่งปันผลประโยชน์

รังสรรค์ ปิติปัญญา (2543) แบ่งธุรกิจชุมชนด้านการเงินหรือองค์กรทางการเงินชุมชนออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อยู่ภายใต้การส่งเสริมของกรมการพัฒนาชุมชน
2. ธนาคารหมู่บ้าน อยู่ภายใต้การส่งเสริมของสมาคมักพัฒนาหมู่บ้าน มูลนิธิ เผยแพร่ชีวิต ประเสริฐและองค์กรอื่นๆ
3. เครดิตยูเนียน ภายใต้การส่งเสริมของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย
4. กลุ่มอื่นๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน

สถาบันการเงินชุมชนได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเก็บออมที่มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีผลตอบแทนที่เหมาะสม ให้เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและบรรเทาความเดือดร้อน ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยให้มีการเสริมสร้างสวัสดิการและสวัสดิภาพของชุมชน ควบคู่กันกับการเสริมสร้างระเบียบวินัยทางการเงิน มีการให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเงินชุมชน และให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยกิจกรรมที่สถาบันการเงินชุมชนดำเนินการ ได้แก่

1. ส่งเสริมการออมแก่ชุมชน สมาชิกของสถาบันจะมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม หรือประชุม เพื่อให้อาจารย์ระบบการดำเนินงานและประชุมในหัวข้อหรือประเด็นต่างๆ เพื่อพัฒนาสถาบันการเงินในชุมชนของตน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้สมาชิกมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น เช่น การให้ความรู้ด้านการเกษตรและงานฝีมือ เพื่อนำไปต่อยอดและสร้างรายได้ และสมาชิกจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเช่น กำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้แก่สมาชิก อีกทั้งมีระบบสารสนเทศและห้องสมุด เพื่อให้สมาชิกๆได้เรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันการเงิน
2. รับฝากเงินจากสมาชิก และประชาชน เพื่อนำเงินมาปล่อยกู้ หรือดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดรายได้ และให้ผลตอบแทนแก่ผู้ฝากในรูปดอกเบี้ย
3. ให้สินเชื่อแก่สมาชิกและประชาชน หรือองค์กรการเงินอื่นเพื่อสร้างรายได้แก่สถาบันการเงินชุมชน
4. กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนอื่น ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
5. ให้บริการธุรกรรมทางการเงินและธุรกรรมอื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการให้แก่สมาชิกและประชาชน

6. จัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน เช่น การให้บริการความรู้ โดยใช้ระบบสารสนเทศเพื่อ บริการสืบค้นข้อมูล การฝึกอบรมการให้ความรู้ด้านการเงิน ด้านเกษตร และการเปิดให้สมาชิกร่วมใน การซื้อกองทุน เพื่อรับเงินปันผล ถือเป็นการออมในรูปแบบหนึ่ง

7. จัดสรรรายได้เพื่อดำเนินการให้บริการและพัฒนาศักยภาพ การนำรายได้จากการ ให้บริการแก่สมาชิกและประชาชน มาจัดสรรและดำเนินการ เช่น การพัฒนาสถาบัน การให้สวัสดิการ กระทั่งการนำรายได้เพื่อมาใช้เป็นแหล่งเงินทุนในครั้งต่อไปเพื่อนำมาให้บริการสมาชิกและประชาชน

3. รูปแบบของสถาบันการเงินชุมชน

รูปแบบของสถาบันการเงินชุมชนสามารถจำแนกได้ 7 กลุ่ม ดังนี้ (พรรณทิพย์ เพชรมาก, 2546 อ้างถึงใน สุรัชย์ กังวล, 2552)

1. องค์กรการเงินในลักษณะสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นแนวคิดการจัดการองค์กรการเงินแบบ ตะวันตกบนพื้นฐานความคิดที่ว่า กลุ่มคนหรือชุมชนสามารถรวมกลุ่มเป็นเจ้าขององค์กรการเงินหรือ กิจการร่วมกันได้ โดยการระดมหุ้นจากสมาชิก เพื่อเป็นเจ้าของกิจการและองค์กรร่วมกัน แนวคิดนี้ได้ เข้ามาสู่ประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งต่อมาเพื่อทำให้การรวมกลุ่มมีสถานภาพเป็นนิติ บุคคล รัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้เข้าไปมีบทบาทส่งเสริมโดยตรง มีการกำหนดระบบ กฎเกณฑ์และโครงสร้างต่างๆโดยรัฐ ทำให้การทำงานมีลักษณะเป็นทางการและดูแลโดยระบบ ราชการมากขึ้น ประชาชนอาจเข้าใจได้ยาก การสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จึงไม่เป็นที่ยอมรับ สำหรับประชาชนฐานล่างของสังคมมากนัก แต่สามารถดำเนินการไปได้สำหรับประชาชนคนชั้นกลาง เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทการบินไทย เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถระดมเงินจากสมาชิกได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการออมทรัพย์ของ กลุ่มคนที่มีฐานะค่อนข้างดี แต่เน้นไปเพื่อการกักตุนหรืออาจมีการนำดอกผลไปสู่การจัดสวัสดิการบ้าง ยังขาดการเชื่อมร้อยไปสู่การทำกิจกรรมอื่นๆร่วมกัน สมาชิกยังขาดความสัมพันธ์ต่อกัน อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ออมทรัพย์ก็สามารถส่งผลด้านความคิดให้กับประชาชนในเรื่องการรวมกลุ่มเป็นองค์กร การเงินที่คนเข้ามาร่วมถือหุ้นและได้มีการไปดำเนินงานในชนบทในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการอยู่บ้าง เช่น การเกิดกองทุนหมู่บ้านสระคุณ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น

2. องค์กรการเงินรูปแบบเครดิตยูเนียน นับเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์รูปแบบหนึ่งที่พัฒนามาจากระบบสหกรณ์ที่เปิดให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้ามาร่วมได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น ซึ่งในการ ดำเนินงานนั้นได้แปรระบบที่เป็นทางการของรูปแบบสหกรณ์ให้เอื้อต่อชาวชุมชนฐานล่างมากขึ้น โดย พัฒนากลไกการส่งเสริมที่เป็นชุมชนสหกรณ์ซึ่งเป็นองค์กรนอกภาครัฐแต่ยังคงเน้นในเรื่องของระบบ การจัดการที่มีลักษณะเป็นทางการในรูปแบบของสหกรณ์แต่ปรับปรุงให้ง่ายขึ้น การทำงานองค์กร การเงินในรูปแบบเครดิตยูเนียนนั้น เป้าหมายเพื่อให้ชุมชนมีกองทุนเป็นของตัวเองและสามารถนำไปสู่

การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกได้ เน้นให้แต่ละกลุ่มจัดการกองทุนของตัวเองได้ โดยในประเทศไทยนั้น ได้เกิดขึ้นครั้งแรกที่ศูนย์กลางเทวา ในเขตชุมชนเมืองดินแดง-ห้วยขวางกรุงเทพมหานคร จากนั้น ขบวนการเครดิตยูเนียนก็ขยายเพิ่มขึ้นทั้งในเขตเมือง ชุมชนเมืองและโรงงาน และชนบท ได้มีการรวมตัวกันเป็นชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทยและเริ่มมีชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนในระดับพื้นที่ มีจุดเด่นหลายประการด้วยกัน คือ การนำระบบสหกรณ์ลงสู่คนฐานล่างของสังคม มีการสร้างระบบที่คล่องตัวมากขึ้นทำให้จนๆสามารถเข้าถึงและเป็นเจ้าขององค์กรการเงินได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถเชื่อมโยงกันเป็นชุมชนทำหน้าที่ส่งเสริมกลุ่มใหม่และทำหน้าที่รองรับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ตามกฎหมาย และเน้นในเรื่องการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดจากการส่งเสริมของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 วัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันออมเงินเพื่อให้ ทุยืมในการพัฒนาอาชีพและเพื่อให้เกิดทุนของชุมชนเพื่อใช้ในการผลิตโดยใช้รูปแบบการจัดการที่ง่ายและไม่เป็นทางการมากนัก โดยกลไกของกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งก็สามารถทำให้เกิดการออมได้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ แต่เนื่องจากกลไกส่งเสริมเป็นหน่วยงานรัฐที่เป็นทางการ กลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปจึงโตขึ้นตามรูปแบบในช่วงแรกๆ เพราะเป็นการส่งเสริมและกำหนดจากภายนอกแต่ก็สามารถทำให้เกิดวัฒนธรรมของชุมชนในเรื่องการออมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้จุดประกายความคิดในด้านการออมให้กับองค์กรชุมชนเมื่อเริ่มก่อตั้งเน้นการออม โดยนำเงินไปฝากธนาคารไว้ก่อนเมื่อมีเงินมากพอจึงเริ่มปล่อยกู้ ในช่วงต่อมาได้มีการนำไปพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพของละแวกพื้นที่ โดยชุมชนเองจนเกิดรูปแบบที่หลากหลาย เช่น กลุ่มออมทรัพย์ตำบลเปี้ยะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา (2525) กลุ่มออมทรัพย์บ้านศรีวัง (2523) เป็นต้น

4. ธนาคารหมู่บ้าน ดำเนินโครงการธนาคารหมู่บ้าน ตั้งแต่ปี 2532 โดยคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ต่อมาเมื่อมูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐและสหกรณ์แรงงานภาคเกษตรกรรมระหว่างประเทศสนับสนุน โดยยึดถือตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีพระราชดำรัสกับข้าราชการจังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2528 ว่า การแก้ปัญหาเศรษฐกิจของราษฎรนั้น ควรจะจัดให้มีระบบเงินทุนหมุนเวียนขึ้นในลักษณะศูนย์สาธิตบริหารการเงิน เพื่อช่วยแก้ปัญหาหนี้สินของราษฎรให้ได้ ถ้าสามารถหารูปแบบการสาธิตเป็นผลสำเร็จก็ควรนำไปเผยแพร่ขยายไปทั่วประเทศ โดยมีสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการ ซึ่งภายหลังได้มีหน่วยงานรัฐ คือ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.) เป็นผู้ส่งเสริมให้กระจายกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งธนาคารหมู่บ้านนี้ มีวิธีการดำเนินงานแบบง่ายๆ ไม่มุ่งเน้นการวางหลักเกณฑ์ให้ชาวบ้าน แต่ให้ชาวบ้านกำหนดกันเองบนพื้นฐานของการมีสัจจะและเอื้ออาทรต่อกัน

เมื่อตกลงตั้งกลุ่มออมทรัพย์เป็นธนาคารหมู่บ้านก็สามารถกู้เงินได้เลย ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในระดับพื้นที่ ปัจจุบันได้พัฒนาไปสู่ธนาคารหมู่บ้าน มีทั้งระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค เช่น ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้านพะเยา ส่งเสริมให้เกิดธนาคารหมู่บ้านซึ่งคนจนในชนบทร่วมเป็นเจ้าของร่วมบริหารและร่วมรับผลประโยชน์อย่างเสมอภาค

5. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต เกิดจากการพัฒนาแนวคิดในการออมทรัพย์ของครูชบ ยอดแก้ว แห่งบ้านน้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยเริ่มทดลองทำกับเด็กนักเรียนเมื่อปี 2523 จากนั้นก็นำไปทำผู้ใหญ่เมื่อปี 2526 โดยเน้นสัจจะในการออมและมีจุดเด่นของการนำผลกำไรไปสู่การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ซึ่งแนวคิดนี้ได้พัฒนาไปสู่กองทุนหมุนเวียนชาวบ้าน สงขลาที่พัฒนาไปสู่กองทุนสวัสดิการที่รัฐสมทบ ในปี พ.ศ. 2533 ขบวนการองค์กรการเงินชุมชนกลายเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ธรรมะ เมื่อ พระสุบิน ปญฺโโต ได้ตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตขึ้นที่วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด โดยการนำแนวคิดของครูชบ ยอดแก้ว มาผนวกเข้ากับหลักธรรมะไปสร้างคุณธรรมพัฒนาครบวงจรชีวิต นั่นคือ การเน้นที่การนำผลกำไรของกลุ่มไปสู่การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกได้ตั้งแต่เกิดจนตาย กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ นี้เป็นการจัดการองค์กรการเงินที่เน้นทั้ง 3 ระดับคือ คุณธรรม คุณภาพและประสิทธิภาพ เรื่องคุณธรรมนั้นได้แก่ การนำหลักธรรมเข้ามาในการทำงาน เช่น เรื่องของสัจจะ เรื่องของความเอื้ออาทร เป็นต้น เรื่องคุณภาพนั้นจะเน้นที่ความมีกฎระเบียบที่ชัดเจน มีหลักมีเกณฑ์ในการทำงานที่ทุกคนจะต้องเคารพ ส่วนประสิทธิภาพนั้นคือ การบริหารจัดการที่เน้นประโยชน์สูงสุดในการทำงาน เช่น การใช้วัดเป็นสถานที่ทำงาน การทำงานเดือนละครั้งๆ ละ 2-3 ชั่วโมง เป็นต้น จากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้ขยายไปสู่กิจกรรมพัฒนาอื่นๆ เช่น การทำปุ๋ย การทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น

6. ขบวนการสัจจะออมรายวัน โดยแนวความคิดในเรื่องการออมเป็นรายวันได้เข้ามาสู่ประเทศไทยประมาณปี พ.ศ. 2535 โดยได้รับอิทธิพลความคิดมาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนในประเทศอินเดีย ในการดำเนินงานกลุ่มออมรายวันที่กลุ่มสตรีในชุมชนริมทางเดินของเมืองบอมเบย์ ซึ่งเป็นที่ซึ่งมีรายได้เป็นรายวันและไม่แน่นอน เพื่อใช้เรื่องการออมรายวันเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงให้คนจนมาร่วมกลุ่มและร่วมทำงานทุกวันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อโยงไปสู่การแก้ปัญหาเรื่องอื่นๆอีกทั้งทำให้บทบาทสตรีมีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2541 สำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองได้นำการออมทรัพย์แบบรายวันเข้ามาเผยแพร่ เพื่อฟื้นฟูกลุ่มที่มีปัญหาและส่งเสริมความเข้มแข็งการออมทรัพย์แนวใหม่ โดยการสนับสนุนให้มีการออมทรัพย์ทุกวันวันละก็บาทก็ได้แล้วแต่ความสามารถของแต่ละคน เมื่อออมแล้วก็ปล่อยกู้กันให้หมดภายในวันนั้นใครที่กู้ไปแล้วก็ต้องนำมาชำระคืนทุกวันเพื่อให้คนอื่นได้กู้ต่อ โดยจัดตั้งเป็นครั้งแรกที่ชุมชนใต้สะพานโกบ้อ โดยลักษณะการออมและกู้เป็นรายวันเช่นนี้ เป็นการเปลี่ยนมิติใหม่ของการออมจากรายเดือนเป็นรายวัน เป็นการฟื้นฟูกลุ่มเดิมที่ประสบปัญหาให้ฟื้นขึ้นมาอีกทั้งยังเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับชีวิตคนจน หาเช้ากินค่ำ และมีรายได้เป็น

รายวัน ทำให้คนได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันทุกวัน พวกเขานำเอาสิ่งที่จะคือ ความจริงใจต่อกันเข้ามาเป็นตัวกำกับ ควบคุมการบริหารที่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ตัดสินใจทำให้กลุ่มมีความโปร่งใสจึงแพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันกลุ่มสัจจะออมทรัพย์รายวันได้ผิวกำลังครั้งใหญ่ด้วยการตั้งเป็น “ธนาคารสัจจะออมรายวัน” มีเป้าหมายสำคัญขั้นแรก คือ จะให้สมาชิกปลดหนี้ นอก ระบบจากนั้นก็พัฒนาไปสู่ความมั่นคงทางการเงินของชุมชนต่อไป

7. ออมทรัพย์มุสลิม นับเป็นอีกพัฒนาการหนึ่งขององค์กรการเงินในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะชาวบ้านที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีข้อห้ามทางศาสนาในเรื่องของการคิดดอกเบี้ย ดังนั้น กลุ่มออมทรัพย์ของมุสลิมจึงมีลักษณะของการรวมหุ้นและกู้ยืมไปใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น เช่น ประกอบอาชีพ ซื้อเครื่องใช้ภายในบ้าน เป็นต้น จากนั้นก็มีการชำระคืนโดยกลุ่มคิดค่าดำเนินการจากสมาชิก แล้วนำกำไรมาจัดสวัสดิการหรือเฉลี่ยคืนกันระหว่างกลุ่มกับสมาชิก นับเป็นวิธีการลงทุนร่วมกันระหว่างกลุ่มกับสมาชิกที่ไม่ผิดกับหลักศาสนา ซึ่งกำไรที่เกิดขึ้นกลุ่มก็จะนำไปเป็นค่าบริหารจัดการและคืนเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก

สรุปได้ว่า สถาบันการเงินชุมชน เป็นแหล่งเงินทุนที่ชุมชนเป็นคนจัดตั้งขึ้นโดยให้บริการทางการเงินที่สามารถตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย ซึ่งขาดโอกาสในการเข้าถึง และเป็นแหล่งเงินทุนที่เข้าใจในความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง โดยรูปแบบการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนจะคล้ายกับธนาคารของรัฐ โดยทำหน้าที่รับฝากเงิน ปลอยกู้ต่างๆ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

1. ความเป็นมาของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

เครดิตยูเนียนจัดเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นเจ้าของ และบริหารงานโดยสมาชิก มีจุดประสงค์เพื่อระดมเงินออมสำหรับใช้เป็นทุนให้บริการแก่สมาชิกในรูปแบบสินเชื่อ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมและไม่เน้นผลกำไรสูงสุด ผลกำไรที่ได้จะถูกจัดสรรเป็นสวัสดิการต่างๆ ให้แก่สมาชิกเครดิตยูเนียนจัดตั้งขึ้นครั้งแรกที่ประเทศเยอรมัน โดยนาย Friedrich Wilhelm Raiffeisen (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2557) เริ่มต้นจากปี พ.ศ. 2390 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจในยุโรปตกต่ำ ประชาชนขาดแคลนอาหาร และราคาสินค้าของอุปโภคบริโภคโดยเฉพาะอาหารมีราคาสูงมาก ชาวชนบทมีหนี้สิน ขาดแคลนเงินทุนเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร จึงมีการก่อตั้งสหพันธ์ชนมปังเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหาร และสหพันธ์ปศุสัตว์เพื่อแก้ปัญหาเรื่องเครื่องมือในการประกอบกิจการเกษตรกรรม แต่ชาวบ้านนั้นมีความแตกต่างกัน สหพันธ์ชนมปังก็

สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องอาหารได้ สหพันธ์ปศุสัตว์สามารถแก้ปัญหาเรื่องเครื่องมือในการประกอบกรเกษตรกรรมได้ แต่ทั้ง 2 อย่างนั้นไม่สามารถจะแก้ปัญหาเรื่องความเจ็บป่วย เสื้อผ้าที่อยู่อาศัยและปัญหาอื่นๆ ทำให้ปัญหาความต้องการเงินทุนยังคงมีอยู่ สหพันธ์จึงเริ่มจัดให้มีการบริการสินเชื่อเพิ่มขึ้นอีกในเวลาต่อมา โดยการกู้ยืมเงินจากแหล่งต่างๆ และรับบริจาคเข้าเป็นกองทุน ซึ่งการให้บริการสินเชื่อนี้เป็นสิ่งใหม่และคหบดีทั้งหลายเห็นว่าชาวชนบทยังไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ ทำให้การขยายงานเป็นไปได้อย่างช้าและมีอุปสรรค และต่อมาในปี พ.ศ. 2397 ไรฟ์ไฟเซิน ได้ก่อตั้งสมาคมใหม่ชื่อ สมาคมเพื่อการสงเคราะห์แห่งเมือง Heddesdorf ภารกิจของสมาคมนี้จัดให้มีการสินเชื่อ ให้การศึกษา เลี้ยงดูเด็กกำพร้าและถูกทอดทิ้ง ขาดการดูแล จัดหางานให้กับประชาชน การดำเนินงานของสมาคมเน้นการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และพัฒนาคุณธรรมของประชาชนมากขึ้น หลังจากดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งการบริการด้านต่างๆ ก็ซับซ้อน เหลือเพียงบริการทางการเงินหรือการบริการสินเชื่อเท่านั้นที่ประชาชนใช้บริการกันมาก ในปี พ.ศ. 2407 สมาคมจึงปรับบทบาทและกิจการของสมาคมใหม่ โดยมุ่งเน้นการจัดบริการสินเชื่อออกไปเป็นสมาคมหนึ่งโดยเอกเทศ มีชื่อว่า เฮดเดสดอร์ฟเครดิตยูเนียน ซึ่งถือเป็นเครดิตยูเนียนแห่งแรกของโลก

สำหรับประเทศไทย สหกรณ์เครดิตยูเนียน เริ่มจากปี พ.ศ. 2508 ได้มีการตั้งกลุ่มเครดิตยูเนียนแห่งแรกชื่อว่า กลุ่มเครดิตยูเนียนแห่งศูนย์กลางเทวา ของประชาชนในเขตหัวขวาง กรุงเทพมหานคร และในปี พ.ศ. 2522 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่จดทะเบียนแล้ว 14 แห่ง ได้ร่วมประชุมจัดตั้งชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์โดยใช้ชื่อว่า ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด และในปัจจุบันสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นองค์กรการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายเพราะได้รับการยกฐานะเป็นสหกรณ์ประเภทที่ 7 ตามประกาศกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยพระราชบัญญัติสหกรณ์ 2542 โดยมีชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นผู้ดูแลกลุ่มและสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้งหมดในประเทศไทย และในปี พ.ศ. 2550 ได้มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดสถาบันการเงินและอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดได้จากผู้กู้ยืม โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยคือ กำหนดให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นสถาบันการเงิน และอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนอาจคิดจากผู้กู้ยืมไม่เกินร้อยละ 19 ต่อปี จึงส่งผลให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นสถาบันการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย การดำเนินการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมของธนาคาร ได้แก่ การรับเงินฝากจากสมาชิก การให้สินเชื่อแก่สมาชิก ฉะนั้นรายได้หลักของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมาจากดอกเบี้ยรับและผลตอบแทนจากการนำเงินไปลงทุนส่วนผลประโยชน์ที่ได้จะถูกจัดสรรในรูปทุนสำรองของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ทุนสวัสดิการต่างๆ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกเงินปันผลสำหรับสมาชิกผู้ถือหุ้น

2. ปรัชญาและหลักการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่ใช่องค์กรกุศลและกิจกรรมค้าหากำไร เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน สถาบันการเงิน หรือธนาคาร เพราะสหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่ได้เป็นกิจการของใครคนใดคนหนึ่งหรือคณะบุคคลที่ตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อหากำไร หรือไม่ใช่เป็นการรวมกันเข้าด้วยกัน เพื่อทำการค้าหากำไร อีกทั้งไม่ใช่องค์กรกุศล เช่น มูลนิธิ หรือสมาคมที่ตั้งขึ้นมาเพื่อระดมทุนไว้ช่วยเหลือสงเคราะห์คนยากจน คนตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ไม่ใช่องค์กรศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือเป็นลัทธิการเมืองใดลัทธิหนึ่ง

สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีลักษณะพิเศษ ที่แตกต่างจากรูปแบบขององค์กร ทางเศรษฐกิจและสังคมคือเป็นองค์กรที่วางรากฐาน ให้สมาชิกเห็นประโยชน์ในการ “ร่วมกันคิดร่วมกันทำ” เป็นองค์กรที่เสริมสร้างให้มีการรวมกันแบบสมัครใจ โดยยึดถือ “หลักสิทธิมนุษยชน” ที่มีอิสระเสรีภาพ ในการรวมกลุ่มและการปกครองตัวเอง โดยสมาชิก ของสมาชิก และเพื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ลักษณะเหล่านี้ถือกำเนิดมาจากหลักการพัฒนา โดยวิธีการสหกรณ์เบื้องต้น และได้แปรรูปเป็น องค์กรที่เชื่อว่าสามารถที่จะนำเอาสิ่งที่ดีที่สุดสู่ชนส่วนใหญ่ รูปแบบขององค์กรนี้เกี่ยวโยงถึง คุณประโยชน์ของหลักปรัชญาในทางปฏิบัติคือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นบริการแก่ มนุษยชาติ โดยปราศจากการแบ่งแยก หรือกีดกันความเป็นคน

หลักการต่างๆ ได้ถูกพัฒนามาจากหลักปรัชญาของขบวนการสหกรณ์ของ โรชเดล (Rochdale) ในปี ค.ศ. 1844 (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน, 2524) ภายหลังจากการจัดตั้ง สหกรณ์ ผู้บริโภคเป็นครั้งแรกในเมืองโรชเดล ประเทศอังกฤษ ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา หลักการต่างๆ เหล่านี้ได้รับการแก้ไขดัดแปลงและถูกถ่ายทอดออกมา ในแนวทางที่แตกต่างกันไป ในหนังสือเรื่อง หลักการของการร่วมมือกันของอีมอร์รี เอสบอร์การ์ดัส (Emory S. Borgardus) เขียนให้กับสันนิบาต สหกรณ์แห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา ได้แสดงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน, 2524)

1. หลักประชาธิปไตย (The democracy principle)
2. หลักความสมัครใจ (The voluntary principle)
3. หลักปกครองตนเอง (The autonomy principle)
4. หลักความเสมอภาค (The equity principle)
5. หลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (The mutuality principle)
6. หลักความเป็นสากล (The universality principle)
7. หลักการวิวัฒนาการ (The evolution principle)

ในการอธิบายจะยึดหลักของบอร์กการ์ดัส (Emory S. Borgardus) ในขณะเดียวกันก็จะพยายามที่จะดัดแปลงให้สอดคล้องกับลักษณะของปรัชญาและหลักการสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งมีหลักการดังนี้

1. บริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย

ในประเทศประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยคืออำนาจสูงสุดของประชาชนฉันใดสหกรณ์เครดิตยูเนียนอำนาจอธิปไตยก็คืออำนาจสูงสุดของสมาชิกฉันนั้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนให้สมาชิกรู้จักใช้อำนาจอธิปไตยตามแบบประชาธิปไตย กล่าวคือสมาชิกส่วนมาก เมื่อมาประชุมร่วมกันแล้ว ย่อมมีอำนาจสูงสุดที่จะตัดสินใจขาด เสนอมติคัดค้าน ออกเสียง เลือกตั้ง ฯลฯ ได้ตามเสียงข้างมากสมาชิกต้องรู้จักใช้สิทธิของตัวเองให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ต้องมาประชุมออกความคิดเห็น ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ถ้าสมาชิกไม่ยอมมาใช้สิทธิ ประชุมก็ไม่มาประชุม ไม่ยอมออกความเห็นอะไรเพิกเฉยต่อการเลือกตั้ง ก็จะเกิดผลเสียแก่สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นอย่างมาก เพราะสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นของสมาชิก โดยสมาชิก และเพื่อสมาชิก ดังนั้นสมาชิกทุกคนจึงต้องใช้สิทธิของตนตามหลักประชาธิปไตยในสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้สมบูรณ์

ประชาธิปไตยในสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นอำนาจสูงสุดของสมาชิก และสมาชิกมอบอำนาจของตนให้แก่คณะกรรมการนำไปปฏิบัติตามความต้องการของสมาชิก โดยเลือกตั้งกรรมการขึ้นมาจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการหลัก 2 ชุดคือ คณะกรรมการดำเนินการและคณะผู้ตรวจสอบกิจการ โดยคณะกรรมการดำเนินการจะไปแบ่งแยกหน้าที่กันออกไปเป็นคณะกรรมการอีก 3 ชุด คือ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการศึกษา และคณะกรรมการเงินกู้ เมื่อครบปีก็มีการผลัดเปลี่ยนกันออกไปไม่มีการผูกขาดอำนาจ คณะกรรมการทั้ง 5 คณะ ก็ไม่มีการก้าวก่ายหน้าที่กัน หากแต่มีความสัมพันธ์กันในฐานะฝ่ายบริหาร มุ่งประโยชน์ต่อส่วนร่วมของสมาชิกเป็นสำคัญ สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่แท้จริงแล้วอำนาจในการควบคุมการบริหารงานจะถูกแบ่งสรรให้กับสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงว่าสมาชิกคนนั้นๆ จะมีเงินสะสมอยู่เท่าไร หรือมีเงินก็อยู่เท่าไร สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงเพียงเพียงเดียว ไม่ใช่จะมีกี่หุ้นมากหรือน้อย ไม่สำคัญ เพราะทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันหมดในสหกรณ์เครดิตยูเนียน และการออกเสียงนี้ สมาชิกต้องมาใช้สิทธิในที่ประชุมเอง จะแต่งตั้งหรือมอบหมายให้คนอื่นมาใช้แทนตัวไม่ได้ ในการประชุมไม่ว่าจะเป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี หรือวิสามัญก็ตาม สหกรณ์เครดิตยูเนียนเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอภิปรายหรือใช้ความคิดของตัวเองในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ โดยเสรี ในเวลาเดียวกันสหกรณ์เครดิตยูเนียนก็สอนให้สมาชิกเป็นนักประชาธิปไตยคือ เคารพและรับฟังในเหตุผลของเพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ และถือเอาเสียงข้างมากเป็นหลัก รู้แพ้รู้ชนะต่อเหตุผลที่ดี เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนน ไม่เจ็บใจ หรือเก็บเอามาอาฆาตแค้น วิพากษ์วิจารณ์นอกที่ประชุมอีก

2. การร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

เพื่อให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น จึงได้ปล่อยให้สมาชิกดำเนินงานของเขาเองด้วยความสมัครใจ ในสหกรณ์เครดิตยูเนียนสมาชิกทุกคนมีอิสระที่จะเข้าร่วมกลุ่มและมีอิสระที่จะถอนตัวออกจากกลุ่มเมื่อใดก็ได้ตามแต่จะสมัครใจ ไม่มีใครบังคับให้เขาเข้าร่วมกลุ่ม และในทำนองเดียวกันไม่มีใครสามารถบังคับให้เขาออกจากกลุ่มได้ นอกเสียจากว่าเขาประสงค์ที่จะขอลาออกเอง หรือเขาได้ละเมิดต่อระเบียบข้อบังคับ ที่สมาชิกในกลุ่มได้ตกลงกันไว้เงินทั้งหมดที่สมาชิกสะสมไว้ในสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นเป็นเงินที่เขาสะสมไว้ช่วยเหลือเพื่อนๆ เขาก็จะไม่ถอน แทนที่เขาจะถอนเขาสามารถกู้ได้มากกว่าเงินที่เขาถืออยู่ อย่างไรก็ตามสหกรณ์เครดิตยูเนียน มุ่งสนับสนุนให้สมาชิกสะสมเงินไว้กับกลุ่มให้นานที่สุด เท่าที่จะทำได้เพราะสิ่งเหล่านี้จะแสดงถึงความมั่นคงในภาคหน้าของตัวสมาชิกเอง

การร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ หมายความว่า สมาชิกไม่อาจถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ ดังนั้นหน้าที่ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่จะสร้างบริการที่ดีให้แก่สมาชิก จึงจะสามารถรวมสมาชิกเข้าไว้ด้วยกันได้ การบริการที่ครอบคลุมถึงการพิจารณาเงินกู้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สัมพันธ์ภาพอันดีในหมู่สมาชิก ความมั่นคงของเงินสะสม การจัดสรรกำไรแก่สมาชิก อย่างยุติธรรมเวลาเปิดดำเนินการที่สะดวก เหมาะสม และอื่นๆ ดังนั้นการบริการที่ดีต้องสัมพันธ์กับหลักการและจิตตารมณ์ของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้วย ซึ่งเป็นประการสำคัญที่สุด และจำเป็นอยู่เองที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนจะต้องจัดวางหลักสูตรเสริมสร้างพลังทางความคิด คือการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกอยู่เสมอ เพราะแนวทางนี้สามารถทำให้สมาชิกยึดมั่นในหน้าที่ของคนที่มีความรับผิดชอบต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนสำคัญอยู่ที่ว่าสมาชิกจะสำนึกว่าเพริศพจน์มาซึ่งความรู้จักรับผิดชอบได้หรือไม่เท่านั้น

3. หลักการปกครองตนเอง

การปกครองตนเองเป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของเสรีภาพสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะยึดมั่นในคุณลักษณะเฉพาะตัวในการปกครองตนเอง และจะไม่พึ่งพิงยึดติดอยู่กับบุคคลใดโดยเฉพาะ รวมทั้งรัฐบาล ขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นขบวนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและจะได้รับการพัฒนาด้วยความมานะ พยายามขอส่วนประกอบในตัวของมันเอง วิธีปกครองแบบบิดาที่มีมากเกินไปขนาด และสายรัดบ่วงบังคับบัญชาที่ซับซ้อนของรัฐ อาจจะทำให้ขบวนการเครดิตยูเนียนล่าช้า ทั้งนี้เพราะ หากสหกรณ์เครดิตยูเนียนขึ้นอยู่กับการให้ความช่วยเหลืออย่างไร้จุดหมายของรัฐ อาจจะทำให้โครงสร้างของมันเฉื่อยชา สมาชิกจะมีส่วนร่วมน้อยมาก จนทำให้สูญเสียความรู้สึกที่ว่าตนเองเป็นเจ้าของ ยิ่งไปกว่านั้นการขึ้นกับรัฐอาจจะขัดขวางแนวทางการพัฒนาการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์เครดิตยูเนียน เคยมีอิสระในการปกครองตนเองมาตั้งแต่แรกเริ่ม ในทางกลับกันเหล่านี้ ไม่ได้หมายความว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนปกครองตนเองอย่าง

เด็ดขาด สหกรณ์เครดิตยูเนียนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศ และสอดคล้องกับหลักการที่ได้ อธิบายไว้นี้ ขบวนการจำเป็นอยู่เองที่จะต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐ เพื่อความสะดวกในการจัดตั้ง จัดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย คลอดจนความสะดวกในการรวมกลุ่ม บ่อยครั้งหลักการปกครอง ตนเองได้รับความกระทบกระเทือนจากกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนสหกรณ์เครดิตยูเนียน อยู่เช่นหน่วยงานทางศาสนา กลุ่มแรงงาน กลุ่มทางการเมืองและองค์กรในระดับต่างๆ มากมาย บางครั้งองค์กรเหล่านี้พยายามที่จะแสวงหาผลประโยชน์เอามาจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงเป็นสิ่ง สำคัญที่สุดที่ฉันจะแยกตัวเองออกจากความช่วยเหลือจากองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นหลัก โดยเฉพาะ เช่นเดียวกันกับกรณีที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนถูกควบคุมโดยนายจ้าง หรือกลุ่มที่ปรึกษา สิ่งนั้นนับว่าเป็นการผิดหลักการปกครองตนเองทั้งสิ้น

ในสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีหลักอันหนึ่ง ซึ่งยึดถือกันมากกว่า 100 ปีแล้ว หลักการอันนี้คือ “เงินทุนกองกลางต้องมาจากสมาชิกทุกคน” หมายความว่า สมาชิกทุกคนจะต้องมีหน้าที่ประหยัด สะสมทรัพย์ที่ละเล็กละน้อยเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อสมทบเป็นทุนกองกลางของสหกรณ์เครดิตยู เนียนสมาชิกต้องสร้างความเชื่อถือของตัวเองให้ปรากฏในสายตาเพื่อนทุกคนว่าเป็นคนมีความ เสียสละ ใช้ความรู้ ความสามารถของตัวเองให้เกิดประโยชน์ มีความขยันหมั่นเพียรกระหมัดกระหม่อม สามารถยืนอยู่ด้วยลำแข้งของตนเองให้ได้เสียก่อน การที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมุ่งฝึกอบรมให้สมาชิก เป็นคนประหยัดในการใช้จ่ายใช้สอย รู้จักทำงานประมาณส่วนตัวหรือของครอบครัว ก็เท่ากับสอนให้ สมาชิกใช้เงินเป็น สามารถควบคุมเงินให้ใช้ก่อน และนำเงินที่ประหยัดได้นี้มาสะสมไว้ในสหกรณ์ เครดิตยูเนียนเพื่อเป็นทุนกองกลางไว้ช่วยเหลือเพื่อนเพื่อความจำเป็น หรือความเดือดร้อนต่างๆ ที่ อาจเกิดขึ้นกับตัวเองในภายหน้า ซึ่งเพื่อนเขาก็จะช่วยเหลือเราเช่นเดียวกัน ในวันข้างหน้าเมื่อมีความ เดือดร้อน หรือมีความจำเป็นมาถึงตัวเรา เราก็มีที่พึ่งในสหกรณ์เครดิตยูเนียนของเรา แม้ว่าจะมีความ ต้องการ หรือความเดือดร้อนมากกว่าจำนวนเงินที่เราสะสมไว้ แต่เพื่อนๆ ก็จะให้ยืมเงินไปบำบัดความ ทุกข์นั้นได้มิใช่ไปยืมแบบที่อ่อนวอน หรือขอร้อง หรือเป็นเงินที่คนอื่นเขาบริจาคให้ แต่เงินที่เขายืม นั้นคือเงินของเพื่อนทุกคนที่นำมารวมกันเป็นทุนกองกลางไว้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. หลักความเสมอภาค

หลักการของความเสมอภาคในสหกรณ์เครดิตยูเนียน สำนึกถึงความเท่าเทียมความเป็น มนุษย์ มันเป็นเรื่องแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน ย่อมมีความเท่าเทียมกันชั้น พื้นฐาน เราได้ยึดเอาหลักการเท่าเทียมกันนี้เป็นแนวทางบรรลุถึงความสำเร็จของขบวนการสหกรณ์ เครดิตยูเนียน แต่สิ่งที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ก็คือความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีอยู่จริง ในสังคมทุกวันนี้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดความสามารถและโอกาสในการหาเลี้ยงชีพได้ไม่เท่ากัน ดังนั้นเราจึงคำนึงถึง ว่าทำอย่างไรขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงจะรักษาหลักการแห่งความเสมอภาคไว้ได้นั้น หมายถึงว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่

สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะมีสิทธิเท่าเทียมกันทุกคน ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสหกรณ์ สมาชิกคนหนึ่งคือหนึ่งเสียง ไม่ว่าจะมีส่วนอยู่เท่าไร ซึ่งต่างกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ เพราะผลตอบแทนและการให้บริการเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนเงินที่มีแต่ละคนถืออยู่ และเป็นการให้ความสำคัญกับคนส่วนน้อยเท่านั้น

เนื่องจากสมาชิกทุกคนไม่เท่าเทียมกันในความสามารถและโอกาสในการหาเงิน สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงไม่สามารถที่จะคาดหมายได้ว่า สมาชิกทุกคนจะสะสมเงินเป็นจำนวนสม่ำเสมอเป็นความจริงที่ว่าสมาชิกบางคนอาจสะสมได้มากกว่าคนอื่นๆ ดังนั้นสหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงต้องพิจารณาโดยปราศจากความลำเอียงในการตัดสินใจของสมาชิก โดยอาศัยหลักความเสมอภาคเป็นที่ตั้ง สิ่งนี้คือทำไมสหกรณ์ที่ดีจึงไม่ตั้งเอาความสัมพันธ์ระหว่างเงินสะสมที่สมาชิกมีอยู่เป็นเครื่องพิจารณา

5. หลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักการข้อนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นหลักการที่สำคัญที่สุดในจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน นับเป็นหลักการที่แยกสหกรณ์เครดิตยูเนียนออกจากรูปกิจการทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงานด้วยความเชื่อถือไว้วางใจกัน เพื่อยังความสามัคคีให้เกิดแก่มวลมนุษยชาติไม่ได้หมายความว่าเฉพาะการทำงานร่วมกัน เพื่อยังประโยชน์แก่ชนกลุ่มน้อยของสมาชิกเท่านั้น หากแต่หมายถึงความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดความดีงามแก่ชุมชนทั้งหมดในชาติ และในทุกส่วนของโลก ท่าน โรฟไฟเซนต์ ได้กล่าวว่า “มีทางเดียวที่แก้ปัญหาสังคมในปัจจุบันได้นั้น คือการใช้หลักรักกันฉันพี่น้อง” (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน, 2524) ซึ่งจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้รวบรวมเอาหลักการเหล่านี้ไว้ด้วยกันแล้ว

ด้วยวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียนนี้เอง คนรวยก็มีโอกาสช่วยเพื่อคนจน และคนจนก็มีโอกาสช่วยเหลือคนรวย เพราะทั้งรวยและจนเมื่อนำเงินมาสะสมในสหกรณ์เครดิตยูเนียนแล้วก็เป็นการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันทั้งนั้น ไม่ว่าเงินนั้นจะมากหรือน้อยแต่คุณค่าของน้ำใจมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งจะส่งผลให้สังคมส่วนรวมเกิดความเป็นธรรมขึ้นมา

6. หลักความเป็นสากล

วัตถุประสงค์ของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือความพยายามให้บริการ แก่ บุคคลในทุกส่วนของโลก สหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่ถือความแตกต่างระหว่างชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือการเมือง สหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นไม่ได้ยึดหลักความเป็นกลาง หากแต่ยึดหลักความเป็นสากล ทั้งนี้เพราะความเป็นกลางนั้นหมายความว่า “มีฝักใฝ่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง” แต่หลักความเป็นสากลนั้นหมายความว่า “สามารถที่จะเข้าได้กับทุกฝ่าย” (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน, 2524)ไม่ว่าจะเป็นศาสนา พุทธ คริสต์ หรือ อิสลาม ฯลฯ ทั้งนี้เพราะความแตกต่างเผ่าพันธุ์ ต่างชาติ ต่างศาสนา แต่เขาเหล่านั้นมีความต้องการขั้นพื้นฐานเหมือนกัน ส่วนหนึ่งของความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดคือ ความต้องการ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สหกรณ์เครดิตยูเนียนพยายามที่จะร่วมคนเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้

ให้ลู่ลงไป หลักการแห่งความเป็นสากลมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันสอดคล้องกันที่ว่า มีการรวมกลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียนจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนหลายๆ แห่งร่วมกันเข้าเป็น ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนระดับชาติ จากระดับชาติ หรือ ระดับประเทศจะมาร่วมกันเป็นสหพันธ์เครดิตยูเนียนระดับทวีป จากระดับทวีปรวมกันเป็นสภาเครดิตยูเนียนโลก โดยอาศัยโครงสร้างแห่งการเป็นสากลนี้เอง ทำให้ขบวนการสากลเครดิตยูเนียน ขยายตัวไปทั่วโลก วัตถุประสงค์ของการขยายตัวนี้คือประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับการแบ่งสรรคุณประโยชน์ทั้งทาง ด้านวัตถุและจิตใจ จากขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน

7. หลักการวิวัฒนาการ

การวิวัฒนาการเป็นขบวนการแห่งความเจริญเติบโต และ พัฒนาของขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน การเจริญเติบโตในความหมายนี้คือ การที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถบรรลุถึง วัตถุประสงค์ของการให้บริการแก่คนส่วนมาก ในการจัดสหกรณ์เครดิตยูเนียนหนึ่งๆ นั้น มีวัตถุประสงค์คือการจัดการให้บริการเท่าที่จะทำได้แก่สมาชิกทั้งหมดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะให้บริการแก่บุคคลที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกในภายภาคหน้าด้วยทั้งนี้ย่อมเป็นภาระหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในทางตรงกันข้ามซึ่งอาจเป็นไปได้ที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนบางแห่งจำกัดตัวเองในการให้บริการแก่สมาชิกส่วนน้อย และในที่สุดก็จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความเฉื่อยชา ขาดพลังสามัคคี ความไว้นื้อเชื่อใจกัน ดังนั้นสิ่งที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่อาจจะละเลยได้ คือ ต้องพยายามที่จะประชุมสำรวจตัวเองถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน วัตถุประสงค์ต่างๆ เหล่านี้จะบรรลุได้ด้วยการให้การศึกษาก่อนสมาชิกอยู่เสมอ ให้เข้าใจถึงหลักการ และจิตตารมณ์ของการรวมกลุ่มกันเข้าเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียน ตลอดจนพยายามหาวิธีการที่ดีที่สุดในการสร้างความสัมพันธ์แก่มวลสมาชิก และการจัดบริการที่ดี วิธีวัดความเจริญเติบโต และวิวัฒนาการอีกวิธีหนึ่ง คือการเพิ่มการบริการที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถจะจัดให้แก่สมาชิกได้ เช่น การจัดสวัสดิการเงินกู้เงินสะสม สวัสดิการกองทุนร่วม และสวัสดิการความมั่นคง บางแห่งมีการให้บริการทางการศึกษา และสอนการจัดทำงบประมาณครอบครัวสมาชิก หลักการวิวัฒนาการนี้เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลภายนอกสนใจที่จะเข้าร่วมกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้งทำให้สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนเองกระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ ฯ

3. วัตถุประสงค์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งรวมทั้งวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ด้วยคือ

1. ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล ครอบครัว และสังคมโดยทั่วไป

2. ส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ โดยช่วยให้ประหยัดรายจ่ายของคนไว้รวมกันในทางที่มั่นคง และได้รับประโยชน์ตามสมควร

3. รับเงินฝากจากสมาชิก

4. ให้สมาชิกกู้เงินตามความจำเป็นหรือมีประโยชน์

5. กู้ยืมเงินเพื่อใช้เป็นทุนดำเนินงานของสหกรณ์

6. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน

7. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักดำเนินงานของสหกรณ์ด้วยตนเองตามหลักประชาธิปไตย หลัก การสหกรณ์ และ หลักการของเครดิตยูเนียนสากล

8. ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของสมาชิก

9. จัดให้มีสวัสดิการ หรือ ให้การสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัว

10. จัดให้มีการคุ้มครองการออมทรัพย์ และ คุ้มครองเงินกู้ของสมาชิก

11. ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด สหกรณ์อื่นๆ และเครดิตยูเนียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมกิจการสหกรณ์

12. กระทำการต่างๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น ทั้งนี้รวมทั้งการถือกรรมสิทธิ์ หรือทรัพย์สิน สิทธิ ครอบครอง ก่อสร้าง ซื้อ แลก เปลี่ยน โอน หรือ รับโอน เช่าหรือให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อ จำนอง หรือ รับจำนอง จำนำหรือ รับจำนำ ขาย หรือ จำหน่ายซึ่งทรัพย์สิน ตลอดจนดำเนินกิจการบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือ เนื่องในการ จัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วย

4. นโยบายสหกรณ์เครดิตยูเนียน

เพื่อให้ขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์ได้นั้นจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี เพื่อเป็นการปูทางและแนวทางปฏิบัติงาน สหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์รูปแบบหนึ่งในชุมชน ดังนั้นนโยบายส่วนใหญ่จึงดัดแปลงจากหลักเกณฑ์ของสหกรณ์เป็นหลัก พร้อมทั้งปรับให้สอดคล้องกับหลักการและจิตตารมณ์ของเครดิตยูเนียนสากล เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงกำหนดนโยบายไว้ดังต่อไปนี้

1. สากล

สหกรณ์เครดิตยูเนียนถือหลักการรวมคนที่มีความสัมพันธ์เดียวกัน และเป็นผู้มีความสมัครใจในอันที่จะร่วมกำลังความคิด ร่วมแรง และร่วมทุนกัน เพื่อปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของชุมชน ครอบครัว และของตัวเองให้ดีขึ้น บุคคลที่มีลักษณะนิสัยดี และเห็นว่าตนจะช่วยสร้างความเจริญให้แก่สหกรณ์ฯ ได้ และสามารถจะช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกได้ ย่อมขอสมัครเป็นสมาชิกได้เสมอ แต่

ขอบเขตของสมาชิกภาพนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่ง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการที่สมาชิกติดต่อ หรือ มีวงสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกในสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ คำว่ารวมกำลังความคิด หรือ ร่วมมือกันในสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความหมายลึกซึ้งมากกว่าคือสมาชิกทุกคนจะต้องร่วมมือกัน โดยสำนึกในจิตตารมณ์ ไม่ใช่รวมกันเพียงเพื่อขอรับเอาประโยชน์จากสหกรณ์เครดิตยูเนียนเท่านั้น

2. บริหารงานตามหลักประชาธิปไตย

หลักประชาธิปไตยคือบุคคลทุกคนที่มีสิทธิและเสรีภาพโดยเสมอหน้ากัน เพื่อให้บรรลุถึงอุดมการณ์อันนี้ สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงกำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงในการบริหารงานเพียงเสียงเดียวเท่านั้น และไม่มีการออกเสียงแทนกัน ทั้งนี้เพื่อให้แนวความคิดในการบริหารงานมาจากสมาชิกทุกคนไม่ใช่มาจากบุคคลเพียงบางกลุ่ม วิธีการนี้แตกต่างจากห้างหุ้นส่วน และบริษัท จำกัด ซึ่งผู้ถือหุ้นมีสิทธิออกเสียงได้ตามจำนวนหุ้นที่ถือ เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของผู้ลงทุนถือหุ้นมากๆ อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยในสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะดำเนินไปได้ยากมากหากสมาชิกไม่เข้าใจนโยบาย วิธีการ และไม่สนใจจะใช้สิทธิ ใช้เสียงของตน การนิ่งเฉยย่อมหมายถึงการยินยอมให้บุคคลผู้ที่มีบทบาทมากกว่าถือเอาประโยชน์จากสิ่งที่ตนควรจะมีได้ ดังนั้น การให้การศึกษาอบรมถึงจิตตารมณ์ และหลักการแก่สมาชิก ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องกระทำอยู่เสมอ เพราะสมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จของสหกรณ์เครดิตยูเนียนทุกคนเป็นเจ้าของ เป็นผู้บริหารงาน และ เป็นผู้ให้บริการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

3. เศรษฐกิจ

ภาวะการเงินของสหกรณ์ ปฏิบัติ ดูแล รักษาเงินของสมาชิกให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เนื่องจากสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของ และมีหน้าที่ควบคุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน จึงต้องจัดบริการที่ดีที่สุด และเรียกค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุดให้แก่มวลสมาชิก นอกจากนี้ สหกรณ์เครดิตยูเนียนยังต้องจำกัดชั้นสูงแห่งเงินค่าหุ้นซึ่งสมาชิกจะถือได้ในสหกรณ์ ๓ คือแต่ละคนมีสิทธิถือหุ้นได้จำนวนไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของสหกรณ์ฯ เพื่อป้องกันระบบนายทุนมิให้เข้ามามีอิทธิพล เพราะถ้าหากไม่กำหนดไว้ดังกล่าวนี้ เมื่อสมาชิกผู้ถือหุ้นจำนวนมากนั้นลาออกหรือขอถอนเงินค่าหุ้นจากสหกรณ์ฯ จะทำให้กระทบกระเทือนต่อทุนดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

4. การแบ่งเงินปันผลที่ยุติธรรม

สมาชิกที่ลงทุนสะสมเงินในสหกรณ์เครดิตยูเนียนทุกคนจะได้รับเงินปันผลตอบแทนตามสัดส่วนของเงินสะสมที่แต่ละคนมีอยู่ ด้วยอัตราไม่เกินร้อยละแปดของกำไรสุทธิ

5. การศึกษา

สถาบันที่เป็นประชาธิปไตยย่อมมีหน้าที่ให้ข่าวสารที่เพียงพอเกี่ยวกับหลักการและจิตตารมณ์แก่สมาชิกอยู่เสมอ และถึงความสนใจไปสู่ข่าวสารที่เกี่ยวกับสวัสดิการทางเศรษฐกิจ และสังคมต่อไป สหกรณ์เครดิตยูเนียนเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเห็นผลที่ว่า “การศึกษาย่อมเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา” การที่สมาชิกรวมกันเข้าเป็นกลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้นั้นจำเป็นอยู่เองที่จะต้องศึกษาถึงจิตตารมณ์ และหลักการของสหกรณ์อย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะได้เข้าใจว่าเรามารวมกันเป็นเครดิตยูเนียนเพื่ออะไร มีวัตถุประสงค์อะไร และมีวิธีดำเนินการอย่างไร หากสมาชิกเข้ามารวมกลุ่มกันเพื่อหวังแค่เพียงกอบโกยผลประโยชน์เข้าหาตนแล้ว จะทำให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนไปไม่รอด ดังนั้นการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกจึงเป็นวิถีทางเดียวที่ดีที่สุดที่จะทำให้วัตถุประสงค์แห่งการพัฒนาคนให้เป็นคนมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนสัมฤทธิ์ผล สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงได้กำหนดนโยบายไว้ว่า บุคคลที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้นั้นจะต้องผ่านการอบรมถึงหลักการจิตตารมณ์ และการดำเนินการรวมถึงขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างน้อย 12 ชั่วโมง และในขณะเดียวกันจะต้องฝึกสะสมในภาคปฏิบัติอย่างน้อย 3 เดือนจึงจะถือได้ว่าเป็นสมาชิกอย่างสมบูรณ์

6. การรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน

ในการรวมกันทำให้เกิดพลังขึ้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนเน้นถึงการเป็นหนึ่งเดียวกัน จึงรวมตัวกันเป็นองค์การระดับชาติโดยใช้ชื่อว่า ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นองค์การระหว่างประเทศ เพื่อขอความช่วยเหลือกันในการให้บริการแก่สมาชิกและคุ้มครองป้องกันภัย และขยายขบวนการออกไป ดังนั้นสหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงยึดมั่นในหลักการและจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสากล ที่จะประสานงานและส่งเสริมความสัมพันธ์กับสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้งภายในและภายนอกประเทศในทุกกระดับ โดยอาศัยการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน เพื่อก่อให้เกิดความสันติสุขและความมั่นคงทางการเงิน

นโยบายที่เป็นและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรทั้งหมดมีรากฐานมาจากหลักเกณฑ์พื้นฐานเหล่านั้นอันแท้จริงแล้วไม่ควรจะแยกจากกันด้วยซ้ำ อาจจะแยกประเภทนโยบายออกได้หลายวิธี เช่น เป็นแนวทางกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติจึงเกี่ยวกับเงินสะสม เงินกู้ บริการ การดำเนินงานสมาชิก และความสัมพันธ์อื่นๆ การคุ้มครองทรัพย์สินของสมาชิก และข้อกำหนดที่เป็นทางการอาจจะมีการกำหนดการแยกประเภทแบบต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่งจะเป็นการดี หากจะเขียนนโยบายขึ้นโดยใช้ภาษาง่ายๆ และชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานได้รู้และเข้าใจถึงสิ่งที่ควรจะทำ

5. จิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ประกาศถึงจิตตารมณ์ ว่าเป็นคุณธรรมความดีที่กำหนดเป็นรูปธรรมได้ 5 ประการซึ่งสมาชิกมีและนำมาใช้ในกระบวนการคือ

1. ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่จะพิสูจน์ตัวเราเองต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม
2. ความเสียสละ เป็นคุณธรรมที่พิสูจน์ว่าเรามีน้ำใจต่อเพื่อน โดยเสียสละความสุขส่วนตัวละซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความยึดมั่น ผลประโยชน์ที่เป็นส่วนตัวเพื่อเพื่อนร่วมกลุ่ม เห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
3. ความรับผิดชอบ เป็นคุณธรรมที่พิสูจน์ว่าเรามีภาระหน้าที่มีส่วนรับผิดชอบต่อชีวิตของเพื่อนทุกคนในกลุ่ม กลุ่มจะพัฒนาการได้ อยู่ที่ความรับผิดชอบของทุกชีวิตที่ร่วมรับภาระ
4. ความเห็นใจกัน เป็นคุณธรรมที่พิสูจน์ว่า เราแบ่งปันความรู้สึกจิตใจ ไม่มุ่งมองแต่ตัวเอง แต่เพ่งมองเพื่อนร่วมกลุ่ม ร่วมค้นหาปัญหาและแก้ปัญหซึ่งกันและกันโดยแสดงออกในรูปของการเข้าช่วยแก้ปัญหา
5. การวางใจกัน เป็นคุณธรรมที่พิสูจน์ว่า เราวางใจในศักยภาพของเพื่อนร่วมกลุ่ม เพราะการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ก็คือการยึดมั่นในวินัยแห่งความเป็นขบวนการที่ทำโดยประชาชน

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเชื่อว่า การให้ในสิ่งที่ตนมี ซึ่งมีความเป็นไปได้และยั่งยืน ได้แก่

1. แรงจํานวน คนทุกคนมีจํานวนเท่ากับหนึ่ง เมื่อมีมากขึ้นเป็นสอง สาม สี่ ห้าคน จํานวนก็มากขึ้นเป็นเงาตามกันไป การที่มีคนมากขึ้นย่อมเป็นพลังที่เพิ่มขึ้น สามารถอำนวยความสะดวกการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ง่ายขึ้น
2. แรงสติปัญญา คนปกติทุกคนมีสติปัญญาตามธรรมชาติ จะมีมากมีน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมแต่ทุกคนมีสติปัญญาสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
3. แรงน้ำใจ เป็นคุณธรรมที่แสดงถึง คุณลักษณะทางจิตที่มนุษย์ทุกคนที่อยู่ในมนโณสำนึกน้ำใจเป็นสิ่งที่ผลักดันให้ทำ คิด พุด ในสิ่งที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ส่วนรวม
4. แรงกายหรือแรงงาน เป็นสิ่งที่มนุษย์มีอยู่ การยิ่งออกกำลังยิ่งทำให้ร่างกายเข้มแข็ง การมารวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากทุกคนขยันหมั่นเพียร ใช้แรงกายประกอบกิจการร่วมกันงานทุกอย่างก็จะสำเร็จ

6. การวัดผลการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญคือการวิเคราะห์การแผ่กระจายและเดือนภัยทางการเงิน เป็นการวิเคราะห์อัตราส่วนมาตรฐานการเงินของ

สหกรณ์เครดิตยูเนียน มีความสำคัญต่อการเปรียบเทียบและให้ความสนใจในเบื้องต้น เพื่อการอ้างอิงเทียบเคียงสู่การปรับปรุงพัฒนาการบริหารการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน สร้างความเข้มแข็ง และมีเสถียรภาพทางการเงิน โดยเชื่อมโยงกับ CAMEL ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2557)

การใช้อัตราส่วนทางการเงินวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงิน (CAMEL ANALYSIS) ในมุมมองเฉพาะ 5 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 : C-Capital strength ความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ

1. อัตราหนี้สินต่อทุน (เท่า)
2. อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)
3. อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ (%)
4. อัตราการเติบโตของหนี้ (%)
5. อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน

มิติที่ 2 : A-Asset quality คุณภาพของสินทรัพย์ ประกอบด้วย อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ

1. อัตราการค้างชำระของลูกค้า (%)
2. อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ (รอบ)
3. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (%)
4. อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (%)

มิติที่ 3 : M-Management ability ชัดความสามารถในการบริหาร ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ

1. อัตราการเติบโตของธุรกิจ (%)

มิติที่ 4 : E-Earning sufficiency การทำกำไร ประกอบด้วย อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. อัตรากำไรต่อสมาชิก (บาท)
2. อัตราเงินออมต่อสมาชิก (บาท)
3. อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (บาท)
4. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (%)

5. อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (%)
6. อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (%)
7. อัตราการเติบโตของกำไร (%)
8. อัตรากำไรสุทธิ (%)

มิติที่ 5: L-Liquidity สภาพคล่อง ประกอบด้วย อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)
2. อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (%)
3. อัตราการหมุนของสินค้า (ครั้ง) เนื่องจาก ข้อมูลทางการเงินที่ได้รับจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ไม่ครบถ้วน
4. อายุเฉลี่ยของสินค้า (วัน) เนื่องจาก ข้อมูลทางการเงินที่ได้รับจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ไม่ครบถ้วน

ส่วนการวิเคราะห์การเผื่อระวังและเตือนภัยทางการเงิน ใช้อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 3 อัตราส่วนดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

อัตราส่วนสำคัญ (Key Ratio)	ผลกระทบที่จะมีต่อมิติ ของ CAMEL	วัตถุประสงค์ของ การเทียบเคียง
1. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่าย ดำเนินงาน	- การทำกำไร - สภาพคล่องทางการเงิน - ความเข้มแข็งของเงินทุน	เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการ บริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้มี ความสัมพันธ์กับรายได้ที่อาจจะผัน ผวนตามภาวะธุรกิจ
2. อัตราลูกหนี้ที่ชำระหนี้ได้ ตามกำหนด	- คุณภาพสินทรัพย์ - สภาพคล่องทางการเงิน	เพื่อพัฒนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการ เร่งรัดลูกหนี้ให้สามารถชำระหนี้ได้ ภายในกำหนดเวลา แสดงถึงคุณภาพ สินทรัพย์และสภาพคล่องทางการเงิน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อัตราส่วนสำคัญ (Key Ratio)	ผลกระทบที่จะมีต่อมิติ ของ CAMEL	วัตถุประสงค์ของ การเทียบเคียง
3. อัตราส่วนทุนสำรองต่อ สินทรัพย์	ความเข้มแข็งของเงินทุน	เพื่อพัฒนาทุนสำรองให้มั่นคง สามารถเป็นเกราะป้องกันรองรับ ผลกระทบที่เกิดจากภาวะธุรกิจและ การเงินที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทางการเงิน

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2558)

7. การแบ่งขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

การแบ่งขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน แบ่งได้เป็น 4 ขนาด คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่
ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยมีเกณฑ์ชี้วัดขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เกณฑ์ชี้วัดขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์						คะแนนรวม 3 ตัวแปร ชี้วัดขนาดสหกรณ์	
ทุนดำเนินงาน		รายได้ธุรกิจ		สมาชิก		ช่วงคะแนนรวม (1+2+3)	ขนาด สหกรณ์
ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน 1	ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน 2	ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน 3		
-	0	-	0	0	0		
>0-6,000	1	>0-5,000	1	1-28	1		
>6,000-30,000	2	>6,000-23,000	2	29-55	2		
>30,000-145,000	3	>23,000-107,000	3	56-108	3	1 – 6	เล็ก
>145,000-706,000	4	>107,000-500,000	4	109-213	4	7 – 12	กลาง
>706,000-3,440,000	5	>500,000-2,324,000	5	241-420	5	13 – 18	ใหญ่
>3,440,000-16,770,000	6	>2,324,000-10,807,000	6	421-828	6	19 – 24	ใหญ่มาก
>16,770,000-81,760,000	7	>10,807,000-50,262,000	7	829-1,638	7		
>81,760,000	8	>50,262,000	8	>1,638	8		

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2558)

จากตารางที่ 4 ตัวแปรในการชี้วัดขนาดสหกรณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วน

1. ทุนดำเนินงาน หมายถึง เงินหรือสินทรัพย์ที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินการเพื่อหาผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดของสหกรณ์ โดยสมการทางบัญชีของทุนดำเนินงาน คือ

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ทุน}$$

2. รายได้ธุรกิจหลัก หมายถึง รายได้หลักที่เป็นรายได้หลักของสหกรณ์ อาทิเช่น สหกรณ์ทำธุรกิจด้านสินเชื่อ รายได้หลักคือ ดอกเบี้ยรับ และถ้าสหกรณ์ที่มีหลายธุรกิจ ก็ต้องเอารายได้หลักแต่ละธุรกิจมาใส่รวมด้วย

3. สมาชิก หมายถึง สมาชิกรายบุคคลของสหกรณ์ ทั้งสมาชิกสามัญและสมาชิกสมทบ โดยมีหลักในการใช้เกณฑ์ชี้วัดขนาดสหกรณ์ คือ

3.1 พิจารณาว่าสหกรณ์ที่ต้องการวัดขนาดนั้นมีช่วงดำเนินงาน รายได้ธุรกิจและจำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใดแล้วทำการให้คะแนนในแต่ละรายการ

3.2 หาคะแนนรวม 3 รายการ แล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์นั้นๆ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนสรุปได้ว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนมุ่งเน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่มีการแบ่งแยก มีความเท่าเทียมกัน สหกรณ์เครดิตยูเนียนแบ่งได้เป็น 4 ขนาด คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในครั้งนี้จึงแบ่งการวิเคราะห์แยกตามขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ส่วนการวัดผลการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงิน ดังนั้นตัวแปรในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทั้งปัจจัยการผลิตและปัจจัยผลผลิตจึงใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงินของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ

การวัดประสิทธิภาพ (Data Envelopment Analysis : DEA) ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่นำมาใช้ในการพิจารณาถึงผลการดำเนินงานของหน่วยผลิตและค่าประสิทธิภาพที่ได้จากการประเมินก็สามารถนำมาใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างหน่วยผลิตได้ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาถึงระดับความสามารถในการดำเนินงานของหน่วยผลิต การวิเคราะห์หรือการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยผลิตนั้นมีวิธีการศึกษาอยู่หลายวิธี โดยวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือการวัดประสิทธิภาพตามแนวคิดที่เสนอโดย Farrell (1957) ซึ่งได้จำแนกประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐศาสตร์

ของหน่วยผลิตออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency) เป็นการศึกษาประสิทธิภาพที่อาศัยแนวคิดทางด้านวิศวกรรม นั่นคือประสิทธิภาพทางเทคนิคจะแสดงถึงความสามารถของหน่วยการผลิตที่จะทำให้ได้รับผลผลิตสูงสุดจากปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ (Output-Oriented Measure) หรือการใช้ปัจจัยการผลิตที่ต่ำที่สุดเพื่อให้ได้ผลผลิตคงที่ในระดับหนึ่ง (Input-Oriented Measure) (อรรถพล สืบพงศกร, 2555) และประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร (Allocative Efficiency) เป็นการวัดความสามารถของหน่วยผลิตในการเลือกสัดส่วนของปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดทางด้านราคาของปัจจัยการผลิตเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับวิธีการวัดประสิทธิภาพที่นิยมนำมาใช้ในการวัดผลการดำเนินงานนั้น นิยมใช้การวัดประสิทธิภาพเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพที่คำนวณได้ในแต่ละหน่วยผลิตกับค่ามาตรฐาน (Benchmark) ซึ่งในการเปรียบเทียบระหว่างหน่วยผลิตนั้น ค่ามาตรฐาน ก็คือ ค่าที่ได้จากหน่วยผลิตที่ดีที่สุด (Best Practice) เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยผลิตที่กำลังศึกษาทั้งหมด หรืออาจกล่าวได้ว่าหน่วยผลิตนั้นเป็นหน่วยผลิตที่อยู่ในระดับแนวหน้า (Frontier) ส่วนหน่วยผลิตอื่นๆ จะมีศักยภาพหรือประสิทธิภาพที่ต่ำกว่า (Inefficiency)

แนวคิดที่มีการใช้กันอย่างกว้างขวางในการวัดประสิทธิภาพเชิงเปรียบเทียบ ก็คือ แนวคิดของ Farrell (1957) ที่อาศัยหลักการของ Frontier Analysis ในการวัดประสิทธิภาพของหน่วยผลิต แนวคิดดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นให้กับนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้คิดและพัฒนาวิธีการและแบบจำลองขึ้นมาเพื่อวัดประสิทธิภาพ เช่น Data Envelopment Analysis (DEA), Stochastic Frontier Approach (SFA), Thick Frontier Approach (TFA) และ Distribution Free Approach (DFA) เป็นต้น

Data Envelopment Analysis (DEA) เป็นวิธีการวัดประสิทธิภาพที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในการวัดประสิทธิภาพหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะในหน่วยงานของภาครัฐหรือหน่วยงานที่ไม่แสวงหากำไร เนื่องจากเป็นวิธีการที่สามารถวัดประสิทธิภาพขององค์กร โดยการพิจารณาปัจจัยนำเข้า (Inputs) และผลผลิต (Outputs) ที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้หลายปัจจัยในเวลาเดียวกัน โดยใช้เทคนิคการโปรแกรมเชิงเส้นทางคณิตศาสตร์ (กานต์ ลีวัฒนาอังกูร, 2552) ซึ่งช่วยให้สามารถวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพหรือความด้อยประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และผลผลิตที่ได้จากการใช้ทรัพยากร และนอกจากนี้ยังช่วยหาสาเหตุของความด้อยประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร

แบบจำลอง Data Envelopment Analysis (DEA) เป็นการวัดประสิทธิภาพแบบ Non-Parametric Approach เป็นการศึกษาและวิเคราะห์โดยไม่ต้องมีแบบจำลองและรูปแบบสมการในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์เพื่อหาเส้นพรมแดนการผลิต แต่เป็นแบบจำลองที่วัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ โดยพิจารณาประสิทธิภาพจากปัจจัยนำเข้ากับผลผลิตที่ได้

ออกมา โดยเรียกหน่วยงานที่นำมาประเมินประสิทธิภาพว่า Decision Making Unit หรือ DMU ซึ่งเป็นเสมือนหน่วยงานที่ทำหน้าที่เปลี่ยนปัจจัยนำเข้าเป็นผลผลิต โดยทุก DMU ที่นำมาวิเคราะห์ต้องมีลักษณะการดำเนินงานเหมือนกัน เช่น เป็นธุรกิจประเภทเดียวกัน หรือเป็นการทำงานประเภทเดียวกัน ในการวัดประสิทธิภาพวิธีนี้มีแบบจำลองที่นิยมมี 2 แบบ คือ แบบจำลอง CCR และแบบจำลอง BCC ดังนี้

1. แบบจำลอง CCR

แบบจำลองนี้ถูกพัฒนาโดย Charnes et al. (1978) โดยใช้โปรแกรมเชิงเส้นตรง (Linear Programming) ในการประเมินค่าประสิทธิภาพของหน่วยผลิต วิธี CCR เป็นแบบผลผลิตหลายชนิดและปัจจัยการผลิตหลายชนิด ซึ่งเน้นการพิจารณาทางด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented) ภายใต้การผลิตแบบผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Returns to Scale: CRS) โดยแนวคิดนี้จะใช้ได้เหมาะสมเมื่อหน่วยผลิตทุกหน่วยมีการดำเนินการผลิต ณ ระดับที่เหมาะสม โดยมีการกำหนดรูปแบบสมการเชิงเส้นเพื่อคำนวณหาประสิทธิภาพ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 E_i &= \min \theta, \lambda \\
 \text{Subject to :} \\
 -Y_i + \bar{Y}\lambda &\geq 0 \\
 \theta_i X_i - \bar{X}\lambda &\geq 0 \\
 \lambda &\geq 0
 \end{aligned}$$

แบบจำลองข้างต้นนั้นเป็นแบบจำลองเพื่อวัดประสิทธิภาพการผลิตด้านปัจจัยการผลิต (Input Oriented) กำหนดให้ X_i เป็นเวกเตอร์ปัจจัยการผลิตขนาด $k \times 1$ โดยที่ k คือ จำนวนปัจจัยการผลิตของหน่วยผลิต i และ Y_i เป็นเวกเตอร์ผลผลิตขนาด $m \times 1$ โดยที่ m คือจำนวนผลผลิตของหน่วยผลิตที่ i

เมื่อพิจารณาทั้งอุตสาหกรรมซึ่งมีหน่วยผลิตจำนวน n หน่วย จะสามารถแสดงเมตริกซ์ของปัจจัยการผลิตขนาด $k \times n$ และเมตริกซ์ของผลผลิตขนาด $m \times n$ ได้ดังนี้

$$\bar{X}_{k \times n} = \begin{pmatrix} x_{11} & x_{12} & \cdots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \cdots & x_{2n} \\ x_{31} & x_{32} & \cdots & x_{3n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{k1} & x_{k2} & \cdots & x_{kn} \end{pmatrix}$$

$$\bar{Y}_{m \times n} = \begin{pmatrix} y_{11} & y_{12} & \cdots & y_{1n} \\ y_{21} & y_{22} & \cdots & y_{2n} \\ y_{31} & y_{32} & \cdots & y_{3n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ y_{m1} & y_{m2} & \cdots & y_{mn} \end{pmatrix}$$

ส่วน λ แสดงขนาดการผลิตเปรียบเทียบระหว่างหน่วยผลิตที่ทำการวัดประสิทธิภาพกับหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพ (อยู่บนขอบเขตการผลิต) โดยเป็นเวกเตอร์ขนาด $n \times 1$ ซึ่งเป็นค่าที่ต้องการหาเพื่อให้ค่า θ_i มีค่าต่ำที่สุด และสอดคล้องกับสมการข้อจำกัดข้างต้น ซึ่งค่า θ_i แสดงถึงประสิทธิภาพการผลิตของหน่วยผลิตที่ i โดย θ_i จะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 หากหน่วยผลิต i มีค่า $\theta_i = 1$ แล้ว แสดงว่าหน่วยผลิตที่ i นั้นเป็นหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพการผลิตและเป็นหน่วยผลิตที่อยู่บนเส้นขอบเขตการผลิตที่มีประสิทธิภาพแล้ว

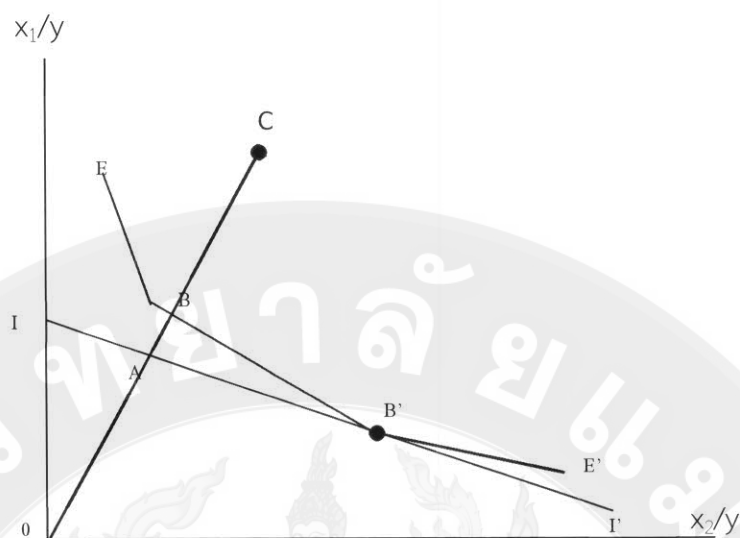
เมื่อการผลิตที่มีประสิทธิภาพคือการผลิตที่ใช้ปริมาณปัจจัยการผลิตจำนวน X_1 ไปผลิตสินค้าได้จำนวน Y_1 พอดี ดังนั้น การผลิตที่ด้อยประสิทธิภาพย่อมหมายถึง การผลิตสินค้าจำนวน Y_1 โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่มากกว่าจำนวน X_1 หรือการผลิตที่ใช้ปัจจัยการผลิตจำนวน X_1 แต่ให้ผลผลิตน้อยกว่าจำนวน Y_1 โดยสามารถแสดงได้ดังสมการข้อจำกัด ดังนี้

$$\lambda Y_1 \geq Y_i$$

$$\lambda X_1 \geq X_i$$

โดยที่ λX_1 และ λY_1 คือปริมาณปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่อยู่บนขอบเขตการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ Y_i และ X_i คือ ปริมาณปัจจัยการผลิตและผลผลิตใดๆ ที่เป็นไปได้ภายใต้เทคโนโลยีการผลิต

สำหรับการคำนวณค่าคะแนนประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency) ในกรณีที่เป็น การวัดประสิทธิภาพของหน่วยผลิตทางด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented Measure) นั้นสามารถพิจารณาได้จากกรณีที่ยากที่สุด คือ กำหนดให้หน่วยผลิตทำการผลิตสินค้า y ชนิดโดยใช้ปัจจัยการผลิตเพียง 2 ประเภทคือ x_1 และ x_2 และหน่วยผลิตทำการผลิตสินค้าภายใต้สมมติฐานของ Constant Returns to Scale (CRS) สามารถคำนวณค่าคะแนนประสิทธิภาพ ได้ดังนี้ (อรรถพล สืบพงศ์, 2555)

ภายใต้ข้อสมมติของ CSR เส้นผลผลิตเท่ากันขนาด 1 หน่วยของหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแสดงด้วยเส้น EE' ถ้าหน่วยการผลิตนี้ใช้สัดส่วนของปัจจัยการผลิต ณ จุด C เพื่อทำการผลิตสินค้าจำนวน 1 หน่วย ความไม่มีประสิทธิภาพของหน่วยผลิตนี้สามารถวัดได้จากระยะทาง BC ซึ่งมีค่าเท่ากับสัดส่วนของปัจจัยการผลิต x_1 และ x_2 ที่สามารถลดลงได้โดยไม่มีผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต หรือหากวัดในรูปของเปอร์เซ็นต์จะมีค่าเท่ากับ BC/OC ดังนั้นค่าคะแนนประสิทธิภาพเชิงเทคนิคที่คำนวณขึ้นทางด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented Technical Efficiency Score: TE_I) ในกรณีนี้จะมีค่าเท่ากับ

$$TE_I = \frac{BC}{OC} = \frac{1 - BC}{OC}$$

คุณสมบัติที่สำคัญของค่า TE_I คือ ค่า TE_I จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 ซึ่งค่าคะแนนที่เข้าใกล้ 1 จะหมายถึงหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพด้านเทคนิคที่สูงกว่า สำหรับสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิต ณ จุดอื่นๆ ที่อยู่บนเส้นผลผลิตเท่ากันขนาด 1 หน่วย เช่น จุด B' หรือจุด B จะมีค่า $TE_I = 1$

ในกรณีที่ทราบถึงราคาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยการผลิต (เส้น II') ค่าคะแนนประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรทางด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented Allocative Efficiency Score: AE_I) สามารถคำนวณได้จาก

$$AE_I = \frac{OA}{OB}$$

ดังนั้นค่าคะแนนประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐศาสตร์ด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented Economics Efficiency Score : EE) สามารถคำนวณได้จาก

$$EE_i = TE_i \times AE_i = \frac{OB}{OC} \times \frac{OA}{OB} = \frac{OA}{OC}$$

โดยค่าคะแนนประสิทธิภาพที่คำนวณได้จากทุกสูตรจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1

2. แบบจำลอง BCC

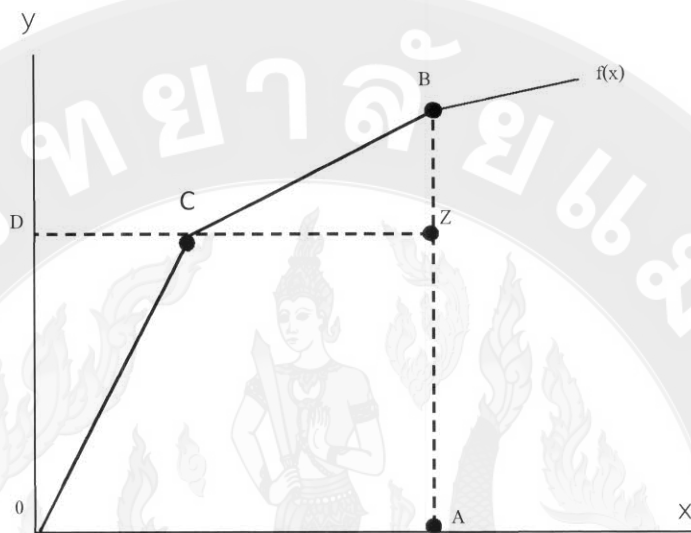
จากการที่แบบจำลอง CCR จะใช้ได้อย่างเหมาะสมเมื่อหน่วยผลิตทำการผลิต ณ ระดับที่เหมาะสม แต่ในความเป็นจริงการแข่งขันในโลกเป็นการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ด้วยเหตุผล เช่น เงินทุนที่แตกต่างกัน การเข้าถึงทรัพยากรการผลิตที่แตกต่างกัน เป็นต้น ซึ่งทำให้หน่วยผลิตไม่สามารถดำเนินการผลิตอยู่ในระดับที่เหมาะสมได้ จากสาเหตุข้างต้นจึงได้มีการพัฒนาแบบจำลองขึ้นมาใหม่ โดย Charnes et al. (1978) ภายใต้ข้อสมมติ Variable Returns to Scale (VRS)

แบบจำลอง DEA แบบ VRS เป็นการพัฒนาเพิ่มเติมจากแบบผลได้ต่อขนาดคงที่ โดยเพิ่มข้อสมการข้อจำกัด $\sum_{j=1}^n \lambda_j = 1$ เข้าไปในแบบจำลองผลได้ต่อขนาดคงที่ ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวเรียกว่า Convexity Constraint โดยเพิ่มเข้าไปในแบบจำลองเมื่อคิดว่าขนาดการผลิตนั้นมีผลต่อค่าประสิทธิภาพการผลิต เพราะฉะนั้นแบบจำลอง DEA แบบผลได้ต่อขนาดผันแปร สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\begin{aligned} E_i &= \min \theta, \lambda \\ \text{subject to} & \\ -Y_i + \bar{Y}\lambda &\geq 0 \\ \theta_i X_i - \bar{X}\lambda &\geq 0 \\ \sum_{j=1}^n \lambda_j &= 1 \\ \lambda &\geq 0 \end{aligned}$$

ความแตกต่างระหว่างค่าประสิทธิภาพที่ได้จากแบบจำลอง DEA แบบผลได้ต่อขนาดคงที่กับแบบผลได้ต่อขนาดผันแปร คือความด้อยประสิทธิภาพจากขนาดการผลิตที่ไม่เหมาะสม (Scale inefficiency) ของหน่วยผลิต

การคำนวณค่าคะแนนประสิทธิภาพทางด้านผลผลิต (Output-Oriented Measure) นั้นสามารถคำนวณได้จากการหาสัดส่วนของผลผลิตที่แต่ละ DMU สามารถทำการผลิตเพิ่มขึ้นได้จากการใช้ปัจจัยการผลิตในระดับที่เท่าเดิม ดังนี้

จากกราฟ กำหนดให้ DMU ทำการผลิตสินค้า y โดยใช้ปัจจัยการผลิตเพียงชนิดเดียวคือ ปัจจัย x และกำหนดให้ $f(x)$ คือฟังก์ชันการผลิต หรือขอบเขตประสิทธิภาพในการผลิตของ DMU หน่วยดังกล่าว ถ้า DMU ทำการผลิต ณ จุด Z ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำกว่าประสิทธิภาพ ค่าคะแนนประสิทธิภาพผลผลิตสามารถคำนวณได้จากระยะทาง AZ/AB

การวัดประสิทธิภาพด้วยแบบจำลอง Data Envelopment Analysis (DEA) มีข้อดีคือไม่ต้องมีการสมมติฟังก์ชันของเส้นพรมแดนว่าจะเป็นแบบใด แต่ DEA จะใช้เงื่อนไขของ Piecewise Linear ที่ต่ำที่สุดก็เพียงพอแล้ว ด้วยเหตุนี้ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบฟังก์ชันจึงไม่เกิดขึ้น และเป็นวิธีการคำนวณค่าประสิทธิภาพที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าวิธีอื่น นอกจากนั้นยังเป็นวิธีการที่ไม่ต้องมีการสมมติรูปแบบการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อนของความไม่มีประสิทธิภาพหรือรูปแบบการกระจายของ u แต่วิธีนี้ก็ยังมีข้อเสียคือต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากในการวัดประสิทธิภาพเพื่อให้การวัดประสิทธิภาพมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากหากกลุ่มตัวอย่างมีน้อยเกินไป จะส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพและวิธี DEA ไม่สามารถจะทำการทดสอบทางค่าสถิติได้ เนื่องจาก DEA ใช้วิธีการของโปรแกรมเชิงคณิตศาสตร์

สรุป จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ (Data Envelopment Analysis : DEA) การศึกษาการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะใช้แบบจำลอง BCC เนื่องจาก แบบจำลอง CCR จะใช้ได้อย่างเหมาะสมเมื่อ

หน่วยผลิตทำการผลิต ณ ระดับที่เหมาะสม แต่ในความเป็นจริงการแข่งขันในโลกเป็นการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ด้วยเหตุผล เช่น เงินทุนที่แตกต่างกัน การเข้าถึงทรัพยากรการผลิตที่แตกต่างกัน เป็นต้น ซึ่งทำให้หน่วยผลิตไม่สามารถดำเนินการผลิตอยู่ในระดับที่เหมาะสมได้ และทำการศึกษาภายใต้เงื่อนไข Variable Returns to Scale (VRS) เนื่องจากการวัดประสิทธิภาพภายใต้เงื่อนไขผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Returns to Scale :CRS) เป็นการนำปัจจัยนำเข้า (Input) เข้าไปในสัดส่วนหนึ่ง ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะมีสัดส่วนเท่ากันนั้นมีจุดอ่อนในเรื่องของผลได้ต่อขนาดที่แท้จริงของสถาบันการเงินชุมชนซึ่งในความเป็นจริงไม่ได้คงที่เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ สถาบันการเงินชุมชนบางแห่งอาจมีผลได้ต่อขนาดลดลง ซึ่งมีลักษณะคือนำปัจจัยนำเข้าเข้าไปในสัดส่วนหนึ่งแต่ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะมีสัดส่วนน้อยกว่า หรือมีผลได้ต่อขนาดเพิ่มขึ้น ซึ่งมีลักษณะคือนำปัจจัยนำเข้าเข้าไปในสัดส่วนหนึ่ง แต่ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะมีสัดส่วนมากกว่า ดังนั้น เงื่อนไขการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในกรณีที่มีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ หรือ ผลได้ต่อขนาดผันแปร (Variable Returns to Scale :VRS) จึงมีความเหมาะสมมากกว่า ส่วนแนวทางในการวิเคราะห์ การศึกษาค้นคว้านี้ทำการวิเคราะห์แบบ Output –Oriented model เนื่องจากสถาบันการเงินชุมชนอยู่ในฐานะผู้ผลิตที่มีปัจจัยคือเงินทุนดำเนินงานที่มีอยู่อย่างจำกัด และทุนการดำเนินงานส่วนใหญ่ได้มาจากการออมของสมาชิกและเงินสนับสนุนจากองค์กรภายนอก (อารีย์ เชื้อเมืองพาน และคณะ, 2555)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

1. ความหมายของคุณภาพชีวิต

คำว่าคุณภาพชีวิต ที่มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางนั้นยังไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอน โดยนักวิชาการสาขาต่างๆ ได้ให้ความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิต ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2530 :45) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิต ประกอบด้วย คำ 2 คำ คือ คุณภาพ หมายถึง ลักษณะประจำของบุคคลหรือสิ่งของ และคำว่าชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ ดังนั้น คุณภาพชีวิต จึงหมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล

ยุพา อุดมศักดิ์ (2516: 82) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต คือ คุณภาพในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง และศาสนา ซึ่งเป็นค่าเทียบเคียง ไม่มีกฎหมายตัวแน่นอน กล่าวคือทุกคนหรือทุกประเทศอาจจะกำหนดมาตรฐานต่างๆ กันไปตามต้องการ และความต้องการในด้านคุณภาพชีวิตนี้ ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและภาวะ

พัทยา สายหู (2516: 11) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า ชีวิตที่มีคุณภาพ คือ ชีวิตที่ทำประโยชน์ให้ผู้อื่นในสังคม ครอบครัวต้องเป็นแห่งแรกที่สร้าง คุณภาพชีวิต คนรวยไม่จำเป็นต้องมี

คุณภาพชีวิตที่ดีเสมอไป ในทางตรงข้ามคนที่ยากจนเกินไปก็ไม่จำเป็นต้องขาดคุณภาพชีวิต หรืออาจมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ (2521: 138) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตหมายถึง ชีวิตที่ไม่เป็นภาระและไม่ก่อปัญหาทางสังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความคิดและความสามารถที่จะดำรงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองได้อย่างถูกต้อง แก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ สามารถหาวิธีอันชอบธรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองพึงประสงค์ภายใต้เครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2525: 2) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตสำหรับบางคน หรือบางกลุ่ม คำว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีสิ่งที่เป็นแก่นการดำรงชีวิต แต่บางกลุ่มอาจหมายถึง ความมั่นคงปลอดภัยในทรัพย์สิน และบางกลุ่มอาจหมายถึงการมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ บางกลุ่มอาจหมายถึงการให้โอกาสแก่บุคคลที่จะพัฒนาตนเอง หรือคนบางกลุ่มอาจหมายถึงการมีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่น่าอยู่

นิมมวล ทวีสมบูรณ์ (2526: 48) ได้ให้แนวทางของคุณภาพชีวิตว่า คนที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความคุณภาพชีวิตนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญาดำเนินชีวิต ในทางชอบธรรม มีความพอใจในความเป็นอยู่ของตน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใน สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เฟอร์แรนส์ (Ferrans and Power, 1978: 29-38) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตดังนี้ ความรู้สึกมีความสุข (sense of wellbeing) ซึ่งมีผลมาจากความรู้สึกพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจในแต่ ละด้านของชีวิตที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้นๆ

2. องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

เนื่องจากคุณภาพชีวิตในความหมายของนักวิชาการแต่ละสาขามีความแตกต่างกันตามมุมมอง การวัดคุณภาพชีวิตจึงย่อมจะแตกต่างกันออกไปตามการให้ความหมาย แม้ความหมายจะ คล้ายคลึงกันก็ไม่ได้หมายความว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจะต้องคล้ายคลึงตามไปด้วย ซึ่งจาก การศึกษาพบว่าได้มีหน่วยงานและนักวิชาการให้ความหมายขององค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่ แตกต่างกันดังนี้

ยูเนสโก (UNESCO, 1980) ได้กำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 5 ข้อ คือ

1. มาตรฐานการดำรงชีวิต ได้แก่ มาตรฐานความเป็นอยู่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย อาหาร รายได้ การประกอบอาชีพต่างๆ และบริการทางสังคมต่างๆ
2. ภาวะประชากร ได้แก่ ขนาด การกระจาย และการเปลี่ยนแปลงทางประชากร

3. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ระบบสังคม การเมือง การปกครอง ค่านิยม และแบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ

4. กระบวนการพัฒนา เช่น การค้าอุตสาหกรรม ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5. ทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยี เป็นต้น

แคมป์เบล (Campbell, 1976: 117 – 124) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านกายภาพ ได้แก่ปัจจัยทางมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากร สภาพที่อยู่อาศัย และการที่มีวัตถุปัจจัยพอเพียงหล่อเลี้ยงชีวิต ไม่ต้องถูกบีบคั้นจากความอดอยากขาดแคลน
2. องค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ปัจจัยทางการศึกษา สุขภาพอนามัย ความมั่นคงของครอบครัว และสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ที่จะเลือกดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม
3. องค์ประกอบทางจิตวิทยา ได้แก่ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จความคึกหวัง ความคับข้องใจในชีวิต และการมีเสรีภาพ

เฟอร์แรนส์ และ เพาเวอร์ (Ferrans and Powers, 1978: 29 – 38) ได้วิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ขององค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของ George และ Bearson แล้วจึงได้สรุปองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสุขภาพและหน้าที่ (Health and Functioning) เกี่ยวกับสถานภาพของร่างกายและความสามารถในการหน้าที่ที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมประจำวัน และการแสดงออกทางบทบาทสังคม ประกอบด้วยสุขภาพของตนเอง ความเครียด การดูแลสุขภาพ การพึ่งพาตนเองทางด้านร่างกาย เพศสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว การบำเพ็ญประโยชน์กิจกรรมในยามว่าง ความสามารถในการเดินทาง การสร้างความสุขในวัยสูงอายุ และการมีอายุยืน
2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Social economic) เป็นสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล เพราะบุคคลต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องการเพื่อนช่วยแนะแนวทางแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน ต้องการกำลังใจ การได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ ต้องการบ้านอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งมีงานทำ และมีเงินใช้ในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย มาตรฐานการดำรงชีวิต การพึ่งพาตนเองด้านการเงิน ที่พักอาศัย การทำงาน เพื่อน เพื่อนบ้าน สภาพการณ์ของบ้านเมือง การได้รับการสนับสนุนทางจิตใจ และการศึกษา
3. ด้านจิตใจและวิญญาณ (Psychological/Spiritual) เป็นสภาพของการรับรู้และการตอบสนองทางอารมณ์ หรือทางวิญญาณ ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต ประกอบด้วย ความพอใจใน

ชีวิต ความสุขทั่วไป ความพอใจในตนเอง จุดมุ่งหมายในชีวิต ความสงบสุขของจิตใจ ความศรัทธาในศาสนา และรูปร่าง หน้าตาของตน

4. ด้านครอบครัว (Family) เป็นสภาพของสัมพันธภาพภายในครอบครัวของบุคคล ประกอบด้วยความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และความสัมพันธ์กับพ่อกับแม่ จากนิยามขององค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่นักวิชาการแต่ละสาขาได้กล่าวไว้ ประกอบด้วย ความสุข ความสมบูรณ์ ของร่างกาย จิตใจ รวมถึงสังคมและสภาพแวดล้อม ในการใช้ชีวิตประจำวัน อันเป็นที่พึงพอใจของแต่ละบุคคล

3. การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ

ในระยะแรกของการประเมินคุณภาพชีวิต ในการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตจะใช้มาตรวัดในเชิงปริมาณ เช่น อัตราการเพิ่มของประชากร สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และอัตราการเกิดคดีอาชญากรรม เป็นต้น แต่ถึงแม้ว่าการวัดคุณภาพชีวิตในเชิงปริมาณจะทำได้ง่าย แต่ก็เป็นการกำหนดค่าให้ประสบการณ์ชีวิตตัวแบบเท่านั้น (Andrews and Withney อ้างใน สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2553) ต่อมาการใช้มาตรวัดคุณภาพชีวิตเชิงคุณภาพได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ.1960 โดยมีการศึกษาหลายผลงานเช่น การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตกับภาวะสุขภาพอนามัยของ Gurin et al. (1960) การวิจัยสุขภาพจิตกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องของ Bradburn and Caplovitz (1960) และมาตรวัดทางสังคมสำหรับประเมินคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากทัศนคติของคนอเมริกันต่อคุณภาพชีวิต โดย Andrews and Withney (1976) (สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2553)

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตที่ผ่านมาถ้าใช้ประเภทของมาตรวัดโดยมีตัวชี้วัด (เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และระดับของกลุ่มเป้าหมาย (บุคคลและชุมชน) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา สามารถจำแนกผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ประเภทของตัวชี้วัดที่ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ระดับกลุ่มเป้าหมาย	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
บุคคล	กลุ่มที่ 1 : รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน	กลุ่มที่ 2: ทัศนคติเกี่ยวกับความสุขคุณภาพชีวิต
ชุมชน	กลุ่มที่ 3 : รายได้ประชาชาติ อัตราการเกิดอาชญากรรม อัตราการตาย	กลุ่มที่ 4 : ความพึงพอใจในชีวิตและความพึงพอใจในชุมชน

ที่มา: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2553)

จากตารางที่ 5 มีรายละเอียดดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นการวิจัยคุณภาพชีวิตเชิงปริมาณในระดับบุคคล

กลุ่มที่ 2 เป็นการวิจัยคุณภาพชีวิตที่ใช้ตัวชี้วัดเป็นนามธรรมหรือในเชิงคุณภาพในระดับบุคคล

กลุ่มที่ 3 เป็นการวิจัยคุณภาพชีวิตในระดับชุมชน เมือง รัฐ หรือประเทศ

กลุ่มที่ 4 เป็นการวิจัยคุณภาพชีวิตในระดับชุมชนโดยใช้ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ตัวอย่างตัวชี้วัด เช่น ค่าเฉลี่ยของอัตราความพึงพอใจที่แต่ละบุคคลมีต่อชีวิตของแต่ละชุมชนนั้นๆ เอง

นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานหรือองค์กรของต่างประเทศที่มีการจัดทำหรือสร้างเกณฑ์วัดคุณภาพชีวิตได้แก่องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1980) และองค์การอนามัยโลก ได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดคุณภาพชีวิต โดยองค์การยูเนสโกได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดคุณภาพชีวิตเป็น 2 ด้านดังนี้

1. ด้านวัตถุวิสัย (Objective) การประเมินที่วัดโดยอาศัยข้อมูลด้านรูปธรรมที่มองเห็น นับได้และวัดได้ เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
2. ด้านจิตวิสัย (Subjective) การประเมินข้อมูลด้านจิตวิทยา ทำได้โดยการสอบถามความรู้สึกและคติต่อประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับชีวิตการรับรู้ต่อสภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต

ส่วนองค์การอนามัยโลก กำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต มีข้อคำถาม 100 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลที่มีผลต่อชีวิตประจำวัน การรับรู้อิสระไม่พึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณเองไม่ต้องพึ่งพาการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ
2. ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพจิตใจตนเอง เช่น การรับรู้ถึงภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความภูมิใจ ความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิดความจำ สมาธิและการตัดสินใจด้วยตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ที่มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรคในชีวิตประจำวัน
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่นรวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณเองเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ ด้วยรวมถึงการรับรู้ในอารมณ์ทางเพศ
4. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตเป็นการรับรู้ว่าคุณเองอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี การรับรู้ว่าคุณเองได้มีกิจกรรมสันทนาการและกิจกรรมในเวลาว่าง

4. การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย

การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทยได้มีหน่วยงานราชการ และหน่วยงานวิจัยหลายแห่งได้พยายามพัฒนาตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง เช่น ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (สศช) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ของกรมการพัฒนาชุมชน ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) และ Human Achievement Index (HAI) ของ UNPD เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2525 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดรูปแบบของลักษณะของสังคมไทยและคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต โดยกำหนดเป็นเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานของคนไทย ได้ข้อสรุปว่า การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย จะต้องผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานทุกตัวชี้วัด ในปี พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรีได้ประกาศให้เป็นปีรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2553) โดยใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 8 หมวด 32 เครื่องชี้วัดเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยว่าอย่างน้อยคนไทยควรมีคุณภาพชีวิตในเรื่องอะไรบ้าง และควมมีระดับความเป็นอยู่ไม่ต่ำกว่าระดับไหนในช่วงเวลาหนึ่งๆ และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มีการปรับปรุงตัวชี้วัดเป็น 6 หมวด 42 ตัวชี้วัด โดยมี 6 หมวดดังนี้

- หมวดที่ 1 สุขภาพดี
- หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย
- หมวดที่ 3 ฝึกฝนการศึกษา
- หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า
- หมวดที่ 5 ปลุกฝังค่านิยมไทย
- หมวดที่ 6 ร่วมใจพัฒนา

2. Human Achievement Index (HAI) เป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNPD) โดยได้ประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาโดยใช้ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index: HAI) ซึ่งมีองค์ประกอบ 8 ด้าน 40 ตัวชี้วัดได้แก่

- 1) ด้านสุขภาพ
- 2) ด้านการศึกษา
- 3) ด้านชีวิตการงาน
- 4) ด้านรายได้
- 5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม

- 6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน
- 7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร
- 8) ด้านการมีส่วนร่วม

3. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มอบทุนวิจัยและจัดพิมพ์รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย โดยมีแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทยมี 4 แนวคิด (อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, 2541) ดังนี้

1) แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นความพยายามนิยามความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิต ทั้งในแง่วัตถุวิสัยและ อัตตวิสัย เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดี เพศ และกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น

2) แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคม (Social Development) มีสาระสำคัญคือให้ความสำคัญกับคนและสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับแรก โดยปัญหาที่สำคัญที่นำไปสู่แนวโน้มของการพัฒนา คือ ปัญหาความยากจน การถูกกีดกัน การเลือกปฏิบัติ การไม่มีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นสตรี และปัญหาความรุนแรงได้แก่ การแสวงหาผลประโยชน์ ยาเสพติด อาชญากรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น ดังนั้นในการพัฒนาสังคมต้องคำนึงถึงบริบทที่สำคัญ 3 ประการคือ

ประการที่ 1 การขจัดความยากจน โดยพิจารณาจากรายได้ของครัวเรือน หรือผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน และตัวชี้วัดอื่นๆ เช่น อายุขัยเฉลี่ย การไม่รู้หนังสือ เป็นต้น

ประการที่ 2 การกระจายความเป็นธรรม โดยพิจารณาที่ผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ที่จะสามารถนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตได้

ประการที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อจำกัดของการยกระดับคุณภาพชีวิตอยู่ที่การถูกกีดกันจากกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่างๆ

3) แนวคิดเรื่องการพัฒนามนุษย์ (Human Development) เป็นแนวคิดที่เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ผ่านมามีข้อผิดพลาดที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ความจริงการพัฒนาคนนั้นต้องไม่แยกการพัฒนาปัจเจกบุคคลออกจากการพัฒนาสังคม และต้องเน้นที่การพัฒนาแบบยั่งยืน โดยต้องพิจารณา 3 เรื่อง คือ

ประการที่ 1 ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะคนจน

ประการที่ 2 สิ่งแวดล้อมที่ดี พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับโลกและท้องถิ่น

ประการที่ 3 การมีส่วนร่วม ต้องให้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส มีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการที่มีผลต่อชีวิตของเขา

4) แนวคิดเรื่องความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ (Human Security) เป็นแนวคิดที่ UNPD กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ ที่หมายถึงความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ในระดับโลก คือสามารถดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้โดยปลอดภัยจากความหวาดกลัวภัยคุกคามต่อการอยู่รอด สุขภาพอนามัย การทำมาหากิน ความสุขสบายของบุคคล โดยกำหนดความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ไว้ 7 ด้าน คือ 1) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 2) ความมั่นคงด้านอาหาร 3) ความมั่นคงด้านสุขภาพ 4) ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม 5) ความมั่นคงของบุคคล 6) ความมั่นคงของชุมชน และ 7) ความมั่นคงทางการเมือง

4. การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยสำนักวิจัยได้เริ่มจัดทำโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองขึ้นเป็นโครงการต่อเนื่อง โดยเริ่มจากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร แล้วขยายต่อไปยังวิจัยคุณภาพชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่างๆ โดยมีมาตรวัดคุณภาพชีวิต 5 ด้านคือ

1) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน หมายถึง การที่ประชาชนมีงานทำโดยที่มีความพึงพอใจในงาน/อาชีพในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคง มีความก้าวหน้าของงานที่ทำ ตลอดจนมีความพอใจในรายได้ สภาพแวดล้อมในการทำงานและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้วย โดยคุณภาพชีวิตด้านการทำงานประกอบด้วยคำถามจำนวน 8 ข้อ ข้อคำถามเหล่านี้จะใช้ถามเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้เท่านั้น เป็นการสอบถามเกี่ยวกับอาชีพที่ทำในปัจจุบัน ทั้งในด้านความมั่นคง รายได้ ความปลอดภัยในการทำงาน โอกาสในการพัฒนาตนเอง และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน

2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว หมายถึง การที่ประชาชนมีครอบครัวที่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความผูกพัน การช่วยเหลือและความรับผิดชอบต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวทั้งในด้านจิตใจและวัตถุ การวัดคุณภาพชีวิตด้านนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ โดยมาตรวัดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งเน้นศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวที่ชัดเจน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในครอบครัว การดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ การอยู่พร้อมหน้ากันของสมาชิกในครอบครัวในโอกาสต่างๆ และการช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ภายในบ้าน นอกจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวแล้ว ยังมีการวัดปฏิสัมพันธ์ในเชิงปริมาณ ด้วยการสอบถามช่วงเวลาที่มีสมาชิกในครอบครัวแต่ละคน จะมีโอกาสได้อยู่ร่วมกันหรือรับประทานอาหารร่วมกัน

3) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด หมายถึง การที่ประชาชนมีภาวะของสุขภาพกายที่แข็งแรงและสุขภาพจิตที่ดี การวัดคุณภาพชีวิตด้านนี้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรก ได้แก่ข้อคำถามที่ใช้สำรวจสุขภาพทางกายของผู้ตอบ ซึ่งจะประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ จำนวน

ครั้งของการเจ็บป่วย การมีโรคประจำตัว ในการตอบผู้ตอบสามารถให้คำตอบได้ตามสภาพที่เป็นจริง ส่วนที่สองได้แก่ ข้อคำถามที่ใช้สำรวจการมีภาวะความเครียดของผู้ตอบ ข้อคำถามในส่วนนี้จะให้ผู้ตอบระบุว่าในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ผ่านมา เคยมีอาการตามที่ปรากฏในข้อคำถามเป็นประจำบ้างหรือไม่ โดยอาการเหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงการมีภาวะความเครียดของผู้ตอบ

4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่ได้มีความรู้สึกที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบริเวณที่อยู่อาศัยและในชีวิตประจำวัน คุณภาพชีวิตด้านนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ ที่ให้ผู้ตอบได้สะท้อนความรู้สึก หรือผลกระทบที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยแต่ละข้อคำถามจะวัดใน 3 ระดับ คือ ไม่มีปัญหา มีปัญหามากมาย และมีปัญหาน้อย

5) คุณภาพชีวิตด้านความเป็นอยู่ประจำวัน การวัดคุณภาพชีวิตด้านความเป็นอยู่ประจำวันประกอบด้วยข้อคำถาม 13 ข้อ ข้อคำถามเหล่านี้มุ่งวัดความพึงพอใจชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันในจังหวัดที่ผู้ตอบอาศัยอยู่ โดยครอบคลุมความพึงพอใจเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค การให้บริการของภาครัฐด้านต่างๆ เช่น สาธารณูปโภค การดูแลสุขภาพความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาล การศึกษา เป็นต้น ข้อคำถามมุ่งให้ผู้ตอบสะท้อนถึงความพึงพอใจที่มีต่อคำถามแต่ละข้อ

สรุปจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ในการศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำการศึกษาคูณภาพชีวิตโดยพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตจากการศึกษาแนวคิดการวัดคุณภาพชีวิตทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย โดยการวัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในการศึกษาคั้งนี้จะทำการวัดทั้งแบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และแบบอัตวิสัย (Self-Report Subjective) โดยแบ่งการวัดออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสุขภาพและจิตใจ และประยุกต์เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิตใช้หลักการเดียวกับการให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL) และในการแปลผลคุณภาพชีวิตจะแบ่งระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก ระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง และระดับคุณภาพชีวิตที่ดี

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน

จากการศึกษาการวัดประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน พบงานวิจัยที่วิเคราะห์ประสิทธิภาพโดยแบ่งการศึกษาเป็นสองขั้นคือ ขั้นแรกวัดประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน โดยใช้วิธี Data Envelopment Analysis (DEA) และขั้นที่สองคือหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนโดยใช้แบบจำลองทอบิต (Tobit Model) ดังนี้ Maamor and Ismail (2010) ศึกษาประสิทธิภาพและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน The Ar-Rahnu ของประเทศมาเลเซีย โดยวัดประสิทธิภาพด้านปัจจัยการผลิต (Input Orientation) Input ที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพคือ Operating Expenses, Salary และ Number of Employees ส่วน Output ได้แก่ Average Loan Distribution to Customers ผลการวัดประสิทธิภาพพบว่า The Ar-Rahnu ยังมีประสิทธิภาพในระดับต่ำ ซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้โดยการเพิ่ม Inputs ส่วนตัวแปรที่ใช้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยแบบจำลอง Tobit ได้แก่ Competition, Size, Financial Self-Sufficiency และตัวแปร Dummy ได้แก่ Subsidy, Regulation และ Group ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบทางบวกต่อประสิทธิภาพของ The Ar-Rahnu ได้แก่ Size, Financial Self-Sufficiency, Subsidy และ Group การศึกษาของ Cheamuangphan et al. (2012) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของ Agricultural Communities ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยวัดประสิทธิภาพด้านผลผลิต (Output Orientation) Input ที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพคือ Share Capital, Value of Physical Capital or Fixed Assets, Borrowing from Institution or Deposit of Members in Saving และ Full Time Workers ส่วน Output ได้แก่ Lending ,Net Profit ,Investment in Other Assets และ Welfare Fund For Members' Benefits ผลการวัดประสิทธิภาพพบว่า ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพของทุกกลุ่มตัวอย่างมีค่า 0.464 ส่วนตัวแปรที่ใช้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยแบบจำลอง Tobit แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเป็นสองกลุ่ม คือ ตัวแปรทางด้านเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ Group Size, Percentage of Net Profit in the Total Assets Value, Net Profit/Share Capital Ratio, Lending per Borrower และ Money Deposit of Members to Total Lending และตัวแปรกลุ่มที่สองได้แก่ ตัวแปรด้านความสามารถในการบริหารซึ่งเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพซึ่งวัดคุณภาพออกได้เป็น 6 ระดับตั้งแต่ 0-5 คือ ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเลือกคณะกรรมการ ระดับการใช้กฎระเบียบในการบริหารจัดการ ระดับความสามารถในการบริหารการเงินของคณะกรรมการ ระดับความโปร่งใสในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ ระดับการจัดสรรผลกำไรเป็นทุนสำรองสำหรับสวัสดิการของสมาชิก และ

ระดับการพัฒนาขีดความสามารถสมาชิก ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในทางบวกคือ Group Size, Percentage of Net Profit in the Total Assets Value, Net Profit/Share Capital Ratio, Lending per Borrower และ Money Deposit of Members to Total Lending และ ระดับความสามารถในการบริหารการเงินของคณะกรรมการ ส่วนตัวแปรที่มีผลกระทบทางลบได้แก่ Money Deposit of Members to Total Lending การศึกษา Garza-Garcia (2012) ศึกษาการวัดประสิทธิภาพของธนาคารในประเทศเม็กซิโก โดยวัดประสิทธิภาพด้านปัจจัยผลิต (Input Orientation) โดยมี Input ที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพคือ Total Costs และ Total Deposit และ Output ที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ Total Loans และ Other Earning Assets ผลการวัดประสิทธิภาพพบว่า ประสิทธิภาพทางเทคนิค (TE) เท่ากับ 0.15 และ Scale Efficiency (SE) เท่ากับ 0.14 และทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยแบบจำลอง Tobit โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ Degree of Capitalization, Net Interest Rate Margin, Return on Assets, Noninterest Expense Over Total Assets, Noninterest Income Over Total Assets, Nonperforming Loans Over Total Loans, Market Share in Term of assets, Degree of Concentration in Term of Assets, Total Loan Over Total Assets, Annual Economics Growth และ Annual Stock Market Capitalization in Term of GDP จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพได้แก่ Loan Intensity และ GDP Growth และยังพบว่า Noninterest Expense Over Total Assets, Nonperforming Loans Over Total Loans และ อัตราเงินเฟ้อ เป็นปัจจัยที่ลดประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน การศึกษาของ Aguilar and Clausen (2013) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศเปรู โดย Input ในการศึกษาได้แก่ Total Assets, Operating Costs และ Number of Employees ส่วน Output ได้แก่ Number of Active Woman Borrowers และ Poor Borrowers Access Indicator ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพพบว่า Non-Regulated MFIs มีประสิทธิภาพมากกว่า Regulated MFIs ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยแบบจำลอง Tobit โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ Return on Assets และ Return on Equity ผลการศึกษาพบว่า ผลตอบแทนทางการเงินคือ Return on Assets และ Return on Equity มีผลกระทบทางบวกต่อประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนของประเทศเปรู การวัดประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในเอเชียโดย Ferdousi (2013) โดยทำการศึกษการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน (MFIs) ใน 3 ประเทศของเอเชีย ได้แก่ บังคลาเทศ อินเดีย และจีน โดย Input ในการศึกษาได้แก่ Operating Expense และ Number of Staff ส่วน Output ได้แก่ Gross Loan Portfolio และ Number of Active Borrowers ผลการศึกษาพบว่า ภายใต้ข้อจำกัด CRS MFIs ในประเทศจีนและอินเดียมีประสิทธิภาพการดำเนินงานมากกว่าบังคลาเทศ ส่วนภายใต้ข้อจำกัด VRS นั้นพบว่า MFIs ในบังคลาเทศมีประสิทธิภาพ

สูงกว่าในอินเดียและจีน ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยแบบจำลอง Tobit มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ Location, Size, Asset, Debt/Equity Ratio, Return on Asset จากการศึกษาพบว่า Size หรือขนาดของ MFIs มีความสำคัญที่สุดต่อประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน และปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ Return on Asset มีผลกระทบทางบวกต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเช่นกัน ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ มีผลกระทบน้อยมาก การศึกษาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนใน Sub-Saharan Africa ของ Segun and Anjugam (2013) ได้ดำเนินการวัดประสิทธิภาพของ MFIs 70 แห่ง จาก 25 ประเทศใน Sub-Saharan Africa ภายใต้อุปกรณ์ Output-Oriented Model โดย Input ในการศึกษาคือ Credit Officers, Cost per Borrower, Employees และ Personnel Expense ส่วน Output ได้แก่ Gross Loan Portfolio และ Outstanding Loans ผลการศึกษาพบว่า MFIs ไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้คือเป็นตัวกลางระหว่างผู้กู้ยืมและผู้ออมเงินได้สำเร็จ ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยแบบจำลอง Tobit มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ Non Financial Services, Not for Profit MFIs, Borrower per Staff, Age of MFIs, Portfolio at Risk 30 days, Financial Expenses/Assets, Total Assets, Debt Equity Ratio, Return on Assets, Return on Equity, Operation Self Sufficiency และ Yield on Gross Portfolio จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพภายในมุมมองของการเป็นตัวกลางทางการเงิน ได้แก่ Non Financial Services, Not for Profit MFIs, Portfolio at Risk 30 days, Total Assets, Return on Assets, Operation Self Sufficiency และ Yield on Gross Portfolio ส่วนภายใต้มุมมองของการเป็นผู้ผลิตพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ได้แก่ Total Assets, Return on Assets, Operation Self Sufficiency, Financial Expenses/Assets และตัวแปร Dummy คือ Not for Profit MFIs และการศึกษาของ Nargis (2014) ทำการวัดประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนกลุ่มที่เรียกว่า PRIME ในประเทศบังกลาเทศ โดย Input ในการวัดประสิทธิภาพได้แก่ Number of Employees และ Fixed Asset ส่วน Output ได้แก่ Loan Outstanding และ Net Saving ผลการศึกษาพบว่าหน่วยที่ทำการวิเคราะห์ขาดประสิทธิภาพ (Inefficiency) ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพโดยแบบจำลอง Tobit มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ Borrower per Staff, Female to Staff Ratio, Branch Age, Location, Age of Operating และ Number of MFIs within 5 Km Radius ผลการศึกษาพบว่า Branch Age, Borrower per Staff และ Location ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้การวิเคราะห์แบบสองขั้นตอน (Two- Stage Analysis) พบว่าในการศึกษาขั้นแรก สถาบันการเงินชุมชน (MFIs) ส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพ (Inefficiency) หรือมีประสิทธิภาพในระดับต่ำ ได้แก่ การศึกษาของ Maamor and Ismail (2010) Cheamuangphan et al. (2012) Garza-Garcia (2012) Segun and Anjugam (2013) Nargis

(2014) ส่วนการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ MFIs จากการศึกษาชั้นที่สองพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้แก่ ปัจจัย Return on Assets (ROA) จากการศึกษาของ Aguilar and Clausen (2013) และ Segun and Anjugam (2013) ปัจจัยด้านขนาดของ MFIs (Size) ดั้งการศึกษาของ Maamor and Ismail (2010) Cheamuangphan et al. (2012) และ Ferdousi (2013) ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านอัตราส่วนทางการเงิน เช่น Net Profit/Share Capital Ratio, Lending per Borrower, Money Deposit of Members to Total Lending, Nonperforming Loans Over Total Loans และ Return on Equity เป็นต้น

นอกจากการศึกษาที่วัดประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Analysis) ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน (MFIs) โดยทำการเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างสถาบันการเงินในแต่ละภูมิภาคโดยใช้ วิธี Data Envelopment Analysis (DEA) โดยวัดทั้งด้านผลผลิต (Production Approach) และ Intermediation Approach เช่นการศึกษาของ Haq et al. (2009) Hassan and Sanchez (2009) Triki (2013) และ Tahir and Tahrim (2013) โดย Haq et al. (2009) ได้ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของ MFIs ระหว่าง Africa, Latin America และ Asia มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ ในกรณี Production Approach มี Input คือ Labor, Cost per Borrower และ Cost per Saver ส่วน Output คือ Savers per Staff Member และ Borrowers per Staff Member และในกรณีของ Intermediation Approach มี Input คือ Number of Personnel และ Operating Expenses ส่วน Output คือ Gross Loan Portfolio และ Total Saving เนื่องจากประสิทธิภาพในกรณีนี้เป็นมุมมองของความสามารถในการให้บริการลูกค้าได้อย่างทั่วถึง คือการบริการด้านการเงินให้กับลูกค้า Hassan and Sanchez (2009) ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนใน 3 ภูมิภาคได้แก่ Latin America, Middle East and North Africa (MENA) และ South Asia มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ ในกรณี Production Approach มี Input คือ Labor Force และ Operating Expenses ส่วน Output คือ Number of Active Borrowers และในกรณีของ Intermediation Approach มี Input คือ Operating Expenses, Total Financial Expenses และ Labor ส่วน Output คือ Gross Loan Portfolio, Total Funds และ Financial Revenues การศึกษาของ Triki (2013) ทำการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของ MFIs ในภูมิภาค Africa และ MENA แต่การศึกษานี้ไม่ได้แยกว่าเป็น Production Approach หรือ Intermediation Approach โดยมี Input คือ Assets, Cost per Borrower และ Personnel (Total Number of Employees) และมี Output คือ Woman Borrower, Gross Loan Outstanding, ROA และ Average Loan Balance per Borrower/GNI per Capita และสุดท้ายการศึกษาของ Tahir and Tahrim (2013) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

เวียดนาม กัมพูชา และลาว โดยทำการวิเคราะห์แบบ Production Approach โดยมี Input คือ Total Assets และ Operating Expenses ส่วน Output ได้แก่ Gross Loan Portfolio และ Number of Active Borrowers จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค และระหว่างประเทศ พบว่า Input ที่หลายงานวิจัยนำมาใช้คือ Operating Expenses (Haq et al., 2009 ; Hassan and Sanchez, 2009 ; Tahir and Tahrim, 2013) Cost per Borrower (Haq et al., 2009 ; Triki, 2013) Assets (Triki, 2013 ; Tahir and Tahrim, 2013) Labor (Haq et al., 2009 ; Hassan and Sanchez, 2009) Number of Personnel (Haq et al., 2009 ; Triki, 2013) และ Output มีดังนี้ Gross Loan Portfolio (Hassan and Sanchez, 2009 ; Triki, 2013 ; Tahir and Tahrim, 2013) Number of Active Borrowers (Hassan and Sanchez, 2009 ; Tahir and Tahrim, 2013)

สำหรับในประเทศไทยมีการศึกษาการวัดประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนด้วยวิธี Data Envelopment Analysis (DEA) คือการศึกษาของ สมคิด แก้วทิพย์ (2555) ทำการศึกษา ประสิทธิภาพและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์การเกษตรในภาคเหนือตอนบน อารีย์ เชื้อเมืองพาน (2555) ทำการศึกษาประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ของกลุ่มออมทรัพย์ในเขต ภาคเหนือตอนบน ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนเกษตรเขต ภาคเหนือตอนบนประเทศไทย และศึกษาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพชีวิตของครัวเรือน เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบน และการศึกษาของกฤษฎี เพ็ชรประดับ (2553) ศึกษาการวัดประสิทธิภาพต้นทุนของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคใต้ของประเทศไทย โดยมี ตัวแปรที่ทำการศึกษาดังตารางที่ 6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 สรุปตัวแปรจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพสถาบันการเงิน ชุมชนด้วยวิธี Data Envelopment Analysis (DEA) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร	
			Input	Output
1	สมคิด แก้วทิพย์ / 2555	การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ และปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพของสหกรณ์ การเกษตรในภาคเหนือ ตอนบน	- ทุนสหกรณ์ - หนี้สิน - ค่าใช้จ่าย - จำนวนเจ้าหน้าที่	- รายได้ทั้งสิ้น - เงินลงทุนทั้งสิ้น - จำนวนสมาชิก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร	
			Input	Output
2	อารีย์ เชื้อเมืองพาน / 2555	ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจศาสตร์ของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบน	- เงินรับฝากของสมาชิก - ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น - ทุนของกลุ่มออมทรัพย์ - จำนวนพนักงาน	- เงินสด/เงินฝาก - ลูกหนี้ให้กู้สุทธิ - รายได้ทั้งสิ้น - เงินลงทุนของกลุ่มออมทรัพย์ - จำนวนสมาชิก
3	อารีย์ เชื้อเมืองพาน / 2555	การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนเกษตรเขตภาคเหนือตอนบนประเทศไทย	- ทุนเรือนหุ้น - มูลค่าของสินทรัพย์คงที่ - เงินกู้ยืมสถาบันอื่นหรือเงินฝาก - ประเภทออมทรัพย์ - จำนวนพนักงานที่ทำเต็มเวลา	- เงินให้สินเชื่อ - กำไรสุทธิ - เงินลงทุนในสินทรัพย์อื่น - เงินกองทุน - สวัสดิการของสมาชิก
4	อารีย์ เชื้อเมืองพาน / 2555	ประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบน	- จำนวนที่ดิน - เงินลงทุนส่วนตัว - เงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์ - มูลค่าสินทรัพย์ที่ใช้ลงทุนทั้งหมดหักด้วยค่าเสื่อมราคา - จำนวนแรงงานเฉลี่ยครัวเรือน	- รายได้ในภาคเกษตร - รายได้จากฟาร์มอื่น - รายได้นอกเกษตร - รายได้จากไร่นานอกเกษตร
5	กฤษฎี เพ็ชรประดับ / 2553	การวัดประสิทธิภาพต้นทุนของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคใต้ของประเทศไทย	- จำนวนพนักงาน - เงินรับฝาก - ทรัพย์สินและอุปกรณ์	- ปริมาณสินเชื่อ - เงินลงทุน

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร	
			Input	Output
6	Maamor and Ismail / 2010	The Ar-Rahnu Efficiency and Its Derterminants	- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Expenses) - เงินเดือน (Salary) - จำนวนพนักงาน (Number of Employees)	- ยอดเงินกู้ของลูกค้าโดยเฉลี่ย (Average Loan Distribution to Customers)
7	Cheamuangphan et al. / 2012	Factors enhancing efficiency of Microfinance in agricultural communities of Upper Northern Thailand	- ทุนเรือนหุ้น (Share Capital) - มูลค่าทรัพย์สินหรือสินทรัพย์ถาวร (Value of Physical Capital or Fixed Assets) - เงินกู้ของกลุ่มหรือเงินฝากของสมาชิก (Borrowing from Institution or Deposit of Members in Saving) - จำนวนพนักงานประจำ (Full Time Workers)	- ยอดเงินให้กู้ (Lending) - กำไรสุทธิจากการลงทุนในสินทรัพย์อื่น (Net Profit Investment in Other Assets) - เงินกองทุนสวัสดิการของสมาชิก (Welfare Fund For Members' Benefits)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร	
			Input	Output
8	Garza-Garcia / 2012	Determinants of bank efficiency in Mexico: a two stage analysis.	- ต้นทุนรวม (Total Costs) - เงินฝากรวม (Total Deposit)	- เงินกู้รวม (Total Loans) - กำไรจากสินทรัพย์อื่น (Other Earning Assets)
9	Aguilar and Clausen / 2013	Social efficiency in Peruvian Microfinance Institutions: A semi Parametric Approach.	- สินทรัพย์รวม (Total Assets) - ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (Operating Costs) - จำนวนพนักงาน (Number of Employees)	- จำนวนผู้กู้ที่เป็นเพศหญิง (Number of Active Woman Borrowers) - ตัวชี้วัดจากผู้กู้ที่ยากจน (Poor Borrowers Access Indicator)
10	Ferdousi / 2013	Performance of Microfinance Institutions in Asia: DEA based efficiency Analysis.	- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (Operating Expense) - จำนวนพนักงาน (Number of Staff)	- ยอดเงินกู้รวม (Gross Loan Portfolio) - จำนวนลูกหนี้ (Number of Active Borrowers)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร	
			Input	Output
11	Segun and Anjugam / 2013	Measuring the efficiency of Sub-Saharan Africa's Microfinance Institutions and its drivers	- พนักงานสินเชื่อ (Credit Officers) - ต้นทุนต่อจำนวนผู้กู้ (Cost per Borrower) - จำนวนพนักงาน (Employees) - ค่าใช้จ่ายบุคคลากร (Personnel Expense)	- ยอดเงินกู้รวม (Gross Loan Portfolio) - ยอดสินเชื่อคงค้างในระบบ (Outstanding Loans)
12	Nargis / 2014	Technical Efficiency Analysis of PRIME Branches in Monga Areas of Bangladesh: An Application of Data Envelopment Analysis	- จำนวนพนักงาน (Number of Employees) - สินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset)	- ยอดสินเชื่อคงค้างในระบบ (Loan Outstanding) - เงินฝากสุทธิ (Net Saving)
13	Haq et al. / 2009	Efficiency of Microfinance Institution: A Data Envelopment Analysis.	- แรงงาน (Labor) - ต้นทุนต่อผู้กู้ (Cost per Borrower) - ต้นทุนต่อเงินฝาก (Cost per Saver) - จำนวนพนักงาน (Number of Personnel) - ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (Operating Expenses)	- อัตราส่วนเงินฝากต่อจำนวนพนักงาน (Savers per Staff Member) - อัตราส่วนผู้กู้ต่อจำนวนพนักงาน (Borrowers per Staff Member)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร	
			Input	Output
				- ยอดเงินกู้รวม (Gross Loan Portfolio) - ยอดเงินฝากรวม (Total Saving)
14	Hassan and Sanchez / 2009	Efficiency analysis of Microfinance Institution in developing Countries	- กำลังแรงงาน (Labor Force) - ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (Operating Expenses) - ต้นทุนทางการเงินรวม (Total Financial Expenses)	- จำนวนผู้กู้ (Number of Active Borrowers) - ยอดเงินกู้รวม (Gross Loan Portfolio) - เงินทุนรวม (Total Funds) - รายรับทางการเงิน (Financial Revenue)
15	Triki / 2013	The efficiency scores of Microfinance Institution in Africa and MENA region	- สินทรัพย์ (Assets) - อัตราส่วนต้นทุนต่อผู้กู้ (Cost per Borrower) - จำนวนพนักงานรวม (Total Number of Employees)	- ผู้กู้สตรี (Woman Borrower) - ยอดสินเชื่อคงค้างในระบบ (Gross Loan Outstanding) - อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปร	
			Input	Output
				- อัตราส่วน ยอดเงินกู้ต่อผู้กู้ ต่อรายได้ต่อหัว (Average Loan Balance per Borrower/GNI per Capita)
16	Tahir and Tahrim / 2013	Efficiency analysis of Microfinance Institution in ASEAN : A DEA approach	- สินทรัพย์รวม (Total Assets) - ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงาน (Operating Expenses)	- ยอดเงินกู้รวม (Gross Loan Portfolio) - จำนวนผู้ กู้ (Number of Active Borrowers)

ตารางที่ 7 สรุปตัวแปรจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ
ของสถาบันการเงินชุมชน

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปรในการศึกษา
1	Maamor and Ismail / 2010	The Ar-Rahnu Efficiency and Its Determinants	- Competition - Size - Financial Self-Sufficiency - Subsidy - Regulation

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปรในการศึกษา
2	Cheamuangphan et al. / 2012	Factors enhancing efficiency of Microfinance in agricultural communities of Upper Northern Thailand	ตัวแปรทางด้านเศรษฐศาสตร์ - Group Size - Percentage of Net Profit in the Total Assets Value - Net Profit/Share Capital Ratio - Lending per Borrower - Money Deposit of Members to Total Lending ตัวแปรด้านความสามารถในการบริหาร - ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเลือกคณะกรรมการ - ระดับการใช้กฎระเบียบในการบริหารจัดการ - ระดับความสามารถในการบริหารการเงินของคณะกรรมการ - ระดับความโปร่งใสในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ - ระดับการจัดสรรผลกำไรเป็นทุนสำรองสำหรับสวัสดิการของสมาชิก - ระดับการพัฒนาขีดความสามารถสมาชิก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปรในการศึกษา
3	Garza-Garcia / 2012	Determinants of bank efficiency in Mexico: a two stage analysis.	- Degree of Capitalization - Net Interest Rate Margin - Return on Assets - Noninterest Expense Over Total Assets - Noninterest Income Over Total Assets - Nonperforming Loans Over Total Loans - Market Share in Term of assets - Degree of Concentration in Term of Assets - Total Loan Over Total Assets - Annual Economics Growth - Annual Stock Market Capitalization in Term of GDP
4	Aguilar and Clausen / 2013	Social efficiency in Peruvian Microfinance Institutions :A semi Parametric Approach.	- Return on Assets - Return on Equity
5	Ferdousi / 2013	Performance of Microfinance Institutions in Asia: DEA based efficiency Analysis	- Location - Size - Asset - Debt/Equity Ratio - Return on Asset

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลำดับ	ผู้วิจัย/ปี	ชื่อเรื่อง	ตัวแปรในการศึกษา
6	Segun and Anjugam / 2013	Measuring the efficiency of Sub-Saharan Africa's Microfinance Institutions and its drivers	- Non Financial Services - Not for Profit MFIs - Borrower per Staff - Age of MFIs - Portfolio at Risk 30 days - Financial Expenses/Assets - Total Assets - Debt Equity Ratio - Return on Assets - Return on Equity - Operation Self Sufficient - Yield on Gross Portfolio
7	Nargis / 2014	Technical Efficiency Analysis of PRIME Branches in Monga Areas of Bangladesh: An Application of Data Envelopment Analysis	- Borrower per Staff - Female to Staff Ratio - Branch Age - Location - Age of Operating - Number of MFIs within 5 Km Radius

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต มีการศึกษาของวราภรณ์ คำนนท์ (2560) ได้ทำการวัดคุณภาพชีวิตของผู้พิการในอำเภอเทพสถิตย์ จังหวัดชัยภูมิ โดยทำการวัดคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของอารีย์ เชื้อเมืองพาน และคณะ (2555) ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบน คือจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย โดยประยุกต์ใช้การหาค่าดัชนีคุณภาพชีวิตจากวิธีการคำนวณค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ของ UNPD โดยวัดความมั่นคง 4 ด้านคือ ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางด้านอาหาร ความมั่นคงทางด้านการศึกษา และความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัย สามารถสรุปองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตจากการศึกษาได้ดังตารางที่ 8 ต่อไปนี้

ตารางที่ 8 องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน

ผู้วิจัย	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
วราภรณ์ คำนนท์ (2560)	- ด้านสุขภาพกาย	- ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค - การออมทรัพย์ - สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว
	- ด้านสุขภาพจิต	- การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณประโยชน์ - ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัว - ความนิยมชมชอบในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิต และชุมชน - การศึกษาวิชาอาชีพ - ความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของตัวเอง ครอบครัว และชุมชน - การเป็นที่ยอมรับของชุมชน - การสร้างความสำเร็จด้วยตนเองและการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

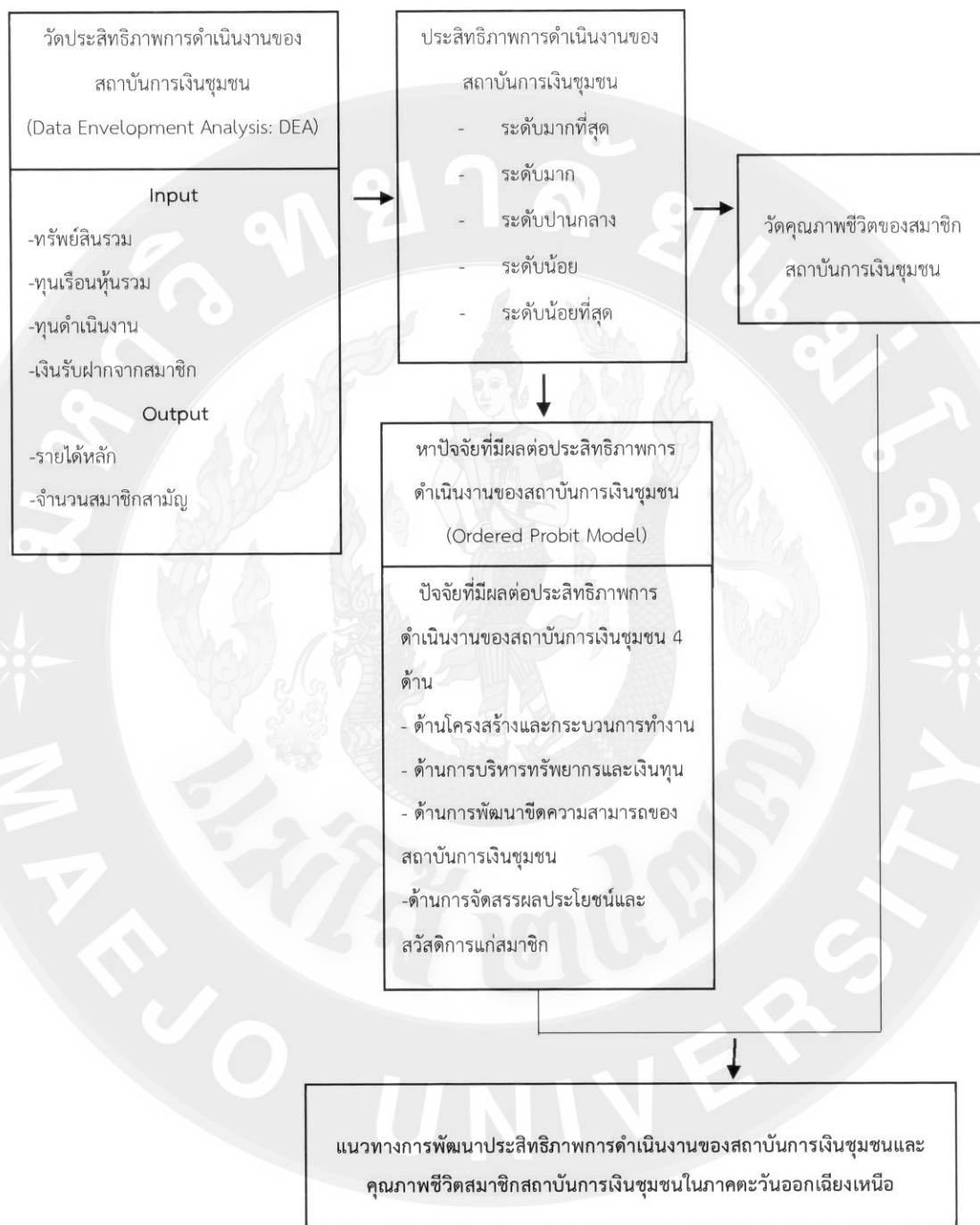
ตารางที่ 8 (ต่อ)

ผู้วิจัย	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
		- การมีคุณธรรมในตัวเองและสังคม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล - ความศรัทธาในศาสนา - การละเว้นจากอบายมุข
	- ด้านสิ่งแวดล้อม	- ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์สะอาดและเป็นระเบียบ - ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง - มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ - การคมนาคมที่สะดวก - โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่เท่ากัน
	- ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ - การปกครองที่ให้สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค - ความร่วมมือร่วมใจในชุมชน - ความมีระเบียบวินัย - ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน - มีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนา
อารีย์ เชื้อเมืองพาน และคณะ (2555)	- ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ	- รายได้ (บาท/ปี/ครัวเรือน) - เงินออม (บาท/ปี/ครัวเรือน) - มูลค่าทรัพย์สิน (บาท/ปี/ครัวเรือน) - มูลค่าหนี้สิน (บาท/ปี/ครัวเรือน)
	- ความมั่นคงทางด้านอาหาร	- มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน (จากผลผลิตและการซื้อ)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ผู้วิจัย	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
	- ความมั่นคงทางด้านการศึกษา	- จำนวนคนในครัวเรือนได้รับการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ - จำนวนคนในครัวเรือนได้รับการศึกษาภาคบังคับ - จำนวนคนในครัวเรือนได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ
	- ความมั่นคงในด้านที่อยู่อาศัย	- มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง - ที่อยู่อาศัยมีความมั่นคงถาวร - มีพื้นที่ใช้สอยพอเพียงต่อสมาชิกในครัวเรือน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ 3 ศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และส่วนที่ 4 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดระเบียบวิธีการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็น 5 จังหวัดที่มีจำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียนรวมกันเกินกึ่งหนึ่งของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ส่วนที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรในการศึกษา คือ สถาบันการเงินชุมชน โดยเลือกศึกษาสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์(ยกเว้นชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน) จำนวน 154 แห่ง ส่วนกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากจังหวัดที่มีจำนวนสหกรณ์

เครดิตยูเนียนสูงสุด 5 อันดับแรกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียนของ 5 จังหวัดมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 88 แห่ง (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2557) ซึ่งมีจำนวนเกินครึ่งของสหกรณ์เครดิตยูเนียนรวมทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีจำนวน 154 แห่ง (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2557) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ได้กลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 9 ต่อไปนี้

ตารางที่ 9 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพ

รายชื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)	ขนาดสหกรณ์		
		ใหญ่มาก	ใหญ่	กลาง
จังหวัดขอนแก่น				
- กุดพังเคือ		/		
- ท่าพระ		/		
- บ้านขาดพัฒนา		/		
- หนองปิงอ้อมทรัพย์		/		
- อำเภอนองสองห้อง		/		
- อำเภอบ้านไผ่		/		
- อำเภอพระยืน		/		
- วังคูพัฒนา		/		
- ตำบลหนองแปนร่วมใจพัฒนา		/		
- เครือข่ายอำเภอนองเรือ			/	
- ภูเวียง			/	
- สำโรงสร้างสรรค์			/	
- โนนสมบูรณ์มิตรเจริญ			/	
- หนองนกเขียน			/	
- ชัยพรพระบุพัฒนา			/	
- แพรพรรณ			/	
- มิ่งมทามงคล			/	
- ผาแดงพัฒนา			/	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายชื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)	ขนาดสหกรณ์		
		ใหญ่มาก	ใหญ่	กลาง
-วังม่วงร่วมใจสามัคคี			/	
-อส.พด.เทศบาลนครขอนแก่น			/	
-อำเภอเมืองขอนแก่น			/	
รวม	21	10	11	0
จังหวัดมหาสารคาม				
-ตำบลหวาย		/		
-แกดำ		/		
-หนองแวงบกไผ่ล้อม		/		
-หนองม่วง		/		
-หนองบัวแปะ		/		
-ดอนจัว		/		
-หนองเสียว-นาเสียว			/	
-ตำบลยาง			/	
-นาโพธิ์เพิ่มพูนทรัพย์			/	
-หนองเหล่า			/	
-ตำบลแคน (แวงเหล่า)			/	
-ศาลาพัฒนา			/	
-ตำบลเขื่อน			/	
-แวงน่าง			/	
-หนองบัวสันตุ			/	
-ห้วยนาไทย			/	
-ดอนดี้วทวีทรัพย์				/
-มหาสารคาม				/
-โนนสำราญ				/
รวม	19	6	10	3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายชื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)	ขนาดสหกรณ์		
		ใหญ่มาก	ใหญ่	กลาง
จังหวัดร้อยเอ็ด				
-ศรีโพททอง		/		
-ปทุมรัตน์		/		
-เกษตรวิสัย		/		
-น้ำอ้อมถนนทรัพย์		/		
-สุวรรณภูมิ		/		
-สาทราย			/	
-เพื่อนพัฒนาร้อยเอ็ด			/	
-โพททราย			/	
-ตำบลกู่กาสิงห์			/	
-เครือข่ายหนองฮี			/	
-เครือข่ายร้อยเอ็ดเหนือ			/	
-นิคมเสลภูมิ			/	
-บ้านนาแค			/	
-ตำบลบ่อพันขัน			/	
-ไตรภูมิคณาจารย์				/
-โพธิ์ชัย				/
-พนมไพร				/
-ธรรมาภิบาลเมืองบัวร้อยเอ็ด				/
-เหล่าหลวงเพิ่มพูลทรัพย์				/
รวม	19	5	9	5

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายชื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)	ขนาดสหกรณ์		
		ใหญ่มาก	ใหญ่	กลาง
จังหวัดศรีสะเกษ				
- ฤทัยศรีฐาน		/		
- ทวีทรัพย์		/		
- เครือข่ายกันทรารมย์		/		
- หนองทามน้อย			/	
- เสือข้าว			/	
- โพธิ์			/	
- แสงไพร			/	
- ศรีผไทราชบุรี			/	
- บ้านท่าคอยนาง			/	
- อุทุมพรพิสัย			/	
- บ้านกระสังข์			/	
- บ้านปูน				/
- บ้านหนองแปน				/
- บ้านหนองเทา				/
- ไทคุซอด				/
รวม	15	3	8	4
จังหวัดอุบลราชธานี				
- บ้านบึงไหม		/		
- พลังสามัคคีธรรม		/		
- กลุ่มน้ำโขง		/		
- แม่มูล		/		
- เดชอุดม		/		
- ตำบลโนนกาหลง		/		
- ทัพไทย			/	
- วัดพระฟาติมานาคำ			/	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายชื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)	ขนาดสหกรณ์		
		ใหญ่มาก	ใหญ่	กลาง
-รวมพลังบ้านเอื			/	
-นักบุญอันนา			/	
-บ้านดอนเชียงโท			/	
-เอื้อคน้อยพัฒนา				/
-วาริน				/
-พิบูลมังสาหาร				/
รวม	14	6	5	3
รวมทั้งหมด	88	30	43	15

2. ส่วนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและการวัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เลือกเฉพาะสมาชิกสามัญ เนื่องจากสมาชิกสมทบสามารถฝากเงินได้เท่านั้นแต่ไม่สามารถกู้ยืมเงินได้ โดยเลือกจากสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนใน 5 จังหวัดที่นำมาศึกษาประสิทธิภาพ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่อยู่ในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 109,652 คน (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2557) ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973: 886- 887) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 5 % ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ

0.05

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{109,652}{1 + (109,652 \times (0.05)^2)}$$

$$= 398.55 \text{ คน}$$

จากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างข้างต้นได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 398.55 คน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนจาก 5 จังหวัดที่นำมาศึกษาประสิทธิภาพ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่อยู่ในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา โดยการถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Moving Average) ด้วยสูตร ดังนี้

$$n_i = N_i \times \frac{n}{N}$$

กำหนดให้

n_i = จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละจังหวัด

N_i = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

n = จำนวนสมาชิกสามัญของแต่ละจังหวัด

N_i = จำนวนสมาชิกสามัญของจังหวัดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตารางที่ 10 จำนวนสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนสหกรณ์ เครดิตยูเนียน (แห่ง)	จำนวนสมาชิก สามัญ (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
ขอนแก่น	21	34,111	31.11	125
มหาสารคาม	19	23,593	21.51	86
ร้อยเอ็ด	19	18,160	16.56	66
ศรีสะเกษ	15	16,554	15.10	60
อุบลราชธานี	14	17,234	15.72	63
รวม	88	109,652	100.00	400

3. ส่วนที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานและคุณภาพชีวิต

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกจาก 3 ส่วน จำนวน 15 คน 1) จากหน่วยงานภาครัฐ คือ สหกรณ์จังหวัด 5 คน จาก 5 จังหวัดได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี 2) จากฝ่ายบริหารของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียน จาก 5 จังหวัดได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี และ 3) จากฝ่ายปฏิบัติการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน คือผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน จาก 5 จังหวัดได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ ใช้แบบสอบถามแบบ ซึ่งมีทั้งคำถามปลายปิดและปลายเปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยชุดคำถามแบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารที่ได้มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น งานวิจัย หนังสือ ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงรายงานทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้าง คำถาม การใช้ภาษา และครอบคลุมในเนื้อหาสาระ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉัตร สิริสรคานันท์ ดร.คมกริช วงศ์แซ และ ดร.อุทิศ พงศ์จิรวัฒนา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นำแบบสอบถามที่

ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence, IOC) จากนั้นคัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปเนื่องจากเป็นข้อคำถามที่วัดได้ตรงวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.902 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้แบ่งการศึกษาเป็น 4 ส่วน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชน จะใช้วิธี Data Envelopment Analysis (DEA) เนื่องจากสถาบันการเงินชุมชนมีผลผลิตหลายชนิดและกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก โดยพิจารณาตามมุมมองปัจจัยการผลิต (Input-Oriented) เนื่องจากการศึกษาพิจารณาปัจจัยการผลิตเป็นหลัก เป็นการลดปัจจัยนำเข้าโดยที่จำนวนผลผลิตไม่ลดลง ภายใต้ข้อสมมติ Variable Return to Scale (VRS) โดยตัวแปรผลผลิตและปัจจัยการผลิต ที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพประกอบด้วย

1. ตัวแปรปัจจัยการผลิต (Input) จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ สินทรัพย์รวม ทุนเรือนหุ้นรวม ทุนดำเนินงาน เงินรับฝากจากสมาชิก
2. ตัวแปรผลผลิต (Output) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ รายได้หลัก จำนวนสมาชิกสามัญ

ตารางที่ 11 แสดงตัวแปรผลผลิต (Input) และตัวแปรปัจจัยการผลิต (Output)

ตัวแปร	คำอธิบายตัวแปร
Input	
- สินทรัพย์รวม	- สิ่งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนอันมีมูลค่า ซึ่งสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นเจ้าของหรือสามารถถือเอาประโยชน์ได้จากกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ สิทธิเรียกร้อง มูลค่าที่ได้มา รายจ่ายที่ก่อให้เกิดสิทธิ และรายจ่ายของงวดบัญชีถัดไป
- ทุนเรือนหุ้นรวม	- จำนวนเงินค่าหุ้นที่สมาชิกได้ชำระมูลค่าแล้ว (มูลค่าหุ้นรวมทั้งหมดของสมาชิกภายในปีนั้น)
- ทุนดำเนินงาน	- เงินหรือสินทรัพย์ที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินการเพื่อหาผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
- เงินรับฝากจากสมาชิก	- จำนวนเงินที่รับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้งหมดภายในปีนั้น
Output	
- รายได้หลัก	- รายได้หลักที่เป็นรายได้ของสหกรณ์ เช่น สหกรณ์เครดิตยูเนียนทำธุรกิจด้านสินเชื่อรายได้หลัก คือ ดอกเบี้ยรับ และถ้าสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีหลายธุรกิจก็ต้องเอารายได้หลักของแต่ละธุรกิจมารวมด้วย
- จำนวนสมาชิกสามัญ	- จำนวนสมาชิกรายบุคคลของสหกรณ์เครดิตยูเนียนซึ่งสมาชิกสามัญจะต้องผู้มีชื่อและลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ และได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว

โดยวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ดังนี้ (อัศวพงศ์ อ้นทอง, 2555)

$$Max Z_0 = \sum_{r=1}^S \mu_r y_{r0}$$

ข้อจำกัด

$$\sum_{r=1}^S \mu_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} \leq 0 \quad \text{เมื่อ } j = 1, 2, \dots, n, \dots, N \text{ และเมื่อ } r = 1, 2, \dots, s$$

$$\sum_{i=1}^m v_i x_{i0} = 1 \quad \text{เมื่อ } r = 1, 2, \dots, m$$

$$\mu_r, v_j \geq 0$$

โดยกำหนดให้

N	=	จำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่าง
Z_0	=	ค่าประสิทธิภาพ (Efficient Score) โดยเปรียบเทียบสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแต่ละแห่งที่ต้องการหาค่าประสิทธิภาพ
Y_{rj}	=	ผลผลิตชนิดที่ r ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ j
X_{ij}	=	ปัจจัยการผลิตชนิดที่ i ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ j
μ_r	=	ค่าถ่วงน้ำหนักของผลผลิตชนิดที่ r เมื่อ $r = 1, 2, \dots, s$
v_j	=	ค่าถ่วงน้ำหนักของปัจจัยการผลิตที่ j เมื่อ $j = 1, 2, \dots, m$

นำค่าประสิทธิภาพ (Z_0) ที่ได้มาวิเคราะห์ โดยจัดระดับความมีประสิทธิภาพ ดังนี้ (ดารุณีสังสิราช, 2557)

ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00	หมายถึง สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด
ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.60 – 0.79	หมายถึง สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพมาก
ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.40 – 0.59	หมายถึง สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพปานกลาง
ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.39	หมายถึง สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพน้อย
ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.00 – 0.19	หมายถึง สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ (Ordered Probit Model) เนื่องจากตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่ถูกเรียงลำดับคือ ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจาก ประสิทธิภาพในระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ส่วนตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน 4 ด้านโดยมุ่งเน้นไปทางด้านการบริหารจัดการ (สมคิด แก้วทิพย์, 2555) คือ

1. ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน

พิจารณาในแง่ของโครงสร้างและกระบวนการทำงานของ 1) คณะกรรมการ เช่น การกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ความเสียสละและเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวม ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และมีการตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผล เป็นที่ยอมรับของสมาชิก 2) สมาชิก ในแง่ของความรู้ความเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมต่างๆรวมถึงการเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงวินัยในการออมและการส่งคืนเงินกู้ตามกำหนด 3) กฎระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดและ ทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ 4) การบริหารจัดการและระบบข้อมูล พิจารณาในแง่ของการวางแผนการปฏิบัติงานมีการวางแผนการดำเนินงาน และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ข้อมูลทะเบียนของกลุ่มเช่น ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนครุภัณฑ์ มีการจัดทำอย่างเป็นระบบและมีความเป็นปัจจุบัน

2. ด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน

พิจารณาในประเด็นความโปร่งใส มีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงิน สมาชิกสามารถตรวจสอบได้ เอกสารหลักฐานทางการเงินครบถ้วน เป็นปัจจุบัน รายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกรับทราบ มีประสิทธิภาพในการบริหารการเงิน เช่น ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาได้รับผลกำไร การปล่อยกู้ให้สมาชิกและดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจอื่นร่วมด้วย รวมถึงการพิจารณาแหล่งเงินทุน การระดมเงินทุนของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

3. ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

การพัฒนาความรู้ศักยภาพของฝ่ายบริหารเช่น ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน องค์กรภายนอกหรือเครือข่ายอื่นๆ ฝ่ายดำเนินงาน เช่น ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้รับการอบรม สัมมนา ดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน และสมาชิกมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกด้วยกัน หรือสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่น

4. ด้านการจัดสรรผลประโยชน์สวัสดิการแก่สมาชิก

พิจารณาการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิก ผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง/ทุนดำเนินงาน จัดสรรผลกำไรเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน รวมถึงจัดสวัสดิการเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก

แบบสอบถามที่ใช้ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนทั้ง 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เรียงลำดับ

ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

มีผลต่อประสิทธิภาพมากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
มีผลต่อประสิทธิภาพมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
มีผลต่อประสิทธิภาพปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
มีผลต่อประสิทธิภาพน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
มีผลต่อประสิทธิภาพน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ เริ่มจากการนำผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ 1 มาแปลงเป็นค่าตัวแปรที่มีค่าคะแนนความมีประสิทธิภาพอยู่ในลักษณะไม่ต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าคะแนนดังนี้ (ปรับปรุงจาก สมคิด แก้วทิพย์, 2555: 28)

มีประสิทธิภาพมากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	4
มีประสิทธิภาพมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	3
มีประสิทธิภาพปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ	2
มีประสิทธิภาพน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1
มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	0

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และระดับความมีประสิทธิภาพจะใช้แบบจำลอง ดังนี้ (สมคิด แก้วทิพย์, 2555)

$$Y_i = \alpha \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^J X_{ij} + \varepsilon$$

โดยกำหนดให้

Y_i	=	ค่าคะแนนความมีประสิทธิภาพของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ i
X_{ij}	=	ตัวแปรอธิบายประสิทธิภาพของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
α	=	ค่าสัมประสิทธิ์
ε	=	พจน์ความคลาดเคลื่อน

3. วัตถุประสงค์ที่3 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตโดยพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตจากการศึกษาแนวคิดการวัดคุณภาพชีวิตทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย โดยการวัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในการศึกษาครั้งนี้จะทำการวัดทั้งแบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และแบบอัตวิสัย (Self-Report Subjective) โดยแบ่งการวัดออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา คือการรับรู้ด้านรายรับ รายจ่าย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องความมั่นคงและความพึงพอใจในหน้าที่การงาน การพอใจในระดับการศึกษาของตนเอง เป็นต้น
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนเองได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต การคมนาคมสะดวก การรับรู้ว่าตนเองมีโอกาสได้รับรู้ข่าวสาร
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าตนเองได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย
4. ด้านสุขภาพและจิตใจ คือ การรับรู้สุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของสมาชิก ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สุขภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่เจ็บป่วย การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การพักผ่อน การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิการตัดสินใจ ความสามารถในการจัดการกับความเครียด กังวล ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิตใช้หลักการเดียวกับการให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL) ซึ่งในการวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทยได้นำมาประยุกต์ใช้เรียกว่าเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI โดยคำถามแต่ละข้อมีการให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้ผู้ตอบเลือกตอบ มีข้อคำถามทั้งหมด 43 ข้อ เป็นข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก 41 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ 2 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	1 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	มีค่าคะแนน	2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	มีค่าคะแนน	3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก มีค่าคะแนน 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าคะแนน 5 คะแนน

2. ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีค่าคะแนน 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อย มีค่าคะแนน 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นปานกลาง มีค่าคะแนน 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก มีค่าคะแนน 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าคะแนน 1 คะแนน

ในการแปลผลคุณภาพชีวิตจะแบ่งระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก ระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง และระดับคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านและระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมได้ดังตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 การแบ่งระดับคุณภาพชีวิต

องค์ประกอบ	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิตปานกลาง	คุณภาพชีวิตที่ดี
1. ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา	11-25	26-40	41-55
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	11-25	26-40	41-55
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	8-18	19-29	30-40
4. ด้านสุขภาพและจิตใจ	13-30	31-48	49-65
คุณภาพชีวิตโดยรวม	43-100	101-158	159-215

ที่มา: ปรับปรุงจากเกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL)

4. วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth interview se-mi structure) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มเป้าหมายแสดงความคิดเห็น แล้วนำมาตีความ สังเคราะห์ และวิเคราะห์ด้วยหลักแห่งเหตุผล สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์ ปรัชญาการณ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยงานวิจัยนี้ได้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน ช่วงระหว่าง วันที่ 1 พฤษภาคม – 30 กรกฎาคม 2561 ใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง/คน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้แบ่งเป็น 5 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และส่วนที่ 5 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของสถาบันการเงินชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรผลผลิต(Input) และตัวแปรปัจจัยการผลิต(Output) แยกตามจังหวัดของกลุ่มตัวอย่างขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ดังนี้

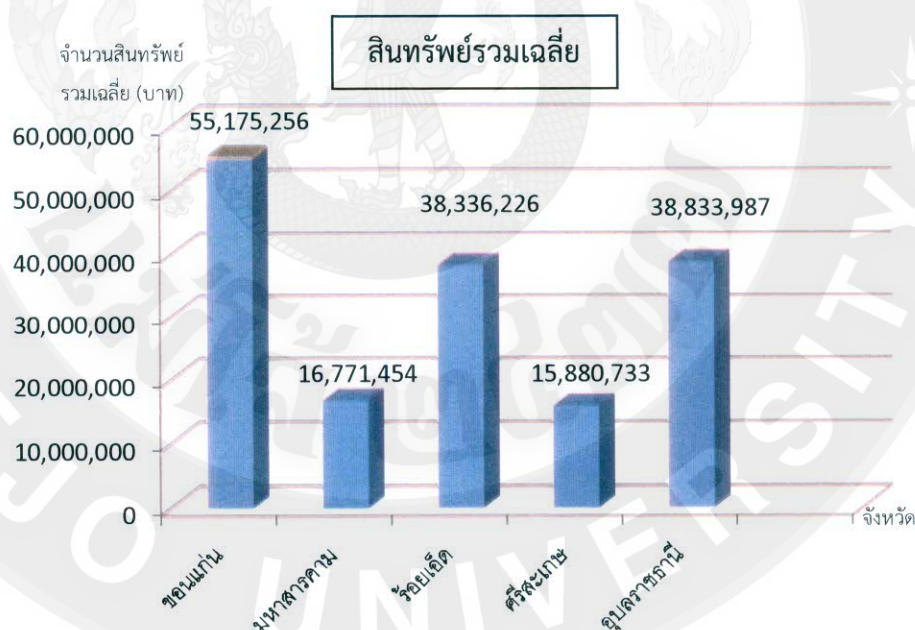
1. สินทรัพย์รวม

จากการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในปี พ.ศ. 2559 พบว่า สินทรัพย์รวมโดยเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 55,175,256 บาท จังหวัดมหาสารคาม 16,771,454 บาท จังหวัดร้อยเอ็ด 38,336,226 บาท จังหวัดศรีสะเกษ 15,880,733 บาท และจังหวัดอุบลราชธานีเท่ากับ 38,833,987 บาท จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นมีสินทรัพย์รวมเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีสินทรัพย์รวมสูงที่สุดอยู่ในจังหวัดขอนแก่นมีมูลค่าสินทรัพย์รวมเท่ากับ 441,051,791 บาท ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีสินทรัพย์รวมต่ำที่สุดอยู่ในจังหวัดมหาสารคามมีมูลค่าเพียง 25,124 บาท และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่ามูลค่าสินทรัพย์รวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 32,999,531 บาท ดังตารางที่ 13 และภาพที่ 2

ตารางที่ 13 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

จังหวัด	สินทรัพย์รวม (บาท)			
	Mean	Maximum	Minimum	S.D.
ขอนแก่น	55,175,256	441,051,791	141,991	98,271,516
มหาสารคาม	16,771,454	87,905,970	25,124	24,025,785
ร้อยเอ็ด	38,336,226	368,370,384	451,466	71,731,778
ศรีสะเกษ	15,880,733	86,080,537	559,099	22,545,729
อุบลราชธานี	38,833,987	182,246,340	134,165	48,787,005
ค่าเฉลี่ย	32,999,531	233,131,004	262,369	53,072,363

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 2 สินทรัพย์รวมเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

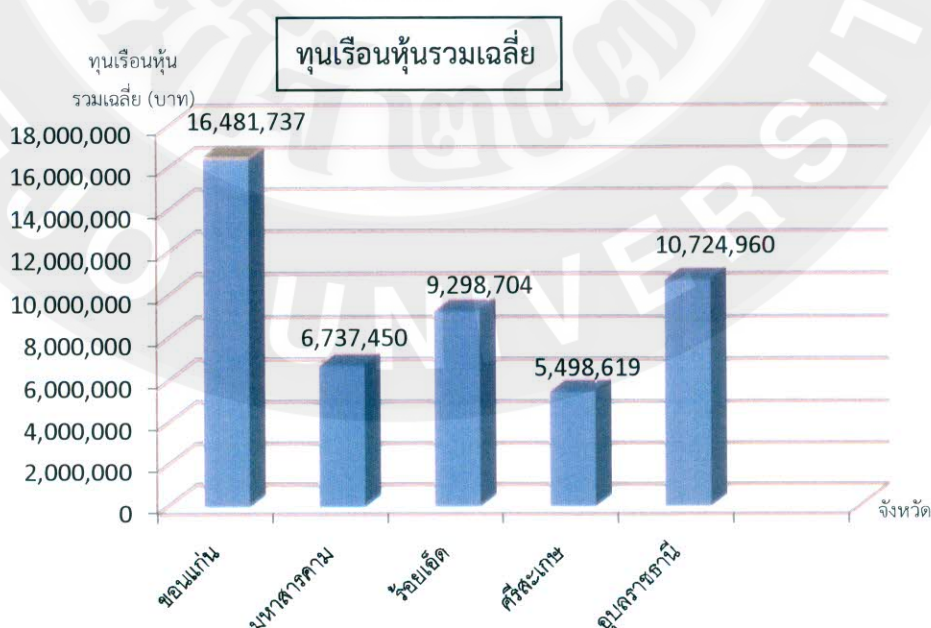
2. ทุนเรือนหุ้นรวม

ทุนเรือนหุ้นรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างแยกตามจังหวัดในปี พ.ศ. 2559 พบว่าทุนเรือนหุ้นรวมโดยเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 16,481,737 บาท จังหวัดมหาสารคาม 6,737,450 บาท จังหวัดร้อยเอ็ด 9,298,704 บาท จังหวัดศรีสะเกษ

5,498,619 บาท และจังหวัดอุบลราชธานีเท่ากับ 10,724,960 บาท จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นมีทุนเรือนหุ้นรวมเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และ สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีทุนเรือนหุ้นรวมสูงที่สุดอยู่ในจังหวัดขอนแก่นมีมูลค่าสินทรัพย์รวมเท่ากับ 87,531,550 บาท ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีทุนเรือนหุ้นรวมต่ำที่สุดอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานีมีมูลค่าเพียง 11,954 บาท และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่ามูลค่าทุนเรือนหุ้นรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 9,748,294 บาท ดังตารางที่ 14 และภาพที่ 3

ตารางที่ 14 ทุนเรือนหุ้นรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

จังหวัด	ทุนเรือนหุ้นรวม (บาท)			
	Mean	Maximum	Minimum	S.D.
ขอนแก่น	16,481,737	87,531,550	115,793	24,007,285
มหาสารคาม	6,737,450	37,022,640	106,650	9,031,680
ร้อยเอ็ด	9,298,704	46,646,150	286,093	12,956,147
ศรีสะเกษ	5,498,619	23,015,600	190,494	6,324,419
อุบลราชธานี	10,724,960	76,231,790	11,954	18,900,366
ค่าเฉลี่ย	9,748,294	54,089,546	142,197	14,243,979

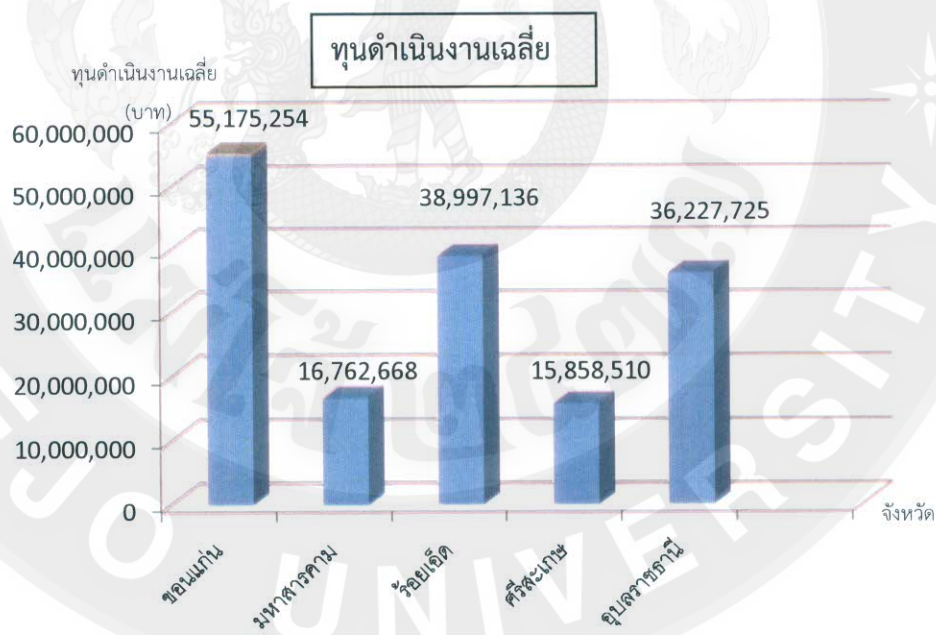

ภาพที่ 3 ทุนเรือนหุ้นรวมเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

3. ทุนดำเนินงาน

ตารางที่ 15 ทุนดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

จังหวัด	ทุนดำเนินงาน (บาท)			
	Mean	Maximum	Minimum	S.D.
ขอนแก่น	55,175,254	441,051,791	141,991	98,271,516
มหาสารคาม	16,762,668	87,905,970	116,438	24,020,978
ร้อยเอ็ด	38,997,136	368,370,384	451,466	72,252,044
ศรีสะเกษ	15,858,510	86,080,537	559,099	22,558,401
อุบลราชธานี	36,227,725	182,246,340	134,165	47,152,769
ค่าเฉลี่ย	32,604,259	233,131,004	280,632	52,851,142

ภาพที่ 4 ทุนดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

จากตารางที่ 15 และภาพที่ 4 ซึ่งแสดงทุนดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนของกลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2559 แยกตามรายจังหวัด พบว่า ทุนดำเนินงานในจังหวัดขอนแก่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 55,175,254 บาท โดยสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีทุนดำเนินงานสูงที่สุดอยู่ในจังหวัดขอนแก่นมีมูลค่า 441,051,791 บาท ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีทุนดำเนินงานต่ำที่สุดอยู่ในจังหวัดมหาสารคาม มีมูลค่าเพียง 116,438 บาท และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่ามูลค่าทุนดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 32,604,259 บาท

4. เงินรับฝากจากสมาชิก

เงินรับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างแยกตามจังหวัดในปี พ.ศ. 2559 พบว่าเงินรับฝากจากสมาชิกโดยเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 12,374,710 บาท จังหวัดมหาสารคาม 4,630,920 บาท จังหวัดร้อยเอ็ด 9,461,683 บาท จังหวัดศรีสะเกษ 4,104,236 บาท และจังหวัดอุบลราชธานีเท่ากับ 16,367,970 บาท จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดอุบลราชธานีมีเงินรับฝากจากสมาชิกสูงที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีเงินรับฝากจากสมาชิกสูงที่สุดอยู่ในจังหวัดขอนแก่นมีมูลค่า 97,721,721 บาท ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีเงินรับฝากจากสมาชิกต่ำที่สุดอยู่ในจังหวัดมหาสารคามมีมูลค่าเพียง 1,559 บาท และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่าเงินรับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉลี่ยเท่ากับ **9,387,904** บาท ดังตารางที่ 16 และภาพที่ 5

ตารางที่ 16 เงินรับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

จังหวัด	เงินรับฝากจากสมาชิก (บาท)			
	Mean	Maximum	Minimum	S.D.
ขอนแก่น	12,374,710	97,721,721	26,212	21,499,305
มหาสารคาม	4,630,920	44,299,229	1,559	9,752,272
ร้อยเอ็ด	9,461,683	68,303,016	20,733	15,677,470
ศรีสะเกษ	4,104,236	26,278,042	17,224	6,901,369
อุบลราชธานี	16,367,970	89,692,231	13,870	25,457,497
ค่าเฉลี่ย	9,387,904	65,258,848	15,920	15,857,583

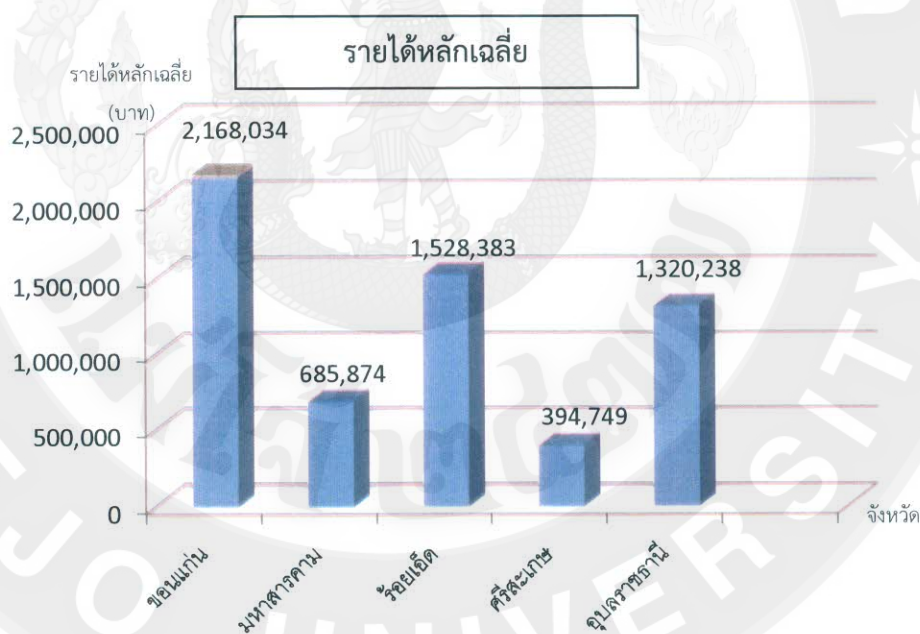
ภาพที่ 5 เงินรับฝากจากสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

5. รายได้หลัก

รายได้หลักของสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างแยกตามจังหวัดในปี พ.ศ. 2559 พบว่า รายได้หลักโดยเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 2,168,034 บาท จังหวัดมหาสารคาม 685,874 บาท จังหวัดร้อยเอ็ด 1,528,383 บาท จังหวัดศรีสะเกษ 394,749 บาท และจังหวัดอุบลราชธานีเท่ากับ 1,320,238 บาท จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นมีรายได้หลักสูงสุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีรายได้หลักต่ำที่สุดก็อยู่ในจังหวัดขอนแก่นมีมูลค่า 429 บาท และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่ารายได้หลักของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1,219,456 บาท ดังตารางที่ 17 และภาพที่ 6

ตารางที่ 17 รายได้หลักของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

จังหวัด	รายได้หลัก (บาท)			
	Mean	Maximum	Minimum	S.D.
ขอนแก่น	2,168,034	25,947,563	429	4,531,237
มหาสารคาม	685,874	4,995,260	8,490	1,105,024
ร้อยเอ็ด	1,528,383	16,765,966	5,831	2,982,011
ศรีสะเกษ	394,749	1,962,229	980	482,825
อุบลราชธานี	1,320,238	10,069,226	5,461	2,076,780
ค่าเฉลี่ย	1,219,456	11,948,049	4,238	2,235,575

ภาพที่ 6 รายได้หลักของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

6. จำนวนสมาชิกสามัญ

จำนวนสมาชิกสามัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างแยกตามจังหวัดในปี พ.ศ. 2559 พบว่าจำนวนสมาชิกสามัญโดยเฉลี่ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 1,434 คน จังหวัดมหาสารคาม 1,080 คน จังหวัดร้อยเอ็ด 890 คน จังหวัดศรีสะเกษ 1,066 คน และจังหวัดอุบลราชธานีเท่ากับ 1,071 คน จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัด

ขอนแก่นมีจำนวนสมาชิกสามัญสูงสุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีจำนวนสมาชิกสามัญสูงที่สุดในจังหวัดขอนแก่นมีจำนวน 6,055 คน ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีจำนวนสมาชิกสามัญต่ำที่สุดในจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนแค่ 61 คน และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่าจำนวนสมาชิกสามัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1,108 คน ดังตารางที่ 18 และภาพที่ 7

ตารางที่ 18 จำนวนสมาชิกสามัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนสมาชิกสามัญ (คน)			
	Mean	Maximum	Minimum	S.D.
ขอนแก่น	1,434	6,055	98	1,302
มหาสารคาม	1,080	4,106	114	1,071
ร้อยเอ็ด	890	1,996	151	632
ศรีสะเกษ	1,066	5,634	61	1,362
อุบลราชธานี	1,071	2,778	63	976
ค่าเฉลี่ย	1,108	4,114	97	1,069

ภาพที่ 7 จำนวนสมาชิกสามัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแยกตามจังหวัด

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของ สถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มตัวอย่างคือสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจาก 5 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 88 แห่ง แยกตามขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยใช้แบบจำลองการโอบล้อมข้อมูล (Data Envelopment Analysis : DEA) มีดังนี้

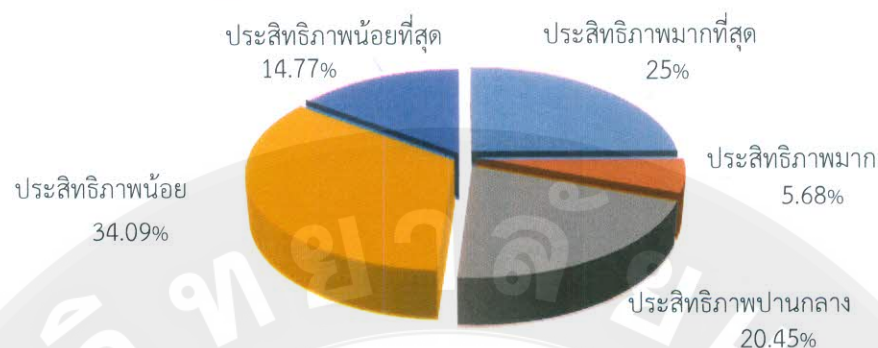
1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (CRS)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เงื่อนไขการวัดค่าประสิทธิภาพการดำเนินงานในกรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Return to Scale : CRS) แสดงได้ดังตารางที่ 19 และภาพที่ 8

ตารางที่ 19 ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (CRS)

ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน		แบ่งตามขนาดสหกรณ์								ค่าประสิทธิภาพโดยเฉลี่ย CRS
ระดับคะแนน	ความหมาย							รวม		
		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่น้อย		ขนาดกลาง				
		มาก								
		(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	(%)	
0.81-1.00	ประสิทธิภาพมากที่สุด	9	32.14	7	15.22	6	42.86	22	25.00	0.9909
0.61-0.80	ประสิทธิภาพมาก	1	3.57	2	4.35	2	14.29	5	5.68	0.6956
0.41-0.60	ประสิทธิภาพปานกลาง	6	21.43	10	21.74	2	14.29	18	20.45	0.3002
0.21-0.40	ประสิทธิภาพน้อย	11	39.29	17	36.96	2	14.29	30	34.09	0.4934
0.00-0.20	ประสิทธิภาพน้อยที่สุด	1	3.57	10	21.74	2	14.29	13	14.77	0.1978
รวม		28	100	46	100	14	100	88	100	0.5461

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน กรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (CRS)

ภาพที่ 8 ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (CRS)

จากตารางที่ 19 และภาพที่ 8 พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.68 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.45 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 30 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.09 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.77 ทั้งนี้ ค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด กลุ่มที่มีประสิทธิภาพมาก กลุ่มที่มีประสิทธิภาพปานกลาง กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อย กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ 0.9909 0.6956 0.3002 0.4934 0.1978 ตามลำดับ ในขณะที่ค่าประสิทธิภาพโดยรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพปานกลาง คือ 0.5461

เมื่อแยกพิจารณาตามขนาดสหกรณ์เครดิตยูเนียน พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.14 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.57 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.43 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.57 สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.22 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.35 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่

มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.96 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดกลางที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.86 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ประสิทธิภาพโดยเลือกเงื่อนไขผลตอบแทนคงที่ (Constant Return to Scale : CRS) ซึ่งเป็นการนำปัจจัยนำเข้าเข้าไปในสัดส่วนหนึ่ง ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะมีสัดส่วนเท่ากันนั้น มีจุดอ่อนในเรื่องผลได้ต่อขนาดที่แท้จริงของสหกรณ์เครดิตยูเนียนซึ่งในความเป็นจริงไม่ได้คงที่เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบางกลุ่มอาจมีผลได้ต่อขนาดลดลง (Decreasing Return to Scale: DRS) ลักษณะคือ นำปัจจัยนำเข้าเข้าไปในสัดส่วนหนึ่ง แต่ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะมีสัดส่วนน้อยกว่า หรือบางสหกรณ์เครดิตยูเนียนอาจมีผลได้ต่อขนาดเพิ่มขึ้น (Increasing Return to Scale: IRS) ลักษณะคือ นำปัจจัยนำเข้าเข้าไปในสัดส่วนหนึ่ง แต่ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะมีสัดส่วนมากกว่า ดังนั้น เงื่อนไขการวัดค่าประสิทธิภาพการดำเนินงานในกรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Variable Return to Scale : VRS) จะถูกนำมาใช้

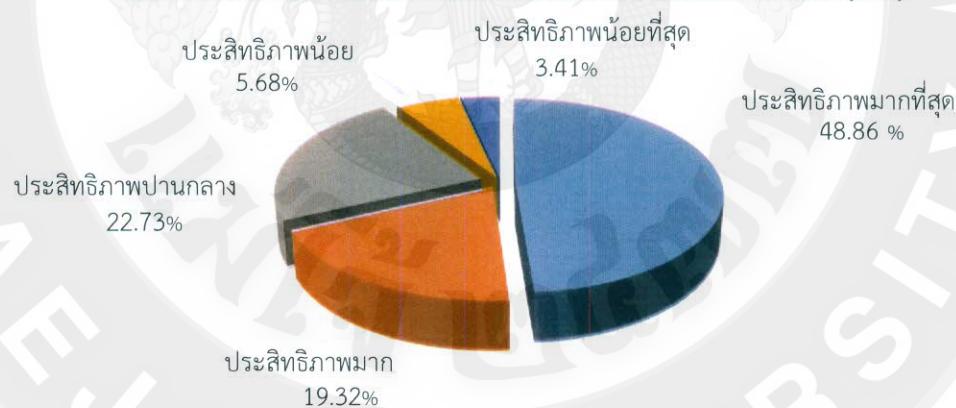
2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ กรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Variable Return to Scale: VRS)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพกรณีเงื่อนไขการวัดค่าประสิทธิภาพการดำเนินงานในกรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Variable Return to Scale: VRS) แสดงในตารางที่ 20 และภาพที่ 9

ตารางที่ 20 ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Variable Return to Scale: VRS)

ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน		แบ่งตามขนาดสหกรณ์								ค่าประสิทธิภาพโดยเฉลี่ย VRS
ระดับคะแนน	ความหมาย	ขนาดใหญ่มาก		ขนาดใหญ่น้อย		ขนาดกลาง		รวม		
		(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	(%)	(แห่ง)	(%)	
0.81-1.00	ประสิทธิภาพมากที่สุด	12	42.85	20	43.48	11	78.57	43	48.86	0.9820
0.61-0.80	ประสิทธิภาพมาก	7	25	10	21.74	0	0	17	19.32	0.7058
0.41-0.60	ประสิทธิภาพปานกลาง	9	32.14	10	21.74	1	7.14	20	22.73	0.5045
0.21-0.40	ประสิทธิภาพน้อย	0	0	5	10.87	0	0	5	5.68	0.3140
0.00-0.20	ประสิทธิภาพน้อยที่สุด	0	0	1	2.17	2	14.29	3	3.41	0.1557
รวม		28	100	46	100	14	100	88	100	0.7540

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน กรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (VRS)

ภาพที่ 9 ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (VRS)

จากตารางที่ 20 และภาพที่ 9 พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.86 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.32 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.73 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.68 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มี

ประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.41 ทั้งนี้ ค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด กลุ่มที่มีประสิทธิภาพมาก กลุ่มที่มีประสิทธิภาพปานกลาง กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อย กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ 0.9820 0.7058 0.5045 0.3140 และ 0.1557 ตามลำดับ ในขณะที่ค่าประสิทธิภาพโดยรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพมาก คือ 0.7540

เมื่อแยกพิจารณาตามขนาดสหกรณ์เครดิตยูเนียน พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มากมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.85 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.14 สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.48 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.87 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.17 และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดกลางที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78.57 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.14 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพสหกรณ์เครดิตยูเนียนและผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงานภายใต้ข้อสมมุติ VRS

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนภายใต้ข้อสมมุติ VRS พบว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานมากที่สุด มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่คงที่ (Constant Return to Scale : CRS) จำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.45 ของสหกรณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (Increasing Return to Scale: IRS) จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.68 ส่วนผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (Decreasing Return to Scale : DRS) มีจำนวน 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.59 ในขณะที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานมาก มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (IRS) จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.34 มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (DRS) จำนวน 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.59 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานปานกลาง มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (IRS) จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.34 มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (DRS) จำนวน

16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.18 ในส่วนของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานน้อย พบว่า มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (DRS) จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.82 และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (IRS) จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.27 มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (DRS) จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.34 ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ระดับประสิทธิภาพสหกรณ์เครดิตยูเนียนและผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงาน ภายใต้ข้อสมมุติ VRS

ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน		ผลตอบแทนต่อขนาด					
ระดับ	ความหมาย	CRS		IRS		DRS	
คะแนน		แห่ง	%	แห่ง	%	แห่ง	%
0.81-1.00	ประสิทธิภาพมากที่สุด	18	20.45	5	5.68	20	22.73
0.61-0.80	ประสิทธิภาพมาก	0	0	1	1.14	16	18.18
0.41-0.60	ประสิทธิภาพปานกลาง	0	0	1	1.14	19	21.59
0.21-0.40	ประสิทธิภาพน้อย	0	0	0	0	5	5.68
0.00-0.20	ประสิทธิภาพน้อยที่สุด	0	0	2	2.27	1	1.14
รวม		18	20.45	9	10.23	61	69.32

จากตารางที่ 21 จะพบว่า ผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่เป็นผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (Decreasing Return to Scale : DRS) ดังนั้นหากสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานในแต่ละระดับต้องการพัฒนาผลการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถลดต้นทุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลกำไรมากขึ้นหรือเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่คล่องตัวขึ้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรลดการใช้ปัจจัยการผลิต การลดการใช้ปัจจัยการผลิตที่ลดลง เช่น การลดเงินรับฝากจากสมาชิกจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายต้นทุนด้านดอกเบี้ยของสหกรณ์เครดิตยูเนียนลดลง รวมถึงการลดทุนเรือนหุ้นรวมจะทำให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถลดต้นทุนการจ่ายเงินปันผลลงได้ และทุนดำเนินงานซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินกิจการเพื่อหาผลประโยชน์ หากมีการลดลงก็จะส่งผลทำให้ต้นทุนการดำเนินงานของสหกรณ์ลดลง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

4. ผลการศึกษาปัจจัยการผลิตส่วนที่ต้องลดลงของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

จากผลการวิเคราะห์ในหัวข้อที่ผ่านมาพบว่า ผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่เป็นผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (Decreasing Return to Scale: DRS) ดังนั้นหากสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานในแต่ละระดับต้องการพัฒนาผลการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรลดการใช้ปัจจัยการผลิตอันได้แก่ สินทรัพย์รวม ทุนเรือนหุ้นรวม ทุนดำเนินงาน และเงินรับฝากจากสมาชิก โดยแสดงปัจจัยส่วนที่ต้องลดลงโดยเฉลี่ยดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ปัจจัยการผลิตส่วนที่ต้องลดลงของสหกรณ์เครดิตยูเนียนโดยเฉลี่ย

ระดับ ประสิทธิภาพ	ปัจจัยการผลิตส่วนที่ต้องลดลง (บาท)											
	สินทรัพย์รวม			ทุนเรือนหุ้นรวม			ทุนดำเนินงาน			เงินรับฝากจากสมาชิก		
	จำ นวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	จำ นวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	จำ นวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	จำ นวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มาก												
ประสิทธิภาพมากที่สุด	0	0	0	1	6	35,437,996	1	5	61,786	1	3	10,335,709
ประสิทธิภาพมาก	1	10	19,782,254	4	22	5,227,436	6	30	3,698,017	5	16	14,500,912
ประสิทธิภาพปานกลาง	5	50	17,940,454	3	17	8,097,323	9	45	10,164,782	6	19	11,049,735
ประสิทธิภาพน้อย	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	0
ประสิทธิภาพน้อยที่สุด	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	0
สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่												
ประสิทธิภาพมากที่สุด	3	30	930,217	4	22	693,874	3	15	930,217	2	6	2,430,857
ประสิทธิภาพมาก	1	10	2,958,858	3	17	467,171	1	5	1,479,429	6	19	715,092
ประสิทธิภาพปานกลาง	0	0	0	3	17	1,981,081	0	0	0	7	23	1,544,778
ประสิทธิภาพน้อย	0	0	0	0	-	0	0	0	0	3	10	1,233,505
ประสิทธิภาพน้อยที่สุด	0	0	0	0	-	0	0	0	0	1	3	1,437,626
รวม	10	100	10,402,946	18	100	3,460,325	20	100	1,088,949	31	100	2,883,214

จากตารางที่ 22 พบว่า มีสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ต้องลดจำนวนการใช้สินทรัพย์รวม ทั้งสิ้น 10 แห่ง โดยแบ่งเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มากที่มีระดับประสิทธิภาพมากจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10 มีมูลค่าเฉลี่ยต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ต้องลด 19,782,254 บาท ระดับประสิทธิภาพปานกลางมีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 17,940,454 บาท และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ที่มีระดับประสิทธิภาพมากที่สุดจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 930,217 บาท ระดับประสิทธิภาพมากมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 2,958,858 บาท

และเงินรับฝากจากสมาชิก พบว่ามีจำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ต้องลดรวมทั้งสิ้น 31 แห่ง แบ่งเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มากที่มีระดับประสิทธิภาพมากที่สุดจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3 มีมูลค่าเฉลี่ยต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ต้องลดเท่ากับ 10,335,709 บาท ระดับประสิทธิภาพมากจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16 มูลค่าเฉลี่ยต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ต้องลดเท่ากับ 14,500,912 บาท ระดับประสิทธิภาพปานกลางจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19 มูลค่าเฉลี่ยต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ต้องลดเท่ากับ 11,049,735 บาท และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ที่มีระดับประสิทธิภาพมากที่สุดจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 2,430,857 บาท ระดับประสิทธิภาพมากมีจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 715,092 บาท ระดับประสิทธิภาพปานกลาง 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 23 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 1,544,778 บาท ระดับประสิทธิภาพน้อยมีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 1,233,505 บาท ระดับประสิทธิภาพน้อยที่สุด 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3 มีมูลค่าโดยเฉลี่ยต่อสหกรณ์ที่ต้องลด 1,437,626 บาท

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน จะนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานกรณีผลได้ต่อขนาดมีการเปลี่ยนแปลงได้ (VRS) มาแปลงค่าเป็นตัวแปรที่มีค่าคะแนนความมีประสิทธิภาพอยู่ในลักษณะไม่ต่อเนื่อง และใช้วิธีการทางเศรษฐมิตินำมาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับระดับความมีประสิทธิภาพคือ แบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ (Ordered Probit Model) โดยตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง แสดงได้ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ (Ordered Probit Model)

ตัวแปร	ความหมาย
Y	ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
X ₁	ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน
X ₂	ด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน
X ₃	ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
X ₄	ด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก

สำหรับผลการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 4 ด้าน แสดงได้ดังตารางที่ 24 ถึงตารางที่ 27 ต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน

ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
คณะกรรมการ			
1. คณะกรรมการทุกคนมาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิก	4.67	0.65	มากที่สุด
2. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการชัดเจน	4.36	0.79	มากที่สุด
3. คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นอย่างดี	4.52	0.72	มากที่สุด
4. คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง	4.42	0.78	มากที่สุด
5. คณะกรรมการมีความเสียสละและเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวม	4.48	0.84	มากที่สุด
6. คณะกรรมการมีการตัดสินใจอย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับได้	4.15	0.98	มากที่สุด
7. คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.56	0.81	มากที่สุด
8. คณะกรรมการปฏิบัติงานได้ตรงตามแผนที่วางไว้	4.27	0.71	มากที่สุด
9. มีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน	4.81	0.55	มากที่สุด
10. มีการจัดบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง	4.90	0.48	มากที่สุด
สมาชิก			
11. สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับ และจรรยาบรรณของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	4.00	0.63	มากที่สุด
12. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	4.26	0.69	มากที่สุด
13. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	4.36	0.62	มากที่สุด

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
14. สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าร่วมประชุม	4.62	0.62	มากที่สุด
15. สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	4.62	0.66	มากที่สุด
16. สมาชิกมีวินัยในการออมอย่างสม่ำเสมอ	4.63	0.71	มากที่สุด
17. สมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่งคืนเงินกู้ตรงตามกำหนด	3.67	0.66	มาก
18. กฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เครดิตยูเนียนกำหนดโดยคณะกรรมการและสมาชิก และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร	4.78	0.64	มากที่สุด
19. สมาชิกปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับทุกข้อ	4.52	0.63	มากที่สุด
20. ในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีการวางแผนการดำเนินงาน และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	4.68	0.61	มากที่สุด
21. ทะเบียนข้อมูลของกลุ่มได้แก่ ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนครุภัณฑ์ ฯลฯ มีการจัดทำอย่างเป็นระบบ	4.83	0.54	มากที่สุด
22. ข้อมูลของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ได้แก่ ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนครุภัณฑ์ ฯลฯ เป็นปัจจุบัน	4.80	0.52	มากที่สุด
23. มีการเชื่อมโยงแหล่งเงินทุนทั้งภายในและภายนอกชุมชน	4.48	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.50	0.73	มากที่สุด

จากตารางที่ 24 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน สมาชิกมีความคิดเห็นเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 4.50 โดยสมาชิกเห็นว่าด้านโครงสร้างและ

กระบวนการทำงาน การมีการจัดบันทึกการประชุมทุกครั้งมีระดับความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.90 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ มีการจัดทำทะเบียนข้อมูลของกลุ่มได้แก่ ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนครุภัณฑ์ ฯลฯ อย่างเป็นระบบมีคะแนนเฉลี่ย 4.83 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน

ด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินครบถ้วน	4.62	1.01	มากที่สุด
2. มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินเป็นปัจจุบัน	4.56	1.05	มากที่สุด
3. มีการจัดทำบัญชีครบถ้วน เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามหลักบัญชี	4.50	1.12	มากที่สุด
4. มีการนำเงินไปฝากกับสถาบันการเงินเป็นประจำทุกเดือน	4.37	1.11	มากที่สุด
5. มีการรายงานสถานะทางการเงินให้คณะกรรมการสมาชิกทราบ	4.47	1.16	มากที่สุด
6. มีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงินต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างสม่ำเสมอ	4.50	1.10	มากที่สุด
7. มีการบริหารจัดการทางการเงินอย่างเปิดเผย และสมาชิกสามารถตรวจสอบได้	4.44	1.16	มากที่สุด
8. มีการปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกและดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจอื่นร่วมด้วย	3.98	0.92	มาก
9. ผลการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ผ่านมาได้รับผลกำไร	4.60	0.90	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.45	1.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 25 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน สมาชิกมีความคิดเห็นเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 4.45 โดยสมาชิกเห็นว่ามีการจัดทำเอกสาร

หลักฐานทางการเงินครบถ้วนระดับความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.62 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ผลการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ผ่านมาได้รับผลกำไร มีคะแนนเฉลี่ย 4.60 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรม/สัมมนา/ดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน	4.12	1.30	มากที่สุด
2. คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักการ วิธีการดำเนินงานกับองค์กรภายนอก	4.03	1.37	มากที่สุด
3. คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน /เครือข่ายอื่นๆ	3.83	1.32	มาก
4. มีการจัดอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพแก่สมาชิก	3.55	1.40	มาก
5. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกด้วยกัน/สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน กับสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่น/หรือแหล่งเงินทุนอื่น	4.15	1.19	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.93	1.34	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสมาชิกมีความคิดเห็นเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 3.93 โดยสมาชิกเห็นว่ามีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกด้วยกัน/สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน กับสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่นหรือ แหล่งเงินทุนอื่นมีระดับความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.15 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือคณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรม/สัมมนา/ดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน มีคะแนนเฉลี่ย 4.12 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก

ด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ	4.15	1.43	มากที่สุด
2. มีการจัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง / ทุนดำเนินการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	4.11	1.40	มากที่สุด
3. มีการจัดสรรผลกำไรเป็นทุนในการจัดสวัสดิการ แก่สมาชิกและชุมชน	3.79	1.57	มาก
4. มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก	3.46	1.30	มาก
5. มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก / ครว้เรือนในชุมชนอย่างทั่วถึง	3.95	1.12	มาก
เฉลี่ยรวม	3.89	1.39	มาก

จากตารางที่ 27 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก สมาชิกมีความคิดเห็นเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 3.89 โดยสมาชิกเห็นว่าการมีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำมีระดับความคิดเห็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.15 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือมีการจัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง/ทุนดำเนินการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีคะแนนเฉลี่ย 4.11 อยู่ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงได้ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Variables	Coefficient	S.E.	t	Marginal Effect				
				P(Y=0)	P(Y=1)	P(Y=2)	P(Y=3)	P(Y=4)
X ₁	1.673604	1.556319	1.08	-0.1078444	-0.1638929	-0.2937531	-0.1020266	0.6675171
X ₂	-0.3971111	0.6986545	-0.57	0.0255892	0.0388883	0.0697015	0.0242088	-0.1583878
X ₃	0.3290625	0.4923615	0.67	-0.0212043	-0.0322245	-0.0577575	-0.0200604	0.1312466
X ₄	-0.9240716	0.4723502	-1.96	0.0595457	0.0904926	-0.1621943	0.0563334	-0.3685661
Log-likelihood function				-110.4097				
Chi-square statistics				7.42				
McFadden Pseudo R-square				0.0325				

หมายเหตุ: P(Y=0) ในกรณีที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด
P(Y=1) ในกรณีที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพน้อย
P(Y=2) ในกรณีที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพปานกลาง
P(Y=3) ในกรณีที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพมาก
P(Y=4) ในกรณีที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากตารางที่ 28 การอธิบายผลของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะอธิบายผลเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเท่านั้น นั่นคือค่า t-test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งได้แก่ปัจจัย X₄ คือปัจจัยด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก อธิบายได้ดังนี้

การจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก (X₄) สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสูงขึ้น ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หากสหกรณ์มีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้สมาชิกเป็นประจำ การจัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรองหรือทุนดำเนินงานของสหกรณ์ การจัดสรรผลกำไรเป็นทุนในการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก การจัดสรรสวัสดิการให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึงกัน จะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างทุนทางสังคมของสมาชิกได้ดี เนื่องจากผลประโยชน์เป็นตัวสำคัญของการเป็นสมาชิกเพราะสามารถสร้างคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นได้ (อารีย์ เชื้อเมืองพาน, 2554) และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ โดยค่า Marginal effects ที่เกิดขึ้นหมายความว่าสหกรณ์ที่มีระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานปานกลาง และระดับประสิทธิภาพมากที่สุด หากเน้นการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก

มาก จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นของระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ลดลงเท่ากับ -0.16219432 และ -0.3685661 ตามลำดับ เนื่องมาจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับ ประสิทธิภาพดังกล่าว ยังไม่สามารถจัดสรรผลกำไรที่มีให้เพียงพอแก่สมาชิกได้เพราะผลกำไรหรือ รายได้ที่เกิดขึ้นไม่มากพอ ควรนำผลกำไรหรือรายได้ดังกล่าวไปทำให้มีความมั่งคั่งหรือนำไปลงทุน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นหรือเกิดผลกำไรมากขึ้นมากกว่าเดิม เช่น ซื้อกองทุนรวม ซื้อพันธบัตร เป็นต้น ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด ระดับประสิทธิภาพน้อย และระดับประสิทธิภาพมากนั้น การจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิกเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสูงขึ้น ซึ่งแสดงได้จากค่า Marginal effects ที่เป็นบวก คือ 0.0595457 0.0904926 และ 0.0563334 ตามลำดับ เนื่องจากความคาดหวังของ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือ คาดหวังผลประโยชน์และสวัสดิการเช่น การจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ การจัดสรรผลกำไรเป็นทุนในการจัดสวัสดิการ รวมถึงมีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนรวมถึงมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก หากสหกรณ์เครดิต ยูเนียนสามารถจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสมย่อมจะส่งผลต่อระดับ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้สูงขึ้นได้

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกแสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและส่วนที่สองแสดงคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 29 ต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแสดงได้ดังตารางที่ 29 ต่อไปนี้

ตารางที่ 29 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	178	44.50
หญิง	222	55.50
รวม	400	100.00

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	53	13.25
25-35 ปี	62	15.50
36-45 ปี	85	21.25
46-60 ปี	119	29.75
มากกว่า 60 ปี	81	20.25
รวม	400	100.00
สถานภาพสมรส		
โสด	98	24.50
สมรส	281	70.25
หย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย	21	5.25
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	10	2.50
ประถมศึกษา	308	77.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	64	16.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีว	12	3.00
อุดมศึกษา/สูงกว่าอุดมศึกษา	6	1.50
รวม	400	100.00
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-2 คน	64	16.00
3-4 คน	241	60.25
5 คนขึ้นไป	95	23.75
รวม	400	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 7,000 บาท	273	68.25
7,001-15,000 บาท	115	28.75
15,001-30,000 บาท	9	2.25

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
30,001-45,000 บาท	0	0
ตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป	3	0.75
รวม	400	100.00
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 7,000 บาท	272	68.00
7,001-15,000 บาท	114	28.50
15,001-30,000 บาท	7	1.75
30,001-45,000 บาท	5	1.25
ตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป	2	0.50
รวม	400	100.00
เงินออมถัวเฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่มีเงินออม	233	58.25
ต่ำกว่า 3,000 บาท	139	34.75
3,001-5,000 บาท	9	2.25
5,001-10,000 บาท	4	1.00
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป	15	3.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 29 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า เป็นเพศชายจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 เพศหญิงจำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 ด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.75 รองลงมาคืออายุ 36-45 ปี ร้อยละ 21.25 อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 20.25 อายุ 25-35 ปี ร้อยละ 15.50 และอายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 13.25 ในส่วนของสถานภาพสมรสพบว่าสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 70.25 โสด ร้อยละ 24.50 และหย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย ร้อยละ 5.25 ระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 77 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 16 มัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวะ ร้อยละ 3 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 2.50 และ อุดมศึกษา/สูงกว่าอุดมศึกษา ร้อยละ 1.50 จำนวนสมาชิกในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่มีสมาชิก 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 60.25 สมาชิก 5 คนขึ้นไปร้อยละ 23.75 และ 1-2 คนร้อยละ 16 ในส่วนของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.25 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7,001-15,000 บาท ร้อยละ 28.75 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 2.25 และตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.75 สำหรับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนพบว่า ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.00 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,001-15,000 บาท ร้อยละ 28.50 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 1.75 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 30,001-45,000 บาท ร้อยละ 1.25 และตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.50 และเงินออมถัวเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 58.25 เงินออมต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.75 เงินออมตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 3.75 เงินออม 3,001-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.25 และ เงินออม 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1

จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 46-60 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาส่วนใหญ่คือระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 7,000 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 7,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนมากมีเงินออมเลย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีรายได้อยู่ในระดับต่ำ และรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงทำให้ไม่มีเงินออมเลย และเมื่อไปศึกษาคุณภาพชีวิตจึงพบว่ามีความคุณภาพชีวิตส่วนใหญ่อยู่ระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

2. คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตโดยพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิต โดยทำการวัดทั้งแบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และแบบอัตวิสัย (Self-Report Subjective) โดยแบ่งการวัดออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสุขภาพและจิตใจ โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิตใช้หลักการเดียวกับการให้คะแนนแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL) ในการแปลผลคุณภาพชีวิตจะแบ่งระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก ระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง และระดับคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถแสดงระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังตารางที่ 26 ต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบ	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี		คุณภาพชีวิตปานกลาง		คุณภาพชีวิตที่ดี	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1. ด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ การงานและการศึกษา	270	67.50	129	32.25	1	0.25
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	261	65.25	135	33.75	4	1.00
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	255	63.75	140	35.00	5	1.25
4. ด้านสุขภาพและจิตใจ	247	61.75	149	37.25	4	1.00
คุณภาพชีวิตโดยรวม	256	64.00	143	35.75	1	0.25

จากตารางที่ 30 พบว่าระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 67.50 คุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 32.25 และมีคุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ 0.25 คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ร้อยละ 65.25 คุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 33.75 คุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ 1 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่ามีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีถึงร้อยละ 63.75 คุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 35.00 คุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ 1.25 และคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและจิตใจ พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 61.75 คุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 37.25 และคุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ 1 เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตโดยรวม พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมาคือมีคุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 35.75 และมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพียงร้อยละ 0.25

จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา ซึ่งวัดจากการมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น ความพอใจกับรายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน ระดับของเงินออม ความสามารถในการชำระหนี้ ระดับความรู้สึกรู้สึกมีความมั่นคงทางการเงิน ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ความพึงพอใจกับระดับการศึกษาของตนเอง ความพึงพอใจในหน้าที่การงานในปัจจุบันของตนเอง พบว่าด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีร้อยละ 67.50 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างยังไม่มี ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ คือมีรายได้ต่ำ ขาดการออมเงิน และความสามารถในการชำระ

หนี้ต่ำ และยังมีความไม่พอใจในระดับการศึกษาของตนเอง เห็นว่าระดับการศึกษายังไม่เอื้อให้ประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงเท่าใดนัก

คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัดจากสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ความมั่นคงแข็งแรง ความแออัดของชุมชนที่อยู่อาศัย การรับรู้ข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี การได้รับบริการการคมนาคมขนส่ง ความสะดวกในการรับบริการขนส่งมวลชน แหล่งที่อยู่อาศัยมีการดูแลเรื่องการจัดขยะมูลฝอย การมีโรงงานอุตสาหกรรมหรือโรงงานรับซื้อของเก่าที่ก่อให้เกิดมลพิษในชุมชนที่อยู่อาศัย การได้รับความสะดวกในการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต และระดับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในปัจจุบันของตนเอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่ดี

คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม วัดได้จากระดับการบริจาคเพื่อการสาธารณะ การเข้าร่วมกิจกรรมหรือใช้เวลาทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน ระดับความพึงพอใจต่อชุมชนของตนเอง ความพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากคนในชุมชน การเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ชุมชนจัดตั้งขึ้น ระดับการยอมรับจากคนในชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตในด้านนี้ในระดับที่ต่ำ มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีถึงร้อยละ 63.75 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างยังขาดการมีส่วนร่วมในชุมชน ระดับการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและการยอมรับจากคนในชุมชนต่ำ

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและจิตใจ วัดจากระดับความพึงพอใจในสุขภาพของตนเอง ระดับความพอใจต่อการพักผ่อน การมีเวลาว่าง การผ่อนคลายความเครียด ความพึงพอใจในชีวิต การมีสมาธิในการทำงาน ความรู้สึกยอมรับและพึงพอใจในตนเอง ความพึงพอใจกับบริการด้านสุขภาพที่ได้รับในปัจจุบัน การได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและครบ 5 หมู่ ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตด้านนี้ในระดับที่ไม่ดี คือยังไม่มี ความพึงพอใจต่อสุขภาพของตนเอง ขาดการได้รับการพักผ่อนหย่อนใจรวมถึงผ่อนคลายความเครียด เนื่องจากต้องทำงานหนักเพื่อการดำรงชีพ การเข้ารับบริการสาธารณสุขรวมถึงการรักษาพยาบาลยังไม่เป็นที่น่าพอใจเนื่องจากโรงพยาบาลที่มีเครื่องมือทางการแพทย์ที่ครบจะอยู่ในตัวเมืองใหญ่ การเดินทางลำบาก เป็นต้น

สรุปได้ว่าสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนกลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีและมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

ส่วนที่ 5 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงิน ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth interview se-mi structure) หัวข้อการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน และคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 4 ประเด็นใหญ่ๆที่สำคัญ คือ 1) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้าน โครงสร้างและกระบวนการทำงาน 2) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน 3) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ ของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์ เครดิตยูเนียน และ 4) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนด้านการจัดสรร ผลประโยชน์สวัสดิการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มเป้าหมายแสดงความคิดเห็น แล้วนำมาตีความ สังเคราะห์ และวิเคราะห์ด้วยหลักแห่งเหตุผล ได้แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของสถาบันการเงินชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้าน โครงสร้างและกระบวนการทำงาน

การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย พบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการดำเนินงานสรุปประเด็นได้ 2 ด้านคือ ด้านสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน และคณะกรรมการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

1. สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นไปในแนวทาง เดียวกันคือ มุ่งเน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิก ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างโปร่งใส โดยยึดถือความคิดเห็นที่ตรงกันจากเสียงส่วนใหญ่ ทำให้ลดความขัดแย้งหรือการ ต่อต้านในการดำเนินงาน แล้วควรมีการจัดทำวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับความเห็นของสมาชิก ซึ่งการมี

ส่วนร่วมของสมาชิกได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการคิด ในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ อัตรา ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และกำหนดสวัสดิการต่างๆ ของสหกรณ์ เครดิตยูเนียน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ดังนี้ มีส่วนในการชักชวนเพื่อนบ้านให้มาเป็นสมาชิก การช่วยประชาสัมพันธ์ความรู้ข่าวสาร และกิจกรรมต่างๆ การแนะนำเพื่อนสมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วม และการช่วยประสานงานระหว่างสมาชิก การร่วมกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การเข้าร่วมศึกษาดูงานกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวมถึงการเข้าร่วมอบรมการให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวมถึงการร่วมบริจาค ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงสละแรงงานเพื่อช่วยสหกรณ์เครดิตยูเนียน 3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ การตรวจสอบบัญชีการรับ-การจ่ายเงิน การประเมินผลการดำเนินงาน การติดตามผลการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบยอดเงินฝาก เงินกู้ ยอดการถือหุ้นและดอกเบี้ยต่างๆ รวมถึงการติดตามตรวจสอบการใช้เงินกู้ระหว่างสมาชิก ด้วยกันเอง นอกจากนั้น สมาชิกควรได้รับการปลูกฝังในเรื่องของจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เช่น มีการอบรม มีวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับจิตตารมณ์ 4 ประการคือ 1) ความสนใจกัน เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวให้สมาชิกมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ความสนใจกันที่ดีของสมาชิกเป็นความสนใจกันในเรื่องต่อไปนี้คือ สนใจกันในเรื่องให้เกียรติ และเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน ไม่ถูกเหยียดหยาม หมั่นประมาทผู้อื่นว่าด้อยกว่าตนเอง สนใจในความทุกข์ยากของเพื่อน มุ่งแต่จะช่วยให้เพื่อนมีความสุข สนใจที่จะช่วยปกป้องหรือจัดทุกข์ให้แก่เพื่อนสมาชิกด้วยกัน สนใจจะชักชวนผู้คนในสังคมเดียวกันให้เข้ามาร่วมกลุ่มมากขึ้นเพื่อให้ได้มีส่วนรับประโยชน์จากกลุ่มโดยคำนึงเสมอว่า การมีคนมาร่วมกันมากขึ้นย่อมสร้างพลังให้กลุ่ม สนใจที่จะช่วยเพื่อนสังคมเดียวกันพ้นจากอุปสรรค ความทุกข์ความเดือดร้อนและประสบความสุขความเจริญ ความครบครันในชีวิตไปด้วยกัน สนใจที่จะร่วมทำงานกับเพื่อนสมาชิก ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขกิจการงานของกลุ่มให้ดีขึ้น สนใจใส่ใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนและอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมเดียวกัน 2) ความห่วงใย มีความห่วงใยในกิจการของกลุ่มที่ทุกคนมีผลประโยชน์ร่วมกัน คอยระมัดระวังไม่ให้ใครมาทำลายได้ ความห่วงใยที่ดีคือ ห่วงใยในชีวิตความเป็นอยู่ของเพื่อนสมาชิกเกรงว่าจะได้รับทุกข์ ห่วงใยในความสุขความเจริญของกันและกัน ห่วงใยกิจการของกลุ่ม เกรงว่าจะมีสิ่งใด ผู้ใดมาทำลายให้ล่มสลาย 3) การแบ่งปัน เป็นการแบ่งสรรสิ่งยังชีพ และผลประโยชน์ให้ทั่วถึงกันในกลุ่มสมาชิกในสังคมเดียวกัน การแบ่งปันกันเป็นการให้สิ่งที่ดีที่ที่สุดแก่เพื่อนสมาชิก ได้แก่ แบ่งปันน้ำใจ เพราะทุกคนต้องการน้ำใจจากเพื่อนและทุกคนสามารถมีให้ได้เสมอ แบ่งปันชีวิต คือ เงินตราที่เราสามารถหามาได้ ทุกคนถือเงินเสมือนเป็นชีวิต หากเราไม่คิดแต่ครอบครองไว้ใช้แต่เพียงผู้เดียวแล้วเท่ากับว่าเราสามารถแบ่งปันชีวิตให้เพื่อนได้ แบ่งปันแรงงาน แรงความคิด ให้แรงต่อเพื่อนด้วยความไม่แสวงประโยชน์ และ 4) การรับใช้กัน เป็นการให้บริการซึ่งกันและกัน การรับใช้กันมีทั้ง

เป็นการส่วนตัวและส่วนรวม ได้แก่ รับผิดชอบต่อความช่วยเหลือกิจการงาน โดยไม่มุ่งหวังค่าจ้างตอบแทน รับผิดชอบต่อเพื่อนด้วยการอาสาทำงานส่วนรวม เช่น เป็นกรรมการของกลุ่ม รับผิดชอบต่อเพื่อนด้วยการช่วยเหลือเพื่อนในยามเดือดร้อน จำเป็นและร้องขอ รับผิดชอบต่อเพื่อนด้วยการร่วมมือในการทำงานกับเพื่อน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของหมู่คณะสังคม

2. คณะกรรมการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันส่วนหนึ่ง คือ 1) คณะกรรมการต้องสามารถบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ดี โปร่งใส เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมติที่ประชุมของสมาชิก 2) คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของสหกรณ์ 3) คณะกรรมการมีโครงสร้างการบริหารและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรและดำเนินการตามที่กำหนดไว้ และ 4) คณะกรรมการไม่เคยถูกฟ้องร้อง ดำเนินคดี และถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด

นอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียนไว้ว่า การดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีลักษณะการดำเนินงานที่ต้องให้ความสำคัญหลายด้านที่ส่งผลให้การบริหารมีความแตกต่างกัน ไม่ได้มีรูปแบบเดียวกันทั้งหมด การบริหารให้มีประสิทธิภาพ สิ่งที่สำคัญคือ การมีอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ร่วมกัน คือการที่คนในกลุ่มมีแนวคิดเดียวกันหรือมองเห็นอนาคตข้างหน้าร่วมกัน เพื่อยึดเหนี่ยวความสัมพันธ์และการรวมตัวของกลุ่มให้ปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองอย่างดีที่สุด เพื่อให้สามารถบรรลุอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ เป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกมีความสำนึกความเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม ในขณะที่คณะกรรมการหรือผู้นำของสหกรณ์เครดิตยูเนียนต้องเป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง มีภาวะผู้นำ เสียสละ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการจูงใจให้สมาชิกและคณะกรรมการทำงานให้ประสบความสำเร็จด้วยความสมัครใจ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม เป็นตัวกลางในการส่งเสริมความร่วมมือกันของสมาชิก และหาแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้นสามารถสรุปผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาได้ว่า รูปแบบการบริหารสหกรณ์เครดิตยูเนียน ควรมีการบริหารอย่างมีเป้าหมาย มีทิศทางร่วมกันในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน การสะท้อนปัญหาความต้องการ และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นการบริหารตามวงจรคุณภาพ นั่นคือ มีระบบการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

2. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน

การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน สามารถสร้างข้อสรุปได้จำนวน 6 ข้อความ คือ 1) สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีระบบการจัดทำเอกสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหลักฐานทางการเงิน เอกสารการทำบัญชี เอกสารหลักฐานทางการเงินต้องมีความครบถ้วนและมีความเป็นปัจจุบัน มีการจัดทำบัญชีครบถ้วนถูกต้องตามหลักบัญชี มีการรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูล 2) ต้องมีความโปร่งใสในการบริหารทรัพยากรและเงินทุนคือมีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงินต่างๆของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารจัดการทางการเงินอย่างเปิดเผยและสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ 3) การเพิ่มประสิทธิภาพในการระดมเงินทุน การบริหารเงินทุน ควรมีการระดมเงินทุนจากแหล่งภายในจากการสะสมหุ้นของสหกรณ์ ทั้งหุ้นรายเดือนจากสมาชิกสามัญและเปิดรับสมาชิกสมทบเพิ่มขึ้น ควรมีการจัดทำแผนการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายในและแหล่งภายนอก โดยมีการกำหนดเงินทุนที่ต้องการจัดหาระดมเงินทุนในแต่ละปี 4) ควรมีการเชื่อมโยงกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่นๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างสหกรณ์เป็นการสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 5) ควรมีการป้องกันความเสี่ยงและรักษาสภาพคล่องโดยการสำรองเงินฝากไว้อาจนำไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงและมีความเสี่ยงต่ำ เพื่อให้สมาชิกผู้ฝากเงินมีความมั่นใจและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุน และ 6) การนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ควรให้ความสำคัญกับเรื่องความเสี่ยงของผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ ไม่นำเงินของกลุ่มไปลงทุนในประเภทที่มีความเสี่ยงสูงเกินไป

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์เกินกึ่งหนึ่งให้ความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือ การพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรส่งเสริมด้านการเรียนรู้ขององค์กร 1) มีการส่งเสริมความรู้ กระจายความรู้ ถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิก 2) มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นประจำ 3) มีการบันทึกกิจกรรม ปัญหาที่พบ แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เคยใช้ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก รวมถึงมีการจัดประชุมเป็นประจำ 4) ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิต

ยูเนียนให้แก่คณะกรรมการ สมาชิก และมีการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน จะได้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และ 5) ควรมีการขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการจากหน่วยงาน ภายนอกเช่น สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ในการจัดประชุม อบรมหรือ กิจกรรมต่างๆ ควรจัดให้เหมาะสมกับสภาพของสมาชิก คือ จัดในช่วงเวลาที่สมาชิกสามารถเข้าร่วมได้ และเน้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและประเมินผลด้วย สมาชิกจึงสามารถรับรู้ถึงข้อมูล ข่าวสาร การดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน และมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพิ่มขึ้น และจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้ สัมภาษณ์จำนวนเกินกึ่งหนึ่ง มีแนวคิดว่าการประชุม อบรม สัมมนา นั้น สามารถทำให้สหกรณ์เครดิต ยูเนียนได้รับรู้ถึงความคิดเห็น ความต้องการรวมถึงปัญหาต่างๆ ของสมาชิกได้ จึงสามารถแก้ปัญหา ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ควรเพิ่มศักยภาพบุคลากรของสหกรณ์เครดิตยูเนียนทุกฝ่าย ด้วยการอบรม ประชุมสัมมนา ประชุม ปฏิบัติการ พัฒนาทักษะเฉพาะทางให้กับกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการทุกตำแหน่ง ศึกษาดูงาน สหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ประสบความสำเร็จ สนับสนุนให้ฝ่ายจัดการทุกคนเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

4. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนด้านการจัดสรรผลประโยชน์ สวัสดิการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการจัดสรรผลประโยชน์สวัสดิการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย สร้างข้อสรุปได้จำนวน 6 ข้อความ คือ 1) สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรส่งเสริมให้สมาชิก คณะกรรมการและคนในชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ ของ สหกรณ์เครดิตยูเนียนร่วมกัน เช่น ในช่วงเทศกาลต่างๆ สมาชิก คณะกรรมการ คนในชุมชนควรมีการ ทำบุญหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้เกิดความสามัคคีมากขึ้น 2) ในส่วนของคุณภาพชีวิตของสมาชิก สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรนำผลกำไรบางส่วนมาพัฒนา คุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิกและคนในชุมชน ในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความ สะดวกสบายในการเดินทาง เช่น พัฒนาถนนหนทาง กล้องวงจรปิดในชุมชน ในด้านสุขภาพอนามัย ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีการออกกำลังกาย เช่น จัดให้มีกิจกรรมเดินแอโรบิก กิจกรรมเดินวิ่งเพื่อ สุขภาพ ในเรื่องสภาพแวดล้อมการพักผ่อนหย่อนใจ ควรจัดหาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้แก่ คณะกรรมการ สมาชิก เพื่อมีการพักผ่อนและออกกำลังกายร่วมกัน จะทำให้สมาชิกและคนในชุมชน

เกิดความสามัคคีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 3) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง 4) ควรมีการส่งเสริมการฝึกอาชีพของสมาชิก เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทอผ้า จักรสาน การแปรรูปอาหาร และจัดให้มีร้านค้าชุมชน มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก หรือจัดหาให้มีการมารับซื้อผลผลิตถึงแหล่งผลิต 5) มีการจัดสวัสดิการสมาชิก เช่น เพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ เช่น สาธารณประโยชน์ โบนัสพนักงาน สนับสนุนกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์แก่สมาชิกเอง และ 6) ควรมีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ จัดสรรสวัสดิการเป็นทุนสำรองในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก และส่วนหนึ่งควรจัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรองในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม คือ 1) จากหน่วยงานภาครัฐ คือ สหกรณ์จังหวัด 5 คน จาก 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี 2) จากฝ่ายบริหารของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียน จาก 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี และ 3) จากฝ่ายปฏิบัติการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียน จาก 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี ช่วงระหว่าง โดยดำเนินการสัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 30 กรกฎาคม 2561 ใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง/คน ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดังตารางที่ 31 ต่อไปนี้

ตารางที่ 31 สรุปแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	รายละเอียดของแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ	การอ้างอิง
1. ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน	สมาชิก มุ่งเน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิก 1) การมีส่วนร่วมในการคิด ในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และกำหนดสวัสดิการต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน การช่วยประสานงานระหว่างสมาชิก การร่วมกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การเข้าร่วมศึกษาดูงานกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวมถึงการเข้าร่วมอบรมการให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวมถึงการร่วมบริจาคทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงสละแรงงานเพื่อช่วยสหกรณ์เครดิตยูเนียน 3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ การตรวจสอบบัญชี การประเมินผลการดำเนินงาน การติดตามผลการแก้ไขปัญหา และการตรวจสอบยอดเงินฝาก เงินกู้ ยอดการถือหุ้นและดอกเบี้ยต่างๆ รวมถึงการติดตามตรวจสอบการใช้เงินกู้ระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,2,3,4,5,8,12, 13,14,15

ตารางที่ 31 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพการ ดำเนินงานของ สถาบันการเงิน ชุมชนและคุณภาพ ชีวิตสมาชิกสถาบัน การเงินชุมชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	รายละเอียดของแนวทาง การพัฒนาประสิทธิภาพ	การอ้างอิง
	นอกจากนั้น สมาชิกควรได้รับการปลูกฝังในเรื่องของจิต ตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 4 ประการคือ 1. ความ สนใจกัน 2. ความห่วงใย 3. การแบ่งปัน 4. การรับใช้กัน	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,2,3,4,15
	คณะกรรมการ 1) คณะกรรมการต้องสามารถบริหารจัดการสหกรณ์ เครดิตยูเนียนได้ดี โปร่งใส เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมติที่ ประชุมของสมาชิก 2) คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ บทบาทภารกิจของสหกรณ์ 3) คณะกรรมการมีโครงสร้างการบริหารและกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรและดำเนินการ ตามที่กำหนดไว้ 4) คณะกรรมการไม่เคยถูกฟ้องร้อง ดำเนินคดี และถูก ศาลพิพากษาว่ามีความผิด	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,3,4,6, 7,8,13,14,15
2. ด้านการบริหาร ทรัพยากรและ เงินทุน	1) สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีระบบการจัดทำเอกสาร ต่างๆ ต้องมีความครบถ้วนและมีความเป็นปัจจุบัน มีการ จัดทำบัญชีครบถ้วนถูกต้องตามหลักบัญชี มีการรายงาน สถานะทางการเงินให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูล	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,2,3,4,15

ตารางที่ 31 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพการ ดำเนินงานของ สถาบันการเงิน ชุมชนและคุณภาพ ชีวิตสมาชิกสถาบัน การเงินชุมชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	รายละเอียดของแนวทาง การพัฒนาประสิทธิภาพ	การอ้างอิง
	2) ต้องมีความโปร่งใสในการบริหารทรัพยากรและ เงินทุนคือมีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงิน ต่างๆของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหาร จัดการทางการเงินอย่างเปิดเผยและสมาชิกสามารถ ตรวจสอบได้	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2,3,6,11,12
	3) การเพิ่มประสิทธิภาพในการระดมเงินทุน การ บริหารเงินทุน ควรมีการระดมเงินทุนจากแหล่งภายในจาก การสะสมหุ้นของสหกรณ์ ทั้งหุ้นรายเดือนจากสมาชิกสามัญ และเปิดรับสมาชิกสมทบเพิ่มขึ้น ควรมีการจัดทำแผนการ จัดหาเงินทุนจากแหล่งภายในและแหล่งภายนอก โดยมีการ กำหนดเงินทุนที่ต้องการจัดหาระดมเงินทุนในแต่ละปี	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,2,3,4,15
	4) ควรมีการเชื่อมโยงกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่นๆ เพื่อ เป็นการช่วยเหลือกันระหว่างสหกรณ์เป็นการสร้างความเข้ม แข็งทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 4,5,7,10,14
	5) ควรมีการป้องกันความเสี่ยงและรักษาสภาพคล่อง โดยการสำรองเงินฝากไว้ว่านำไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มี สภาพคล่องสูงและมีความเสี่ยงต่ำ เพื่อให้สมาชิกผู้ฝาก เงินมีความมั่นใจและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร เงินทุน	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,2,5,9
	6) การนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรให้ความสำคัญกับเรื่อง ความเสี่ยงของผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ ไม่นำเงิน ของกลุ่มไปลงทุนในประเภทที่มีความเสี่ยงสูงเกินไป	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,3,4,8

ตารางที่ 31 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			รายละเอียดของแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ	การอ้างอิง
3. ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	1) มีการส่งเสริมความรู้ กระจายความรู้ ถ่ายทอดความรู้ แก่สมาชิก	ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6,13,15		
	2) มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นประจำ	ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4,6,13		
	3) มีการบันทึกกิจกรรม ปัญหาที่พบ แนวทางการแก้ไข ปัญหาที่เคยใช้ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก รวมถึงมีการจัดประชุมเป็นประจำ	ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1,4,5,6,8		
	4) ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้แก่คณะกรรมการ สมาชิก และการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะได้มีความเข้มแข็งมากขึ้น	ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1,4,5,6,8,14		
	5) ควรมีการขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการจากหน่วยงานภายนอก	ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1,4,5,6,8,14		
สามารถสรุปได้ว่า ควรเพิ่มศักยภาพบุคลากรของสหกรณ์เครดิตยูเนียนทุกฝ่าย ด้วยการอบรม ประชุม สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ พัฒนาทักษะเฉพาะทางให้กับกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการทุกตำแหน่ง ศึกษาดูงานสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ประสบความสำเร็จ				

ตารางที่ 31 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพการ ดำเนินงานของสถาบัน การเงินชุมชนและ คุณภาพชีวิตสมาชิก สถาบันการเงินชุมชนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	รายละเอียดของแนวทาง การพัฒนาประสิทธิภาพ	การอ้างอิง
4. ด้านการจัดสรร ผลประโยชน์ สวัสดิการ และ แนวทางการพัฒนา คุณภาพชีวิตของ สมาชิกของสถาบัน การเงินชุมชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	1) สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรส่งเสริมให้สมาชิก คณะกรรมการและคนในชุมชนมีกิจกรรมต่างๆของสหกรณ์ เครดิตยูเนียนร่วมกัน 2) ในส่วนของคุณภาพชีวิตของสมาชิก สหกรณ์เครดิต ยูเนียนควรนำผลกำไรบางส่วนมาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ สมาชิกและคนในชุมชน 3) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกรู้จักการใช้ชีวิตที่ พอเพียง 4) ควรมีการส่งเสริมการฝึกอาชีพของสมาชิก เช่น ภูมิ ปัญญาชาวบ้าน ทอผ้า จักรสาน การแปรรูปอาหาร และจัด ให้มีร้านค้าชุมชน มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก หรือ จัดหาให้มีการมารับซื้อผลผลิตถึงแหล่งผลิต 5) มีการจัดสวัสดิการสมาชิก ทุนเพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ทุนสาธารณประโยชน์ ทุนสหกรณ์งาน สนับสนุนกิจกรรม ชุมชน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์แก่สมาชิกเอง 6) ควรมีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืน ให้แก่สมาชิกเป็นประจำ จัดสรรสวัสดิการเป็นทุนสำรองใน การส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก และส่วนหนึ่งควร จัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรองในการดำเนินงานของ สหกรณ์เครดิตยูเนียน	ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2,5 ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,2,3,4, 5,6,9,10,11 ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,3,4,5 ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1,3,4,5 ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2,3,4 ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2,3,5,7,12

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) ศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานกรณีผลได้ต่อขนาดคงที่ (CRS) พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 22 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.68 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.45 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 30 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.09 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.77 ค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด กลุ่มที่มีประสิทธิภาพมาก กลุ่มที่มีประสิทธิภาพปานกลาง กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อย กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ 0.9909 0.6956 0.3002 0.4934 0.1978 ตามลำดับ และค่าประสิทธิภาพโดยรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพปานกลาง คือ 0.5461

เมื่อแยกพิจารณาตามขนาดสหกรณ์เครดิตยูเนียน พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มากมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.14 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.57 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.43 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.57 สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.22 สหกรณ์เครดิต

ยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.35 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.96 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดกลางที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.86 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29

ส่วนประสิทธิภาพการดำเนินงานกรณีผลได้ต่อขนาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Variable Return to Scale: VRS) พบว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.86 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.32 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.73 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.68 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.41 ทั้งนี้ ค่าประสิทธิภาพเฉลี่ยของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด กลุ่มที่มีประสิทธิภาพมาก กลุ่มที่มีประสิทธิภาพปานกลาง กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อย กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ 0.9820 0.7058 0.5045 0.3140 และ 0.1557 ตามลำดับ และค่าประสิทธิภาพโดยรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพมาก คือ 0.7540 เมื่อแยกพิจารณาตามขนาดสหกรณ์เครดิตยูเนียน พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.85 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 32.14 สหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.48 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.74 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมีจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.87 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.17 และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดกลางที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78.57 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.14 สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนภายใต้ข้อสมมุติ VRS พบว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่คงที่ (Constant Return to Scale: CRS) จำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.45 ของสหกรณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (Increasing Return to Scale: IRS) จำนวน 9 แห่งคิดเป็นร้อยละ 10.23 ส่วนผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (Decreasing Return to Scale: DRS) มีจำนวน 61 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 69.32 จะเห็นได้ว่าผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่เป็นผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง (Decreasing Return to Scale : DRS) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการผลิต (Inputs) ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ประกอบด้วย สินทรัพย์รวม ทุนเรือนหุ้นรวม ทุนดำเนินงาน เงินรับฝากจากสมาชิก เมื่อนำปัจจัยการผลิตดังกล่าวเข้ามาในสัดส่วนหนึ่งแล้วก่อให้เกิดผลผลิต (Outputs) ซึ่งประกอบด้วย รายได้หลัก จำนวนสมาชิกสามัญ ออกมาในสัดส่วนที่น้อยกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่ใช้ปัจจัยการผลิตไม่เหมาะสมหรือไม่มีประสิทธิภาพ สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการใช้ปัจจัยการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อพัฒนาให้ผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (Increasing Return to Scale: DRS)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก อธิบายได้ดังนี้ การจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก (X4) สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสูงขึ้น ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หากสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้โอกาสความน่าจะเป็นที่จะมีการเปลี่ยนแปลงระดับประสิทธิภาพที่สูงขึ้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีระดับประสิทธิภาพน้อยที่สุด ระดับประสิทธิภาพน้อย ระดับประสิทธิภาพปานกลาง ระดับประสิทธิภาพมาก และระดับประสิทธิภาพมากที่สุด คือ 0.0595457 0.0904926 -0.1621943 0.0563334 และ -0.3685661 ตามลำดับ เนื่องจากความคาดหวังของสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือ คาดหวังผลประโยชน์และสวัสดิการเช่น การจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ การจัดสรรผลกำไรเป็นทุนในการจัดสวัสดิการ รวมถึงมีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนรวมถึงมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก หากสหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถจัดสรรผลประโยชน์และ

สวัสดิการแก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสมย่อมจะส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์
เครดิตยูเนียนให้สูงขึ้นได้

3. คุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเพศชายจำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 เพศหญิงจำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 ด้านอายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.75 รองลงมาคือ อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 21.25 อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 20.25 อายุ 25-35 ปี ร้อยละ 15.50 และ อายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 13.25 ในส่วนของสถานภาพสมรสพบว่าสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 70.25 โสด ร้อยละ 24.50 และหย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย ร้อยละ 5.25 ระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 77 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 16 มัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวฯ ร้อยละ 3 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 2.50 และ อุดมศึกษา/สูงกว่า อุดมศึกษา ร้อยละ 1.50 จำนวนสมาชิกในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่มีสมาชิก 3-4 คนคิดเป็นร้อยละ 60.25 สมาชิก 5 คนขึ้นไปร้อยละ 23.75 และ 1-2 คนร้อยละ 16 ในส่วนของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.25 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7,001-15,000 บาท ร้อยละ 28.75 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 2.25 และตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไปคิดเป็น ร้อยละ 0.75 สำหรับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนพบว่า ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.00 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,001-15,000 บาท ร้อยละ 28.50 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 1.75 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 30,001-45,000 บาท ร้อยละ 1.25 และตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 0.50 และเงินออมถัวเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 58.25 เงินออมต่ำกว่า 3,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 34.75 เงินออมตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 3.75 เงินออม 3,001-5,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 2.25 และ เงินออม 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1

และในส่วนของการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจการงานและการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 67.50 คุณภาพชีวิตปานกลาง ร้อยละ 32.25 และมีคุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ 0.25 คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ร้อยละ 65.25 คุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 33.75 คุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ 1.00 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่ามีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีถึงร้อยละ 63.75 คุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 35.00 คุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ 1.25 และคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและจิตใจ พบว่าส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 61.75 คุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 37.25 และคุณภาพชีวิตที่ดีร้อยละ

1.00 เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตโดยรวม พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาคือมีคุณภาพชีวิตปานกลางร้อยละ 35.75 และมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพียงร้อยละ 0.25

4. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.1 ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน

สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

1. ต้องมีส่วนร่วมในการคิด ในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และกำหนดสวัสดิการต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
2. ควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ
3. ต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของ คณะกรรมการ การตรวจสอบบัญชีการรับ-การจ่ายเงิน การประเมินผลการดำเนินงาน การติดตามผล การแก้ไขปัญหา
4. ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับจิตตารมณ์ 4 ประการคือ 1) ความสนใจกัน 2) ความห่วงใย 3) การแบ่งปัน และ 4) การรับใช้กัน

คณะกรรมการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

1. คณะกรรมการต้องสามารถบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ดี โปร่งใส เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมติที่ประชุมของสมาชิก
2. คณะกรรมการต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของสหกรณ์
3. คณะกรรมการควรมีโครงสร้างการบริหารและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรและดำเนินการตามที่กำหนดไว้
4. คณะกรรมการต้องไม่เคยถูกฟ้องร้อง ดำเนินคดี และถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด

4.2 ด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน

1. สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีระบบการจัดทำเอกสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหลักฐานทางการเงิน เอกสารการทำบัญชี เอกสารหลักฐานทางการเงินต้องมีความครบถ้วนและมีความเป็นปัจจุบัน มีการจัดทำบัญชีครบถ้วนถูกต้องตามหลักบัญชี มีการรายงานสถานะทางการเงินให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูล

2. ต้องมีความโปร่งใสในการบริหารทรัพยากรและเงินทุนคือมีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงินต่างๆของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารจัดการทางการเงินอย่างเปิดเผยและสมาชิกสามารถตรวจสอบได้

3. ควรมีการระดมเงินทุนจากแหล่งภายในจากการสะสมหุ้นของสหกรณ์ ทั้งหุ้นรายเดือนจากสมาชิกสามัญและเปิดรับสมาชิกสมทบเพิ่มขึ้น ควรมีการจัดทำแผนการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายในและแหล่งภายนอก โดยมีการกำหนดเงินทุนที่ต้องการจัดหาระดมเงินทุนในแต่ละปี

4. ควรมีการเชื่อมโยงกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่นๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือกันระหว่างสหกรณ์เป็นการสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

5. ควรมีการป้องกันความเสี่ยงและรักษาสภาพคล่องโดยการสำรองเงินฝากไว้อาจนำไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงและมีความเสี่ยงต่ำ เพื่อให้สมาชิกผู้ฝากเงินมีความมั่นใจและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุน

6. การนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ควรให้ความสำคัญกับเรื่องความเสี่ยงของผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ ไม่นำเงินของกลุ่มไปลงทุนในประเภทที่มีความเสี่ยงสูงเกินไป

4.3 ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

1. ต้องมีการส่งเสริมความรู้ กระจายความรู้ ถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิก
2. ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นประจำ
3. ควรมีการบันทึกกิจกรรม ปัญหาที่พบ แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เคยใช้ เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก รวมถึงมีการจัดประชุมเป็นประจำ
4. ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้แก่คณะกรรมการ สมาชิก และมีการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะได้มีความเข้มแข็งมากขึ้น
5. ควรมีการขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการจากหน่วยงานภายนอก

4.4 ด้านการจัดสรรผลประโยชน์สวัสดิการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรส่งเสริมให้สมาชิก คณะกรรมการและคนในชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนร่วมกัน

2. ในส่วนของคุณภาพชีวิตของสมาชิก สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรนำผลกำไรบางส่วนมาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิกและคนในชุมชน
3. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง
4. ควรมีการส่งเสริมการฝึกอาชีพของสมาชิก เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทอผ้า จักรสาน การแปรรูปอาหาร และจัดให้มีร้านค้าชุมชน มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก หรือจัดทำให้มีการมารับซื้อผลผลิตถึงแหล่งผลิต
5. ต้องมีการจัดสวัสดิการสมาชิก ทนเพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ทนสาธารณประโยชน์ โบนัสพนักงาน สนับสนุนกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์แก่สมาชิกเอง
6. ควรมีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ จัดสรรสวัสดิการเป็นทุนสำรองในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก และส่วนหนึ่งควรจัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรองในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

อภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังภาพที่ 10 ต่อไปนี้

ภาพที่ 10 สรุปภาพรวมผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและ
คุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากภาพที่ 10 อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. พบว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนทั้งสามขนาดคือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยกรณีผลได้ต่อขนาดมีการเปลี่ยนแปลงได้ (VRS) เท่ากับ 0.7540 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของดารุณี สังข์สราษ (2557) ทำการประเมินประสิทธิภาพทางเทคนิคในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสกลนครพบว่า สหกรณ์การเกษตรที่มีประสิทธิภาพภายใต้ตัวแบบ VRS มีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพเท่ากับ 0.740 สอดคล้องกับการศึกษาของอิสรนนท์ ทรงเนติเชาวลิต(2557) ทำการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐม พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐมมีประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim (2018) ทำการประเมินประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศเวียดนาม พบว่า ระดับประสิทธิภาพทางเทคนิค (technical efficiency :TE) ของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศเวียดนามโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Kaur (2016) ทำการศึกษาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศอินเดีย ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพทางการเงินโดยเฉลี่ยของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศอินเดียอยู่ในระดับสูงและมีค่ามากกว่าประสิทธิภาพทางสังคม และสอดคล้องกับการศึกษาของ Kar (2017) ทำการศึกษาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศอินเดีย ผลการศึกษาพบว่าค่าประสิทธิภาพทางเทคนิคโดยเฉลี่ยของสถาบันการเงินชุมชนในประเทศอินเดียมีค่าประมาณ 0.79 และเมื่อพิจารณาผลตอบแทนต่อขนาดการดำเนินงานภายใต้ข้อสมมุติ VRS พบว่าผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่เป็นผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่ลดลง(DRS) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการผลิต (Inputs) ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ประกอบด้วย สินทรัพย์รวม ทุนเรือนหุ้นรวม ทุนดำเนินงาน เงินรับฝากจากสมาชิก เมื่อนำปัจจัยการผลิตดังกล่าวเข้ามาในสัดส่วนหนึ่งแล้วก่อให้เกิดผลผลิต (Outputs) ซึ่งประกอบด้วย รายได้หลัก จำนวนสมาชิกสามัญ ออกมาในสัดส่วนที่น้อยกว่า สะท้อนให้เห็นว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่ใช้ปัจจัยการผลิตไม่เหมาะสมหรือไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในอนาคต สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงควรปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการใช้ปัจจัยการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อพัฒนาให้ผลตอบแทนต่อขนาดของสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นผลตอบแทนต่อขนาดของการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น (Increasing Return to Scale : IRS) เพื่อให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพการดำเนินงานในระยะยาวต่อเนื่องไป สอดคล้องกับนิยามประสิทธิภาพการดำเนินงานจากรายงานการพัฒนาระบบประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วยแบบจำลอง Data Envelopment Analysis (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2552) ความว่าสหกรณ์ที่มี

ประสิทธิภาพนั้นหมายถึงสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตหรือปัจจัยนำเข้าให้ได้ผลผลิตที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับสหกรณ์อื่นที่นำมาวัดประสิทธิภาพร่วมกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของอารีย์ เชื้อเมืองพาน และคณะ (2555) ที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบนพบว่า การวิเคราะห์ผลได้ต่อขนาดของครัวเรือนเกษตรกรเป็นผลได้ต่อขนาดที่ลดลง (Decreasing Return to Scale : DRS) จะสะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่ได้ไม่มีความเหมาะสมหรือไม่มีประสิทธิภาพทางขนาดการผลิต

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคือ ปัจจัยด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก สอดคล้องกับผลการศึกษาของอารีย์ เชื้อเมืองพาน และคณะ (2555) ที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ สวัสดิการผลกำไรของกลุ่ม พบว่า การจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ มีระดับความสำคัญของปัจจัยระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.6 และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน ได้ให้ข้อมูลไปในแนวทางเดียวกันคือควรให้ความสำคัญและมุ่งเน้นในเรื่องของสวัสดิการให้แก่สมาชิกเป็นอันดับแรก ทั้งสวัสดิการในรูปของผลตอบแทนทางตรง เช่น เงินปันผล และสวัสดิการอื่นๆ เช่น เงินทุนการศึกษา บุตรของสมาชิก เงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลืองานบุญประเพณีต่างๆ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เห็นว่า หากสมาชิกได้รับความพึงพอใจจากการได้รับจัดสรรสวัสดิการ ได้รับความช่วยเหลือจากสหกรณ์เครดิตยูเนียน คุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น สมาชิกก็จะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความยินดีร่วมกันพัฒนา ส่งเสริม และให้การสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ส่งผลให้การดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าคุณภาพชีวิตในทุกด้านของสมาชิกยังอยู่ในระดับต่ำ (ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี) สอดคล้องกับการศึกษาของสุเทพ พันประสิทธิ์ (2545) ได้ทำการศึกษาดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจนในประเทศไทย โดยใช้ค่าดัชนีความอดัดขัดสนและดัชนีคุณภาพชีวิต ผลการศึกษาพบว่าค่าดัชนีความอดัดขัดสนและดัชนีคุณภาพชีวิตมีความสอดคล้องกัน และพบว่าการกระจายของคนจนตามพื้นที่ในชนบทมากกว่าในเมือง เมื่อพิจารณาเป็นภูมิภาคพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของคนจนมากที่สุด มีภาวะด้อยคุณภาพชีวิตเพราะความยากจน

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากข้อค้นพบจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี และผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานคือปัจจัยด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกคือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมุ่งส่งเสริมในด้านผลประโยชน์ที่สมาชิกได้รับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มและจัดสรรสวัสดิการที่เหมาะสม มีการส่งเสริมทุนเพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ จัดสรรสวัสดิการเป็นทุนสำรองในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก มีการส่งเสริมการฝึกอาชีพของสมาชิก เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทอผ้า จักรสาน การแปรรูปอาหาร และจัดให้มีร้านค้าชุมชน มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก หรือจัดหาให้มีการมารับซื้อผลผลิตถึงแหล่งผลิต ดังนั้นบทบาทของสหกรณ์เครดิตยูเนียนนอกจากเป็นแหล่งเงินทุนหรือทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินให้กับสมาชิกซึ่งเป็นผู้มีรายได้ต่ำขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบแล้วนั้น บทบาทของสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรเป็นองค์กรที่ช่วยเหลือสมาชิก ทั้งในเรื่องการฝึกอาชีพ ให้ความรู้ ส่งเสริมอาชีพหรือส่งเสริมการหารายได้ของสมาชิก ตลอดจนส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกัน การรวมกลุ่ม การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รวมถึงจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน สอดคล้องกับการศึกษาของสุรัชย์ กังวล (2552) ทำการศึกษาการบริหารจัดการที่เหมาะสมของสถาบันการเงินชุมชน ผลการศึกษาสรุปลักษณะการบริหารจัดการที่เหมาะสมของสถาบันการเงินชุมชนสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้คือ 1) ลักษณะการบริหารจัดการด้านทุนทางสังคม ควรให้ความรู้ความเข้าใจกับสมาชิก สร้างให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา และมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของสถาบันการเงินชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกต้องไว้วางใจกัน มีความผูกพัน ความเอื้ออาทรและสามัคคีกัน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆร่วมกัน 2) ลักษณะการบริหารจัดการด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ ฝึกอบรม ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้นำให้เกิดองค์ความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนอย่างลึกซึ้ง 3) ลักษณะการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก สร้างจิตสำนึกร่วมกันในความเป็นเจ้าของสถาบันการเงินชุมชน เปิดโอกาสให้สมาชิกตัดสินใจและกำหนดความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง 4) ลักษณะการบริหารจัดการทรัพยากรการบริหารด้านคน โดย ส่งเสริมให้สมาชิกเกิดความร่วมมือและปฏิบัติตนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เข้าใจบทบาทตนเอง จัดเวทีให้สมาชิกได้พบปะกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ เสนอแนะแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ 5) ลักษณะการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการบริหารด้านเงิน ควรส่งเสริมสวัสดิการ ตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย มีการวางแผนให้มีการช่วยเหลือในด้านที่ทาง

ภาครัฐทำได้โดยไม่ทั่วถึง และ 6) ลักษณะการบริหารจัดการด้านกลไกและกระบวนการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ต้องการ

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประสิทธิภาพสูงสุดคล้อยกับ ผลวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้น ส่วนผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกพบว่าสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เหตุผลเนื่องจากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานนั้น ตัวแปรที่น่ามาวิเคราะห์ได้แก่ตัวแปรทางการเงินและทรัพยากรของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ไม่ใช่ตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก จึงทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในระดับสูง ในส่วนการศึกษาคุณภาพชีวิตนั้น จากการศึกษาคุณภาพชีวิตที่ผ่านมาพบว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีส่วนของคนจนมากที่สุด มีภาวะด้อยคุณภาพชีวิตเพราะความยากจน (สุเทพ พันประสิทธิ์, 2545) และ การศึกษาในครั้งนี้วัดคุณภาพชีวิตของประชากรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนพบว่ามีความคุณภาพชีวิตดี แต่ประชากรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้เนื่องจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีสวัสดิการให้แก่สมาชิก สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ผู้ไม่ได้เป็นสมาชิกไม่สามารถเข้าถึงได้ มีการส่งเสริมการฝึกอาชีพของสมาชิก เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทอผ้า จักรสาน การแปรรูปอาหาร มีการจัดสวัสดิการสมาชิก เช่น เพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ทุนสาธารณประโยชน์ โบนัสพนักงาน สนับสนุนกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์แก่สมาชิกเอง มีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ จัดสรรสวัสดิการเป็นทุนสำรองในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก และส่วนหนึ่งจัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรองในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางของสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวมถึงสถาบันการเงินชุมชนประเภทอื่นๆ ในการพัฒนาให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอันจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์เครดิตยูเนียนและชุมชน
2. สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรเน้นนโยบายกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก ทั้งในส่วนของ การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หาวิธีการและทางเลือกในการพัฒนา เพื่อทำให้เกิดการ

พัฒนาที่แท้จริงเกิดขึ้น และอยู่บนฐานที่แท้จริงตามบริบทของชุมชนนั้นๆ ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาที่เกิดจากฐานรากที่แท้จริง ซึ่งจะนำมาสู่ความยั่งยืนที่แท้จริงของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

3. สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมุ่งเน้นด้านผลประโยชน์ที่สมาชิกได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มและจัดสรรสวัสดิการที่เหมาะสม มีการส่งเสริมทุนเพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ จัดสรรสวัสดิการเป็นทุนสำรองในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิก มีการส่งเสริมการฝึกอาชีพของสมาชิก เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทอผ้า จักรสาน การแปรรูปอาหาร และจัดให้มีร้านค้าชุมชน มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก หรือจัดให้มีการมารับซื้อผลผลิตถึงแหล่งผลิต

4. สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรเพิ่มศักยภาพบุคลากรทุกฝ่าย ด้วยการอบรมประชุมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการ พัฒนาทักษะเฉพาะทางให้กับคณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายปฏิบัติการทุกตำแหน่ง รวมถึงมีการศึกษาดูงานสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพด้านต้นทุน และ กำไรของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในแต่ละปี ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาทางด้านต้นทุนและกำไร

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียนเท่านั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาสถาบันการเงินชุมชนอื่นๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ขบวนการสัจจะออมรายวัน หรือกลุ่มออมทรัพย์มุสลิม เป็นต้น

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาภูมิภาคอื่นของประเทศไทยด้วย

4. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกและผู้ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนด้วย

บรรณานุกรม

- กัลยา วาณิชบัญชา. 2551. **การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร**. กรุงเทพฯ: ธรรมสารจำกัด.
- กานต์ สี่พัฒนายิ่งยง. 2552. **Data Envelopment Analysis: DEA**. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <http://www.ie.nu.ac.th/downloads/DEA.pdf> (22 ตุลาคม 2552).
- กิตติชัย นวลทอง. 2551. **บุพปัจจัยและผลลัพธ์ของการแปรรูปกองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2557. **คลังข้อมูลชุมชน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.cdd.go.th/cddwarehouse/> (15 ธันวาคม 2557).
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2557. **รายงานขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในประเทศไทยปี 2557**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/information57/size57.pdf> (10 ธันวาคม 2558).
- _____. 2558. **รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินสหกรณ์เครดิตยูเนียนประจำปี 2557**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/information55/credit55.pdf> (1 ธันวาคม 2558).
- เกษม บุญอ่อน. 2552. เติลฟาย: เทคนิคการวิจัย. **วารสารครุภัณฑ์**, 10(10), 26-28.
- คมสัน สุริยะ. 2553. **เศรษฐกิจสำหรับเศรษฐศาสตร์การพัฒนา**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.tourismlogistics.com (1 ธันวาคม 2558).
- ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และคณะ. 2521. **ประชากรศาสตร์และประชากรศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน. 2524. **สหกรณ์เครดิตยูเนียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิจิตรธรรม.
- ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย. 2557. **สถิติสหกรณ์เครดิตยูเนียน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.cultthai.coop/cultthai/index.php/2017> (1 ธันวาคม 2558).
- ดารุณี สังสีราช. 2557. **การประเมินประสิทธิภาพทางเทคนิคในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสกลนครโดยวิธี Data Envelopment Analysis(DEA)**. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 9 ประจำปี 2557 วันที่ 16 ธันวาคม 2557.
- ดุขฎิ อายุวัฒน์. 2556. องค์ประกอบความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนแรงงานย้ายถิ่นในชนบทอีสาน. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์**, 30(2), 89-106.

- บุญช่วย อุ๋นชัยศรี และจารุรัฐ จงพุดศิริ. 2548. รายงานการวิจัยพัฒนาการของกองทุนพัฒนาหมู่บ้านในเขตปฏิรูปที่ดิน ศึกษากรณีบ้านหนองตะครองใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา บ้านดงยาง จังหวัดพิจิตร บ้านหนองเจ็กกวย จังหวัดอุทัยธานี และบ้านทุ่งสวรรค์ จังหวัดร้อยเอ็ด. กรุงเทพฯ: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.).
- ยุพา อุดมศักดิ์. 2516. “แนวความคิด หลักการ และวิธีการทางประชากรศึกษา”. เอกสารประกอบการประชุม เรื่องบทบาทของสุขศึกษาประชากรศึกษาในการแก้ปัญหาประชากรและสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: โครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รังสรรค์ ปิติปัญญา. 2543. แนวทางการพัฒนาองค์การการเงินชุมชนและเครือข่ายเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 7(2), 148-160.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2530. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- นิมมล ทวีสมบูรณ์. 2526. คุณภาพชีวิต. วารสารประชากรศึกษา, 9 (มีนาคม – เมษายน), 48.
- พัทธยา สายหู. 2516. ปัญหาสังคมในประชากรกับการอยู่รอด. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549. หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว สำหรับการวิจัยทางการแพทย์. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- วัลลภ ลำพาย. 2551. เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วราภรณ์ คำนนท์. 2560. คุณภาพชีวิตผู้พิการในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 24(3), 42-53.
- สรณ ภู่ง. 2545. การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพในประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักวิจัย. 2553. รายงานวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทยปี 2553. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมคิด แก้วทิพย์. 2555. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของสหกรณ์การเกษตรในภาคเหนือ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สมโภชน์ วัลยะเสวี. 2549. คู่มือการเงินการธนาคารสำหรับนักการธนาคารไทย. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2552. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ระยอง: สหพรหมการพิมพ์.
- สุเทพ พันประสิทธิ์. 2545. ดัชนีคุณภาพชีวิตและค่าวัดความยากจนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุภมาศ อังค์โชติ. 2552. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญมั่นคงการพิมพ์.

- สุรัชย์ กังวล. 2552. **การบริหารจัดการที่เหมาะสมของสถาบันการเงินชุมชน**. ดุษฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุวิทย์ คุณกิตติ. 2548. **หลักการพัฒนากองทุนเป็นสถาบันการเงินชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2557. **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2555**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://social.nesdb.go.th/social/Portals/0/Poverty%20Report%202555.pdf> (20 ธันวาคม 2557).
- สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม. 2554. **สถิติเผยแพร่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://social.nesdb.go.th/social/Default.aspx?tabid=131> (15 ธันวาคม 2557).
- อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อัจฉา. 2541. **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อารีย์ เชื้อเมืองพาน และคณะ. 2555. **ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ของกลุ่มออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือตอนบน**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อารีย์ วิบูลพงษ์. 2549. **เศรษฐกิจประยุต์สำหรับการตลาดเกษตร**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อิสรนนท์ ทรงเนติเขาวลิต. 2557. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 7(2), 1313-1326.
- อรรถพล สืบพงศกร. 2555. ระเบียบวิธีการของ Data Envelopment Analysis (DEA) และการวัดประสิทธิภาพเชิงเทคนิค. *CMU Journal of Economics*, 16(1), 43-82.
- Andrews, F. M. & Withney, S. B. 1976. **Social Indicators of Well-Being**. New York: Plenum Press.
- Aguilar, G. & Clausen, J. 2013. Social efficiency in Peruvian Microfinance Institutions: A semi parametric Approach. *Documento De Trabajo*, 358, 1-27.
- Banker, R. D., Cooper, W. W., Seiford, L. M. & Zhu, J. 2003. **Data envelopment analysis: History, Model, and interpretation**. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Campbell, A. 1976. Subjective measures of well-being. *American Psychologist*, 31(2), 117-124.

- Charnes, A., Cooper, W. W. & Rhodes, E. 1978. Measuring the efficiency of decision making unit. **European Journal of Operational Research**, 2(6), 429-444.
- Cheamuangphan, A. et al. 2012. Factors enhancing efficiency of Microfinance in agricultural communities of Upper Northern Thailand. **The Empirical Econometrics and Quantitative Economics Letters**, 1(4), 1-20.
- Farrel, M. J. 1957. The measurement of Productive Efficiency. **Journal of the Royal Statistical Society**, A(120), 253-290.
- Ferdousi, F. 2013. Performance of Microfinance Institutions in Asia: DEA based efficiency Analysis. pp. 91-94. In **Proceedings of the 2013 International Conference on the Modern Development of Humanities and Social Science**. Paris: Atlantis Press.
- Ferrans, C. E. & Power, M. J. 1978. Psychometric Assessment of the Quality of Life. **Research in Nursing & Health**, 15(1), 29-38.
- Garza-Garcia, J. G. 2012. Determinants of bank efficiency in Mexico: a two stage analysis. **Applied Economics Letters**, 19, 1679-1682.
- Hassan, K. M. & Sanchez, B. 2009. **Efficiency Analysis of Microfinance Institutions in Developing Countries**. Networks Financial Institute Working Paper 2009-WP-12. [Online]. Available <https://ssrn.com/abstract=1492238> (15 December 2014).
- Haq, M., Skully, M. & Pathan, S. 2009. Efficiency of Microfinance Institution: A Data Envelopment Analysis. **Asia-Pacific Financial Markets**, 17(1), 63-97.
- Kaur, P. 2016. Efficiency of microfinance institutions in India: Are they reaching the poorest of the poor?. **The journal of business perspective**, 20(1), 54-65.
- Kar, S. 2017. Efficiency Determinants of Microfinance Institutions in India: Two Stage DEA Analysis. **The Central European Review of Economics and Management**, 1(4), 87-115.

- Kim, N. T., Long, L. H. & Sang, N. M. 2018. Evaluating the Efficiency of Microfinance Institutions in Vietnam and the Impact of this Efficiency on Poverty Reduction. pp.167 – 181. In Kensinger, J. W. (ed.). **Global Tensions in Financial Markets (Research in Finance, Volume 34)**. Bingley, WA: United Kingdom Emerald Publishing Limited.
- Maamor, S. B. & Ismail, A. G. 2010. The Ar-Rahnu Efficiency and Its Determinants. **Journal of Islamic, Banking and Finance**, 6(1), 105-126.
- Nargis, F. 2014. **Technical efficiency analysis of PRIME branches in monga areas of Bangladesh: an application of data envelopment analysis [REF]**. Dhaka: institute of Microfinance (InM).
- Segun ,K. R. S. & Anjugam, M. 2013. Measuring the efficiency of Sub-Saharan Africa's Microfinance Institutions and its drivers. **Annals of Public and Cooperative Economics**, 84(4), 399-422.
- Tahir, I. M. & Tahir, S. N. C. 2013. Efficiency analysis of Microfinance Institution in ASEAN: A DEA approach. **Business Management Dynamics**, 3(4), 13-23.
- Triki, M. W. 2013. The efficiency scores of Microfinance Institution in Africa and MENA region. **Research journal's Journal of Finance**, 1(1), 1-17.
- UNESCO. 1980. **Quality of life: An Orientation to Population Education**. Bangkok: UNESCO.
- Yunus, M. 2555. **สร้างโลกไร้จน**. แปลจาก Creating a World Without Poverty โดย สฤณี อาชวานันทกุล. กรุงเทพฯ: มติชน.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

แบบสอบถาม

เรื่อง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 42 ข้อ
2. การตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย กรุณาตอบข้อมูลให้ครบถ้วนทุกข้อ ทุกส่วน เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้มีความเที่ยงตรง และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง
3. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมเท่านั้น
4. หากท่านต้องการรับรายงานสรุปผลการวิจัย โปรดแนบชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านมาพร้อมกับเอกสารแนบแบบสอบถามนี้ () ต้องการ () ไม่ต้องการ
5. หากท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามนี้โปรดติดต่อข้าพเจ้านางสาว ประภัสสร วาริศรี โทรศัพท์ 0639792471 และอีเมลล์ : prapassorn.w@acc.msu.ac.th

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวประภัสสร วาริศรี

นักศึกษาปริญญาเอก

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์

เครดิตยูเนียน

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยมีค่าคะแนน และความหมาย ดังนี้

ค่าคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง มีผลต่อประสิทธิภาพในระดับน้อยที่สุด

ค่าคะแนนเท่ากับ 2 หมายถึง มีผลต่อประสิทธิภาพในระดับน้อย

ค่าคะแนนเท่ากับ 3 หมายถึง มีผลต่อประสิทธิภาพในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเท่ากับ 4 หมายถึง มีผลต่อประสิทธิภาพในระดับมาก

ค่าคะแนนเท่ากับ 5 หมายถึง มีผลต่อประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด

การบริหารจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	ระดับการส่งผลต่อประสิทธิภาพ				
	1	2	3	4	5
1. ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน คณะกรรมการ 1. คณะกรรมการทุกคนมาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิก 2. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขอ คณะกรรมการชัดเจน 3. คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นอย่างดี 4. คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง 5. คณะกรรมการมีความเสียสละและเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวม 6. คณะกรรมการมีการตัดสินใจอย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับได้ 7. คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 8. คณะกรรมการปฏิบัติงานได้ตรงตามแผนที่วางไว้ 9. มีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน 10. มีการจดบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง					

การบริหารจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	ระดับการส่งผลต่อ ประสิทธิภาพ				
	1	2	3	4	5
<u>สมาชิก</u> 11. สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับ และจิตตารมณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 12. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 13. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 14. สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าร่วมประชุม 15. สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน 16. สมาชิกมีวินัยในการออมอย่างสม่ำเสมอ 17. สมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่งคืนเงินกู้ตรงตามกำหนด <u>กฎระเบียบข้อบังคับ</u> 18. กฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์เครดิตยูเนียน กำหนดโดยคณะกรรมการและสมาชิก และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร 19. สมาชิกปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับทุกข้อ <u>การบริหารจัดการและระบบข้อมูล</u> 20. ในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีการวางแผนการดำเนินงาน และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 21. ทะเบียนข้อมูลของกลุ่มได้แก่ ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนครุภัณฑ์ ฯลฯ มีการจัดทำอย่างเป็นระบบ 22. ข้อมูลของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ได้แก่ ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนครุภัณฑ์ ฯลฯ เป็นปัจจุบัน 23. มีการเชื่อมโยงแหล่งเงินทุนทั้งภายในและภายนอกชุมชน					

การบริหารจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	ระดับการส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพ				
	1	2	3	4	5
2. ด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน <u>การจัดการทรัพยากรและเงินทุน</u> 24. มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินครบถ้วน 25. มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินเป็นปัจจุบัน 26. มีการจัดทำบัญชีครบถ้วน เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามหลักบัญชี 27. มีการนำเงินไปฝากกับสถาบันการเงินเป็นประจำทุกเดือน 28. มีการรายงานสถานะทางการเงินให้คณะกรรมการสมาชิกทราบ					
<u>ความโปร่งใส</u> 29. มีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงินต่างๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน อย่างสม่ำเสมอ 30. มีการบริหารจัดการทางการเงินอย่างเปิดเผย และสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ <u>ความมีประสิทธิภาพในการบริหารการเงิน</u> 31. มีการปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกและดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจอื่นร่วมด้วย 32. ผลการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ผ่านมาได้รับผลกำไร					
3. การพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน <u>การพัฒนาความรู้/ศักยภาพแก่บุคลากร</u> 33. คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรม/สัมมนา/ดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุน 34. คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักการวิธีการดำเนินงานกับองค์กรภายนอก 35. คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน/เครือข่ายอื่นๆ					

การบริหารจัดการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	ระดับการส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพ				
	1	2	3	4	5
36. มีการจัดอบรม/ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพแก่สมาชิก					
37. มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกด้วยกัน/สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนอื่น/หรือ แหล่งเงินทุนอื่น					
4. การจัดสรรผลประโยชน์และ สวัสดิการแก่สมาชิก					
38. มีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกเป็นประจำ					
39. มีการจัดสรรผลกำไรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง/ทุนดำเนินการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน					
40. มีการจัดสรรผลกำไรเป็นทุนในการจัดสวัสดิการ แก่สมาชิกและชุมชน					
41. มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก					
42. มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก / ครีวเรือนในชุมชนอย่างทั่วถึง					

ภาคผนวก ข

แบบวัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แบบวัดคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อวัดคุณภาพชีวิตนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ
ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 43 ข้อ
การตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย กรุณาตอบข้อมูลให้ครบถ้วนทุกข้อ ทุกส่วน เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง
2. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บไว้เป็นความลับ การนำเสนอผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมเท่านั้น
3. หากท่านต้องการรับรายงานสรุปผลการวิจัย โปรดแนบชื่อ สกุล และที่อยู่ของท่านมาพร้อมกับเอกสารแนบแบบสอบถามนี้ () ต้องการ () ไม่ต้องการ
4. หากท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามนี้โปรดติดต่อข้าพเจ้านางสาวประภัสสร วาริศรี โทรศัพท์ 0955542757 และอีเมลล์ : prapassorn.w@acc.msu.ac.th

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวประภัสสร วาริศรี

นักศึกษาปริญญาเอก

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง (.....) ตรงกับสภาพของท่านที่เป็นจริง

1. เพศ

(.....) ชาย

(.....) หญิง

2. อายุ

(.....) อายุต่ำกว่า 25 ปี

(.....) อายุ 25-35 ปี

(.....) อายุ 36-45 ปี

(.....) อายุ 46-60 ปี

(.....) อายุมากกว่า 60 ปี

3. สถานภาพสมรส

(.....) โสด

(.....) สมรส

(.....) หย่าร้าง/ แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

(.....) ไม่ได้เรียน

(.....) ประถมศึกษา

(.....) มัธยมศึกษาตอนต้น

(.....) อาชีวฯ, มัธยมศึกษาตอนปลาย

(.....) อุดมศึกษา/ สูงกว่าอุดมศึกษา

5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

(.....) 1-2 คน

(.....) 3-4 คน

(.....) 5 คนขึ้นไป

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(.....) ต่ำกว่า 7,000 บาท

(.....) 7,001-15,000 บาท

(.....) 15,001-30,000 บาท

(.....) 30,001-45,000 บาท

(.....) ตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป

7. เงินออมเฉลี่ยต่อเดือน

(.....) ไม่มีเงินออม

(.....) ต่ำกว่า 3,000 บาท

(.....) 3,001-5,000 บาท

(.....) 5,001-10,000 บาท

(.....) ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป

8. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

(.....) ต่ำกว่า 7,000 บาท

(.....) 7,001-15,000 บาท

(.....) 15,001-30,000 บาท

(.....) 30,001-45,000 บาท

(.....) ตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับตัวชี้วัดระดับ

คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ข้อ	ปัจจัยชี้วัดระดับคุณภาพชีวิต	ความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านความมั่นคงทางด้านการเศรษฐกิจการงานและการศึกษา						
1	ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อยเพียงใด					
2	ท่านมีความพอใจกับรายได้ที่ได้รับในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด					
3	ท่านมีเงินเหลือจากการใช้จ่าย(เงินออม) มากน้อยเพียงใด					
4	ท่านมีความสามารถในการจ่ายชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยในระดับใด					
5	ท่านคิดว่าท่านมีความมั่นคงทางด้านการเงินในระดับใด					
6	ท่านมีความสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน(ความสามารถในการกู้เงิน) ในระดับใด					
7	ท่านมีความพึงพอใจกับระดับการศึกษาของท่านในระดับใด					
8	ท่านรู้สึกว่ารระดับการศึกษาของท่านเอื้อในการประกอบอาชีพในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด					
9	ท่านได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพในระดับใด					
10	ท่านมีความพึงพอใจกับอาชีพการงานในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด					
11	ท่านมีการทำประกันชีวิตมากน้อยเพียงใด					
ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ						
12	ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยตอนนี้มากน้อยเพียงใด					
13	ท่านคิดว่าบ้านของท่านมีความมั่นคงแข็งแรงในระดับใด					

ข้อ	ปัจจัยชีวิตระดับคุณภาพชีวิต	ความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
14	ที่อยู่อาศัยของท่านในปัจจุบันมีความแออัดมากน้อยเพียงใด					
15	ท่านได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันมากน้อยเพียงใด					
16	ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมอยู่อาศัยดีต่อสุขภาพท่านมากน้อยเพียงใด					
17	ท่านพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน(การคมนาคม) มากน้อยเพียงใด					
18	ท่านได้รับความสะดวกในการรับบริการขนส่งมวลชนมากน้อยแค่ไหน (เช่นรถโดยสารประจำทาง)					
19	ในแหล่งที่อยู่อาศัยของท่านมีการดูแลเรื่องการจัดขยะและการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับใด					
20	ในแหล่งชุมชนของท่านมีโรงงานอุตสาหกรรม หรือโรงงานรับซื้อของเก่าที่ก่อให้เกิดมลพิษมากน้อยเพียงใด					
21	ท่านได้รับความสะดวกในการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ตมากน้อยเพียงใด					
22	ท่านมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในปัจจุบันของท่านในระดับใด					
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม						
23	ท่านเคยมีการบริจาคเพื่อการสาธารณะมากน้อยเพียงใด					
24	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือใช้เวลาทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะในระดับใด					
25	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของชุมชน ท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด					
26	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด					
27	ท่านมีความรู้สึกพึงพอใจต่อชุมชนของท่านในระดับใด					
28	ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากคนในชุมชนในระดับใด					

ข้อ	ปัจจัยชีวิตระดับคุณภาพชีวิต	ความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
29	ท่านได้เป็นสมาชิกของกลุ่มที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมากน้อยเพียงใด					
30	ท่านคิดว่าท่านได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนในระดับใด					
ด้านสุขภาพและจิตใจ						
31	ท่านพอใจกับสุขภาพของท่านตอนนี้เพียงใด					
32	ท่านพอใจกับการนอนหลับของท่านมากน้อยเพียงใด					
33	ท่านมีเวลาว่างและมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด					
34	ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆในแต่ละวันใหม่ (ทั้งเรื่องงานหรือการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน					
35	ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวังมากน้อยเพียงใด					
36	ท่านมีสมาธิในการทำงานต่างๆ ได้ดีเพียงใด					
37	ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากน้อยแค่ไหน					
38	ท่านรู้สึกว่าชีวิตของท่านมีความหมายมากน้อยแค่ไหน					
39	ท่านคิดว่าท่านมีคุณภาพชีวิต (ความเป็นอยู่) อยู่ในระดับใด					
40	ท่านพอใจกับบริการด้านสุขภาพที่ได้รับในปัจจุบันมากน้อยแค่ไหน					
41	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการผ่อนคลายและลดความเครียดมากน้อยแค่ไหน					
42	ท่านได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและครบ 5 หมู่มากน้อยแค่ไหน					
43	ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลมากน้อยเพียงใดเพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ได้ในแต่ละวัน					

ขอขอบพระคุณในความกรุณา

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์ถึงมีโครงสร้างการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบัน
การเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิต
ของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่..... เวลา.....

โดย นางสาวประภัสสร วาริศรี
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประเด็นการสัมภาษณ์

ประเด็นการสัมภาษณ์การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิตของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย

1. ประเด็นด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน

ประเด็นด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน ประกอบด้วย

- คณะกรรมการของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ควรมีบทบาท หน้าที่อย่างไร จึงจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
- สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ควรมีบทบาท หน้าที่ รวมถึงการมีส่วนร่วมในสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างไร จึงจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน
- ในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีระบบการบริหารข้อมูล รวมถึงการบริหารจัดการอย่างไร

2. ประเด็นด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน

ประเด็นด้านการบริหารทรัพยากรและเงินทุน ประกอบด้วย

- การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการเงิน การระดมเงินทุน จัดหาแหล่งเงินทุน ของ สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีแนวทางอย่างไร
- ท่านคิดว่าความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการจัดทำหลักฐานเอกสารทางการเงินที่ถูกต้อง จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้อย่างไร

3. ประเด็นด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ประเด็นด้านการพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ประกอบด้วย

- ท่านคิดว่าควรพัฒนาศักยภาพของฝ่ายบริหารอย่างไรจึงจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้
- ท่านคิดว่าควรพัฒนาศักยภาพของฝ่ายดำเนินการอย่างไรจึงจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้
- ท่านคิดว่าควรพัฒนาศักยภาพของสมาชิกอย่างไรจึงจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้

4. ด้านการจัดสรรผลประโยชน์สวัสดิการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ประเด็นด้านการจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิก ประกอบด้วย

- ในการจัดสรรผลประโยชน์ เช่น การจัดสรรผลกำไรเป็นเงินปันผลเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิก การจัดสรรผลกำไรเป็นทุนในการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก รวมถึงการจัดสรรผลกำไรของ สหกรณ์เครดิตยูเนียน ท่านคิดว่าควรมีแนวทางในการจัดสรรอย่างไรเพื่อเป็นประโยชน์แก่สมาชิก และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้
- ประเด็นคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ประกอบด้วย
- แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจการงาน เช่น สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน สวัสดิการอย่างไร เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิก
 - ท่านคิดว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีบทบาท หน้าที่ หรือแนวทางอย่างไรเพื่อช่วยเหลือสมาชิกให้มีคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีขึ้น เช่น ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ความแออัดในชุมชน รวมถึงความสะดวกในการบริการด้านการคมนาคมขนส่ง

- ท่านคิดว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีบทบาท หน้าที่ หรือแนวทางอย่างไรเพื่อช่วยเหลือสมาชิกให้มีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่สูงขึ้น
- ท่านคิดว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีบทบาท หน้าที่ หรือแนวทางอย่างไรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและจิตใจของสมาชิก

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงในการให้สัมภาษณ์ของท่านมา ณ โอกาสนี้*

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์
เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของสถาบันการเงินชุมชนและคุณภาพชีวิต
ของสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. นายนรุทธิ์ อุทธา	สหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี
2. นายสุพจน์ วัฒนวิเชียร	สหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ
3. นางวรลักษณ์ กุลบวรรัตน์	สหกรณ์จังหวัดขอนแก่น
4. นายเสฐียรพงษ์ อินเพน	สหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด
5. นายราชศักดิ์ ตระสินธุ์	สหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม
6. นายคำสอน พุ่มจันทร์	ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียนตำบลโนนกาหลง
จังหวัดอุบลราชธานี
7. นายแสไทย บุพบุญ	ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียนทวีทรัพย์ จังหวัดศรีสะเกษ
8. นายสมศักดิ์ ศรีชัย	ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียนกุดพังเคือ
จังหวัดขอนแก่น
9. นายบุญส่ง เสนาเพ็ง	ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียนน้ำอ้อมถนนมหารัพย์
จังหวัดร้อยเอ็ด
10. นางวิไล ประทุมพร	ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียนแกดำ จังหวัดมหาสารคาม
11. นางชนิษฐา คงสุข	ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนแม่มูล
จังหวัดอุบลราชธานี
12. นายมงคล พรหมเสนา	ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนห้วยศรีฐาน
จังหวัดศรีสะเกษ
13. นายภาคภูมิ โคตรมณี	ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนอำเภอบ้านไผ่
จังหวัดขอนแก่น
14. นางสาวเทพธิดา ขยันชม	ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนเกษตรวิสัย
จังหวัดร้อยเอ็ด
15. นางสาวทอง พันธุ์วร	ผู้จัดการสหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองบัวแปะ
จังหวัดมหาสารคาม

ภาพผนวกที่ 1 ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวประภัสสร วารีศรี
เกิดเมื่อ	18 สิงหาคม 2522
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 ปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2545 ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2548 - 2549 อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการเงิน คณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
อีเมล	prapassorn.w@acc.msu.ac.th